

ಕಾರುಣ್ಯವೆ

ಅನಂದಕಂದ

ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಧಾರವಾಡ

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200930

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕಾರುಣ್ಯವೆ

(ಕವನಸಂಕಲನ)

ಅನಂದಕಂದ

ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಶರತ್‌ಕುಮಾರ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಧರಮಟ್ಟ
ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ
ವಿಜಯಬೀದಿ, ಧಾರವಾಡ

ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಗೆ : ೨-೪-೦
ಸಾಧಾ ಪ್ರತಿಗೆ : ೨-೦-೦

೧೯೫೧ ನೆಯ ಡಿಸೆಂಬರ್

Checked 1961

ಮುದ್ರಕರು :
ಎಸ್. ಎಲ್. ಜೋಶಿ
ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಮುನ್ನುಡಿ

ನನ್ನ ಕವನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ 'ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ' ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಾದುವು. ಅಂದಿನ ನನ್ನ ವಿಚಾರದಂತೆ ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳು 'ಒಡನಾಡಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡುವು ಅವಾದ ಮೇಲೆ 'ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ'ಯನ್ನು ಹಿಂದೆಯೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಇಂದಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಲನವು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ೧೯೨೩ರಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಬರೆದ ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳೂ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಉಳಿದವೆ ಅವು ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಬಹುದು

ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಕವನಗಳನ್ನು ಓದು ಮಿಕ್ಕವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, ಹೊಸತಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಾಯನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅನೇಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಂಡಸ್ಸು ಮಾತ್ರಾಗಣದ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಂತ ತಾಲಗಣದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಭಾವೋಚಿತ ರಾಗ ತಾಲಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೇ ೧ರಿಂದ ೨೩ರ ವರೆಗಿನ ಕವನಗಳು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನದ ಪೂರ್ವಭಾಗದ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳು. ೨೩ರಿಂದ ೫೨ರ ವರೆಗಿನವು ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳು. ೫೨ರಿಂದ ೬೨ರ ವರೆಗಿನವು ವ್ಯವಹಾರ ಜೀವನದ ಒಂದೊಂದು ಅನುಭವದ ಅಂಶಗಳು.

ಇದು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ! ಆದರೆ ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರದ ಸಂಚಾಲಕರು ಜೇಕಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದವಿಸಿ, ಬೇಗನೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಕಾಣಿಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಈ ಸಂಕಲನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯದಾದರೆ, ನಾನೂ ಪ್ರಕಾಶಕರೂ ಕೃತಾರ್ಥರು.

‘ಜಯಂತಿ’ ಕಾರ್ಯಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ತಾ. ೨೫-೧೨-೧೯೫೦

ಅನಂದಕಂವ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥ 'ಬೆಳವಡಿಯ ಮಲ್ಲಮ್ಮ' ಹೊರ-ಹೊರಟ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಈ 'ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ' ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸುಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಮಾಧಾನ ವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಿರುವುದು 'ಆನಂದಕಂದ'ರೇ ಬರೆಯುತ್ತ ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ. ಅದರ ಹೆಸರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಕಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

'ಆನಂದಕಂದ'ರ ಬಿಡಿಕವನಗಳ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟನೆ ಇದುವರೆಗೂ ಆಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಯ್ದ ೫೨ ಕವನಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದರಲ್ಲಿವೆ. ವಿಷಯವೈವಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ, ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜನರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳು ರುಚಿಸಬಹುದಾಗಿ ನಮ್ಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾವಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಸಂಗೀತಗಾರರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿವಾರೆ; ಅಂತಹರಿಗಂತೂ ಈ ಸಂಕಲನ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ಸವಿ- ಸುಡಿ, ಸುಂದರ ಭಂದೋಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕವನಗಳೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನಮಂದಿರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಲ್. ಜೋಶಿಯವರು, ತಮ್ಮ ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ವಂದನೆಗಳು.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹಕ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದಂತೆ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಂದಿರವು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಧಾರವಾಡ
ತಾ. ೨೫-೧೨-೧೯೫೧ }

ಶರತ್ ಕುಮಾರ ಧರಮಟ್ಟಿ

ಕವನಗಳ ಪರಿವಿಡಿ

೧ ಕಾರಮುಣ್ಣಿವೆ	೨೭ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ
೨ ಎದೆಯ ಹಾಡೆ	೨೮ ಕ್ರಮಿಕುಲ ವಿಮರ್ಶೆ
೩ ಮನದ ಮಾತು	೨೯ ಗೂಢಗುಂಜನ
೪ ಮಾಟಗಾರ್ತಿ	೩೦ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ
೫ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು !	೩೧ ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಾಡು
೬ ಸಾರಧಿಗೆ .	೩೨ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
೭ ಬಯಕೆ	೩೩ ಜಯ ಭಾರತ !
೮ ಮೊರೆ	೩೪ ವಿರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ
೯ ನಾವಾಡಿಗ	೩೫ ಸಮಾಜದೈವತ
೧೦ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳಲಿಗೆ :	೩೬ ಹಗೆಯ ಗೆಳೆಯ
೧೧ ಪರಾತ್‌ಪರ !	೩೭ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ :
೧೨ ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಹೊತ್ತಿನ ಪುಟ್ಟು	೩೮ ಬೆಳಕು
೧೩ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ	೩೯ ಇದೋ ಬಂದ ಭಾಸು !
೧೪ ಚೆಲುವು ಒಲುವು	೪೦ ನವಯುಗಾರಂಭ
೧೫ ಚೆಲುವಿನ ಬೇಟೆ	೪೧ ಶಕುಂತಲೆಗೆ :
೧೬ ಭಲ ಭಲರೆ, ಶಕುನಿ !	೪೨ ಮುರಲೀನಾದ
೧೭ ಬಾಯ ಬಂಧಿಸಿದ ಬಸವ	೪೩ ಶ್ರಾವಣ ಸಮೀರ !
೧೮ ಬಾಳಿದು ಕಾಳೆಗದ ಕಣ !	೪೪ ಇದೊ ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ
೧೯ ಬೆಳಕನೆರಚು !	೪೫ ದೀನಳಿಗೆಯ ದರ್ಶನ
೨೦ ನಮಗೆಯು ಹೆಸರೊಂದನು ತರಲಿ !	೪೬ ಸಾವಲ್ಲದ ಸಾವು !
೨೧ ಕರುಳಿನ ಕೊರಗು	೪೭ ಮಾಯದ ನೋವು
೨೨ ಹಿರಿಯ ಜೀವ	೪೮ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ
೨೩ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ	೪೯ ಬೆಳಕಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ
೨೪ ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿ	೫೦ ಬರಲಿರುವ ದಿನ
೨೫ ಕಾಫಿಯ ಕೆರೆ	೫೧ ಅವಿರತ ಯಜ್ಞ
೨೬ ಹಣದ ಕೂತ	೫೨ ಭರತನಾಕ್ಕ

‘ಆನಂದಕಂದ’ರ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಅಜ್ಜಾದುವು

ಮುದ್ದನ ಮಾತು (ಕವನಸಂಕಲನ)

ಅರುಣೋದಯ ”

ವಿರಹಿಣಿ ”

ಒಡನಾಡಿ ”

ಬಡತನದ ಬಾಳು (ಕಥಾಸಂಕಲನ)

ಸಂಸಾರಚಿತ್ರ ”

ನಮ್ಮ ಬದುಕು ”

ಮಾತನಾಡುವ ಕಲ್ಲು ”

ಸುದರ್ಶನ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ರಾಜಯೋಗಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ಅಶಾಂತಿಪರ್ವ ”

ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ (ತರಂಗದೊಳಕ ಸಂಕಲನ)

ಭಾವಗೀತ (ಭಕ್ತಿಗೀತ ಸಂಕಲನ)

ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಾಡುಗಳು (ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಜೀವನ (ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ)

ಶ್ರೀಬಸವಣ್ಣನವರು (ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆ)

ಅಜ್ಜಿಗೆ ಅಣಿಯಾದುವು

ಸಾಮಾಜಿಕನ ಸಂವಚನ (ವಚನ ಸಂಕಲನ)

ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ (ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನ)

ವೀಚಾರವ (ಗೀತ ಸಂಕಲನ)

ಕಾರುಣ್ಯವೆ

(ಕವನಸಂಗ್ರಹ)

ಕರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿಜೀವಿಷೇಚ್ಛತಂ ಸಮಾಃ
ಏವಂ ತ್ವಯಿ ನಾನ್ಯಥೇತೋಕ್ತಿ ನ ಕರ್ಮ ಲಿಪ್ಯತೇ ನರೇ ||

ಅಂಧಂತಮಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯೇಕವಿದ್ಯಾಮುಪಾಸತೇ |
ತತೋ ಭೂಯ ಇವ ತೇ ತಮೋ ಯ ಉ ವಿದ್ಯಾಯಾಂ ರತಾಃ ||

ಹಿರಣ್ಮಯೇನ ಪಾತ್ರೇಣ ಸತ್ಯಸ್ಯಾಪಿಹಿತಂ ಮುಖಂ |
ತತ್ತ್ವಂ ಪೂಷನ್ನಪಾವೃಣು ಸತ್ಯಧರ್ಮಾಯ ದೃಷ್ಟಯೇ ||

ಅಗ್ನೇ ನಯ ಸುಪಥಾ ರಾಯೇ ಅಸ್ಮಾನ್
ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವ ವಯುನಾನಿ ವಿದ್ವಾನ್ |
ಯುಯೋಧ್ಯಸ್ಯ ಜ್ವಜುರಾಣಮೇನೋ
ಭೂಯಿಷ್ಠಾಂ ತೇ ನಮ ಉಕ್ತಿಂ ವಿಧೇಮ ||

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ !

ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ದೈವದ ಕಾರುಣ್ಯವೆ!

೧

ದೂರದಿಂದ ನಿನ್ನ ವಾರ್ತೆ
ಹಾರಿ ಸಾರಿ ಬರುತ್ತಲಿದೆ....
ಹಾರಯಿಸುತ್ತ ನಿನ್ನ ಬರವ
ದಾರಿಕಾಯ್ತೆ ನೆಂದಿನಿದೆ ;
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪುಣ್ಯವೆ!

೨

ಬಡವರ ಬರಿಯೊಡಲಿನಂತೆ
ಬರಿದು ಬರಿದು ಬಾನೆಲ್ಲಾ....
ಉಡಿಗೆಯಿರದ ಗರತಿಯಂತೆ
ತೆರಹು ತೆರಹು ಬುವಿಯೆಲ್ಲಾ !
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ವೈಭವ ಸಂಪೂರ್ಣವೆ!

೩

ಸೋಗೆನವಿಲು ವೈಶಾಖದ
ಬೇಗೆಗಳುಕಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿವೆ....
ಕೇಗು ಕುಣಿತ ಮರೆದು ನಿನ್ನ
ಆಗಮನಕೆ ದುಡುಕುತ್ತಿವೆ ;
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ರಸಜನ ಸನ್ಮಾನ್ಯವೆ!

೪

ರವಿ ಬೆಳಗಿದ, ಬಂದಿತೇನು ?
ಶಶಿ ತೊಳಗಿದ ಸಂದಿತೇನು ?
ಹಸಿದಾತನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು,
ಬೆಳಗು ಬೈಗು ಸಮನೆ ಎರಡು !
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ಕ್ಷುಧಿತ ಜನಶರಣ್ಯವೆ !

೫

ಕರ್ನೂಡದ ತೆರೆಯ ಬಾನ
ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಕುಣಿತದಾಣ
ಕೋಲ್‌ಮಿಂಚಿನ ಕತ್ತಿಹಿಡಿದು
ಗುಡುಗಿನ ಅಡಿಗೆಜ್ಜೆ ಜಡಿದು.
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ನಟಸಂಕುಲಗಣ್ಯವೆ !

೬

ಹೆಳೆಯ ಹುಲ್ಲು-ಗಿಡ-ಮರ ಹೊಸ
ಮಳೆಗೆ ತಳಿರಲಾಶಿಸುತ್ತಿವೆ ;
ನೆಲದಿ ಹುದುಗಿದೆನಿತೊ ಬೀಜ
ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯಲೆಳಸುತ್ತಿವೆ....
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚೈತನ್ಯವೆ !

೭

ಎದೆಯರಳುವ ಚೆಲುವ ಸಲಿಸಿ
 ಒಡಲ ಹೊರೆವ ಬೆಳಸ ಬೆಳಸಿ
 ಗುರಿಯ ಗೆಲುವ ನೆಲೆಯು ತಿಳಿಸಿ
 ಧರಿಯೊಳೆ ಸುರಲೋಕ ನೆಲಿಸಿ
 ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
 ಸಿನಗಂತಹ ಕಣ್ಣಿವೆ!

೮

ದೇವದಿನವೆ ನೀನೈತರೆ
 ಜೀವಕುಲದ ಹಸಿವೆಯ ಕೊರೆ-
 ಯಾರಿಸಿ ಬಿಡುವಂಥ ಬಸಿರ
 ಭೂರಮಣಿಯು ಪಡೆವಳು, ತ್ವರ-
 ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
 ಶಾಂತಿಸುಖದರಣ್ಯವೆ!

★ ★ ★

೧

ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ನನ್ನೆದೆಯ ಹಾಡೇ....
 ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ನನ್ನೆದೆಯ ಹಾಡೇ!
 ಗುಡುಗಿನಬ್ಬರದಿ ಮೊರೆ,
 ವೀಣೆ ನುಡಿಸಿಲ್ಲದಿರೆ....
 ಸತ್ತವರ ಮನೆಯಂತಿದೇನು ಪಾಡೆ?
 ಎತ್ತು ದನಿ, ಇನ್ನೊಂದನೇನು ಬೇಡೆ.

೨

ನೀನು ಗುಡುಗುತಲಿದ್ದರೆದೆಯ ಹಾಡೇ....
 ನೀನು ಗುಡುಗುತಲಿದ್ದರೆದೆಯ ಹಾಡೇ!
 ಮರವೆ-ಮೋಹಗಳ ತೆರೆ
 ರೂಢಿಮೂಢತೆಯ ಪೊರೆ-
 ಹಿಸಿದು ಲೋಕದ ಕಿವುಡ ಕೇಳಬಹುದೆ....
 ಹೊಸಯುಗದ ಹಜ್ಜೆಯುಲಿ ಕೇಳಲಬಹುದೆ!

೩

ವೀಣೆಯನು ನೀ ನುಡಿಸಲೆದೆಯ ಹಾಡೇ....
 ವೀಣೆಯನು ನೀ ನುಡಿಸಲೆದೆಯ ಹಾಡೆ!
 ತಾನಾರರಿಯದಿರುವ
 ದೀನ ಮಾನವಕುಲವ
 ನೀನಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ....
 ಗಾನದೊಡನೆಯೆ ಬಾಳ ತಿರುಳನೊರೆವೆ!

೪

ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ಬೇಡೆದೆಯ ಹಾಡೇ....

ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ಬೇಡೆದೆಯ ಹಾಡೆ !

ಗುಡುಗಿನಂದದಲಿ ಮೊರೆ

ವೀಣೆ ನುಡಿಸಿಲ್ಲದಿರೆ,

ಸುಮ್ಮಗಿದ್ದರೆ ಜಗಕೆ ಕೇಡು ನೋಡೆ—

ಒಮ್ಮೆಯೊಮ್ಮೆಯು ಸುಮ್ಮಗಿರದೆ ಹಾಡೆ !

★ ★ ★

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮನದ ಮಾತುಗಳೆ ಮುಂಬರಿದು
ಎದೆಯ ಕೊಳಲುಲಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಗೊಡವು !

ಹಗಲೆಲ್ಲವೂ ಜಿನುಗುತ್ತಿಹುದೆ ಮನಸಿನ ವಾಯು,
ತೆಗೆವುದೊಂದೊಂದು ಸಲ ಎದೆಯು ಬಾಯು ;
ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಣಗುನುಡಿಯ ಹೆಣೆವುದು ಮನಸು,
ಎದೆಯದೊಂದೇ ಒಂದು ಪದವೆ ಸವಿಗನಸು !

ಕಾಗೆ-ಗೂಗೆಗಳ ಕೂಗಾಟ-ಕಿರುಚಾಟದಲಿ
ರಾಗಿಸುವ ವೀಣೆಯುಲಿ ಅಡಗಿರುವುದು ;
ನೆರೆದ ಮಂದಿಯ ಬೀದಿಗಲಹದಾ ಕಲಕಲದಿ
ತಾಯ ಜೋಗುಳವಾಡು ಹುದುಗಿರುವುದು.

ಸೂಳೆಯರ ಸಂಗೀತ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿಡಿದಿರಲು
ತಿಂಗಳಿನ ಮೌನಗಾನವು ಹೋಯ್ತು ಹೂತು ;
ಜೋಳು-ಹರೆ-ಕೊಂಬುಗಳ ಬಿರುದನಿಯು ಕಿವಿದುಂಬಿ
ಬಾಲಕನ ಲಲೆ ನುಡಿ ಹೋಯ್ತು ಬೀತು !

ಸಿಡಿಲು-ಮಿಂಚುಗಳ ಗುಡುಗಾಟ ಮರೆಮಾಡಿಹುದು.
ಮಡದಿಯಾ ಮೆಲುನುಡಿಯ ಪ್ರಣಯದಾಟ ;
ಮೊರೆದು ಭೋರ್ಗರೆವ ಕಡಲಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿಹುದು
ನೊರೆನಾಲಿನೊಂದು ಕಿರಿಯೊರತಿಯಕಟ !

ಬನದರಳ ಕಂಪ ತೊಂಗಲನು ತಳೆದಿರುವೆಲರು
ಸುಳಿಯುತ್ತಿರೆ ಪಾರಿಜಾತಕದ ಮೆಲುಗಂಪು
ನಡುನಡುವೆ ತಲೆದೋರಿ ತಡೆದು ತಣಿವಿತ್ತಂತೆ
ನುಡಿಯು ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಕೇಳಿಸುವುದಿಂಪು !

ಕೊಳೆಯ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಒಡಲಿನೊಳಗನು ಮರೆದು,
 ಚಿಲುವನೇ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ...
 ಬಲೆಬಲೆಯ ನುಡಿಯುಳಿದು ರಸಿಕ ಕಬ್ಬದ ಜೀವ-
 ಕಳೆಯನೇ ಕಂಡುಂಡು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ —

ಮನದ ಮಾತಿನೊಳು ಮರೆಗೊಂಡಿರುವ ಎದೆಯುಲಿಯು
 ಅನುದಿನವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವೊಲು ಕಿವಿಯನು ...
 ಅಣಿಗೊಳಪೆನೆಂತಿನುತ ನೆನೆವೆನಾವಾಗಲೂ
 ಮನದ ಮಾತಿಗೆ ಕೊನೆಯೆ ಇಲ್ಲವೇನು ?

★ ★ ★

ಬಾಡದಿರುವಲರಂತೆ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ
 ಬೈಯುವೆನೆ ನಿನ್ನ ತಾಯೀ ?
 ಹಾಡುತಿಹ ಕೊಳಲಂತೆ ಕೊರಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ
 ಕುಂದಿಡುವೆನೇನು ತಾಯೀ ?

ಮೂಡುವಾ ನೇಸರಿನ ತೆರ ಮೆಯ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ
 ಮುಚ್ಚಿರಿಪರಾರು ತಾಯೀ,
 ಕೋಡುಗಲ್ಲಂತೆನ್ನ ಮನವ ನೆಲೆನಿಲಿಸಿದರೆ
 ಮುನಿವೆನೇ ಲೋಕಮಾಯೆ ?

ಅದೊಡೇನು ?

ಖೋಡಿ ಕೊರಡಿನ ತೆರದಿ ಬರುಬಗೆಯ ಗೈದಿರಲು
 ಬೆಂದು ಬೈಯುವೆನೆ ತಾಯೀ,
 ಕಾಡ ಬಿದುರಿನ ಕೊಳವಿಯಂತೆ ಕೊರಳಿದ್ದುದಕೆ
 ಕುಂದಿಡುವೆನಿಂದು ತಾಯೆ !

ಮೋಡ ಮುಸುಕಿದ ಪೆರೆಯ ತೆರ ಮೈಯ ನೀಡಿರುವೆ
 ಮುಚ್ಚಿರಿಪೆನದಕೆ ತಾಯೆ,
 ಕಾಡುವಾ ಕೋಡಿಗನ ತೆರ ಮನವ ಮಾಡಿರುವೆ,
 ಮುನಿಸದಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಯೆ !

ಮಾಡದುಡ ಮಾಡಿ ನೀನಾಡುತಾಟಗಳನ್ನು
 ಬಿನದಿಸುವೆ ಆಟಗಾರ್ತಿ !
 ಮಾಡುವುದ ಮಾಡದೆಯೆ ಓಡಾಡಿಸುವೆ ಜೀವ-
 ಜಡಗಳನು ಮಾಟಗಾರ್ತಿ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸಿ ಪ್ರೇಮಸುಧೆಯ
ಮಳೆಯ ಸುರಿಸಿ ಹೃದಯ ತಾಪ
ಕಳೆದು ತಿಳವಿನೆಳಬಳ್ಳಿಯ
ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಬೆಳಗನ್ನ ಮನವ....
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

೧

ಎಳೆಯತನದಿ ಹಸುಗಳ ಜಂ-
ಗುಳಿಯ ಕಾಯಲೆಂದು ಬನಕೆ
ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಹೊಳೆಯ
ಮಳಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನುಡಿಸಿ....
ತಿಳಿನೀರನು ಕುಡಿಸಿ ಧೇನು-
ಗಳನು ತಣಿಸಿ ಚೈತನ್ಯದ
ಕಳೆಯ ನಿಲಿಸಿ ಸ್ಥಿರ-ಚರದಲಿ
ಇಳೆಯನು ನಲಿದಾಡಿಸಿರುವ....
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

೨

ಕುಂಜಮುಖದ ಸಖಿಯರ ಮನ
ಮಂಜುಳವಹ ರಾಗದಿಂದ
ರಂಜಿಸುತ್ತಾಕೆಯರ ಹೃದಯ
ವಂಜರಶುಕನಾಗಿ ನೀನು....

ಭಂಜಿಸಿ ಭವಭಯ ಮಾಯೆಯ
ಮಂಜನೆಲ್ಲ ಮರೆಮಾಡಲು
ಸಂಜೆಯ ಸವಿಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಕುಂಜವನದಿ ಕುಳಿತಾದಿದ....

ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ

ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

೩

ಭಿನ್ನವಿಷಯಕೆಳಸದಂತೆ
ಚೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸಿ
ನನ್ನ ಮನದ ಮೃಗವ ತಣಿಸಿ
ನಿನ್ನೊಳದರ ನೋಟ ನಿಲಿಸಿ....

ತನ್ಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ನಿನ್ನ ನೆರೆಯಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳೊ
ಬಿನ್ನಹವೆನ್ನದು ಮನ್ನಿಸಿ
ಚಿನ್ಮಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ....

ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ

ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ, ನೀನಿಂತು ಮಾಡಿದರೆ
ನಾನು ಹಗೆಯರಸರನು ಕೂನಿಸುವೆನೆಂತು ?

೧

ದಾರಿ ಯಾವುದು ಈಗ ತೇರ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿಹುದು ?
ವೈರಿಗಳು ಪಾಳೆಯವ ಊರಿರುವುದೆಲ್ಲೆಯೋ !
ದಾರಿಯನು ಅರಿತವರು ಸಾರಿರುವ ಕುರುಹುಗಳು
ತೋರಲೊಲ್ಲವು ಕಣ್ಣೆ. ಗಾರುಗೊಂಡಿದೆ ಮನವು-
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೨

ಕಾಲಾಳುಗಳು ಹೋದ ಕಾಲುಗಳ ಹೊಳಹಿಲ್ಲ ;
ಮೇಲಾಳುಗಳ ತೇರ ಗಾಲಿಗಳ ಗುರುತಿಲ್ಲ.
ಕೇಲಿಸಿರುವುದು ದಾರಿ ಮುಳ್ಳು-ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದೆ
ಕಾಲಿಡಲು ಬಾರದಿದೆ ಹಳ್ಳ-ಹಿಗ್ಗುಗಳಿಂದೆ.
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೩

ಕೊಳುಗುಳದ ದಾರಿಯನು ತಿಳಿದಿರುವನಿವನೊಡನೆ
ತಳರೆಂದು ತಿಳಿದವರು ತಿಳುಹಿದರೆ ನಾ ಬಂದೆ ;
ತೊಳಲಿಸುತ್ತಲಿಹೆ ನೀನು, ಉಳಿದು ಸರಿದಾರಿಯನು !
ಗಳಲನೇ ರಣಕೆ ನಡೆ, ನಗೆಯಾಗ ಒಳಿತೇನು ?
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೪

ಹಲವು ಬಂಟರ ತೇರುಗಳ ನಡೆಸಿ ಮುನ್ನ ನೀ
 ಗೆಲವುಗಳನೆನಿತೆನಿತೊ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ ಹೆಯಂತೆ—
 ಚೆಲುವ ನೀನಿಂದೇತಕೊಲಿಯದಿಹೆಯ್ಯೆ ನನಗೆ ?
 ಗೆಲವನಾ ಗಳಿಸುವುದು ಮನಕೆ ಬಾರದೆ ನಿನಗೆ ?
 ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೫

ಸಾರಥಿಯು ಸಮನಿರಲು ಆರಾತಿಗಳನಂದು
 ವೀರನವ ಗೆಲವನ್ನು ಸಾರುವುದು ಸಹಜವೈ !
 ಹಾರಿ ಜೇಲಿಯೆ ಹೊಲದ ಸೇರಿ ಮೇಯುವ ತೆರದಿ
 ಸಾರಥಿಯೆ ಕೈಮಾರೆ ಹೋರಿ ಗೆಲ್ಲಲು ದಾರಿ ?
 ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

★ ★ ★

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು,
ನನ್ನ ಈ ಬಯಕೆಯನು ಹಣ್ಣಿಸೈ ನೀನೊಲಿದು !

೧

ಹೆರರು ತನ್ನ ವರೆಂಬ ಅರಿಕೆ ನಸುವಿಲ್ಲದೆಯೆ
ನೆರೆದಿರುವ ಗರತಿಯರ ನೆರವಿಯನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ,
ತೊರೆದ ಮೊಲೆವಾಲುಣಿಸಿ ಹೊರೆಯುವಾ ತಾಯನ್ನು
ಮರೆಯದೇ ಗುರುತಿಸುವ ಕಿರಿಯ ತರಳನ ತೆರದಿ-

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ
ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು !

೨

ಚೆಲು-ಚೆಲುವ ಅಲರುಗಳು ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಬಹಳಿರಲು
ಅಲರುಣಿಯು ಹುರುಳಿರದ ಅಲರುಗಳನುಳಿದುಳಿದು
ಉಲಿದಾಡಿ ಹಾರಾಡಿ ನಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ
ಬಲುಬಂಡ ತಳೆದಿರುವ ಅಲರುಗಳ ತಿಳಿವಂತೆ-

ನರಿಯುವ ಅರಿವ
ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು !

೩

ಸಾಕಿದವನೆನ್ನದೇ ನೂಕುತ್ತಿರುವ ತುಂಟೆ
ಆಕಳೊಲು ನನ್ನ ಬಗೆ ಕಾಕುತನವನು ತಳೆದು,
ಬೇಕುಬೇಕಾದಂತೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದೆ ಅದನ್ನಿಂದು
ಜೋಕೆಯಲಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬಿಗಿಯಲಿಕೆ ಬರುವಂತೆ

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ
ಚೆನ್ನ, ನನಗೀಯುವುದು !

೪

ಕಂಪ ಕಾಣುವ ಮೂಗನಿಂಪನರಿಯುವ ಕಿವಿಯ,
 ಸೊಂಪ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು, ತಂಪ ತಿಳಿಯುವ ತೊವಲ,
 ಕೊಂಪೆಯೊಳು ಹಾಕು ಇವು ಬೇಡಬೇಡವೊ ಸಾಕು,
 ಪೆಂಪಿಗನೆ ನಾನಿನ್ನ ತಿಳಿಯುವುದದೇ ಬೇಕು !

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ

ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು !

★ ★ ★

೧

ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೇಯಾ,
 ಮೋರೆಯ ಕೇಳಿ
 ಸುರಿಸು ನಲ್ಮೆಯ ಸುಧೆಯ !
 ಸುರತರುವಿನಂದದಲಿ ಸುಜನರ
 ಹಿರಿಯ ಕೊರತೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುತ
 ಪೊರೆವವರು ನೀನಲ್ಲದಲಿ ಯಾ-
 ರಿರರು ಎಂದರಿತರುನೆ ರೇಯಾ !
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೇಯಾ !

೨

ತಾಯಾವು ತೊಲಗರಲು-
 ಕರುವು ಬಲು
 ಬಾಯನು ಬಿಡುತಿರಲು,
 ಮೇಯಲಡವಿಗೆ ಹೋದ ಹಸುವಿಗೆ
 ಆಯೆಳೆಯ ಕರುವೊರಲುತಿಹ ನಸು
 ಬಾಯಿ ಕೇಳಲು ಓಡಿ ಬರುತಲಿ
 ನೇಯದೊಳು ಮೊಲೆಯುಣಿಸುವಂದದಿ
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೇಯಾ !

೩

ಎಳೆಯನು ಬಿಸಲಿನಲಿ-
 ತೊಳಲುತಿರೆ,
 ಬಳಲಿ ಬಿದ್ದಡವಿಯಲಿ....

ತಳಮಳಿಸುವುದು ತಿಳಿಯೆ ತಾಯಿಯು
 ಕಳವಳಿಸಿ ಕೈಗೆಲಸವುಳಿಯುತ-
 ಗಳಿಲನೇಳುತ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ
 ಎಳೆಯನನು ಸಂತಯಿಸುವಂದದಿ
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ !

೪

ದೂರದೂರಿಗೆ ಹೋಗಿಹ
 ತೋಟಗನು ತಾ
 ಸೇರಿ ಮರಳಿ ತೋಟವ—
 ನೀರ ಕಾಣದೆ ಕೊರಗಿ ಬಾಡಿದ
 ಮೋರೆಯಿಂದಿಹ ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯು
 ತೋರಲೆದುರಿಗೆ ಮರುಗಿ ಬೇಗನೆ
 ನೀರನುಣ್ಣೆ ಸಿ ಪೊರೆಯುವಂದದಿ
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ !

★ ★ ★

ಮಳೆಗಾಲದ ನೀರಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಂಟಿಸಲು ಅಂಬಿಗರಣ್ಣ ಅರಿತವನಾದರೆ,
ಅಳಿಗಾಲದ ಬಾಳಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಂಟಿಸಲು ಬಲ್ಲಿದರಾರು ?

ನಡುಹೊಳೆಯ ಮಡುವಿನೊಳು ತೊಡಕಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಲಿಹೆನು,
ತಡೆಯದಲೆ ತೋರು ನೀ ತಡಿಯ ತಲುಪುವ ಹದನು !

೧

‘ ನನ್ನ ನುಡಿ ಮನ್ನಿಸದೆ ಬೀಳದಿರು ! ಈ ಹೊಳೆ—
ಮುನ್ನ ಬಲ್ಲಿದರ ಹಲವರ ಬಳಲಿಸಿಹುದೋ ! ’
ಎನ್ನುತೆಳ್ಳರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ನುಡಿ ಹೀಗಳೆದು
ನನ್ನ ಬಲುಹಿನ ಗರುವದಲಿ ಹೊಳೆಗೆ ಹಾರಿಹೆನು !

೨

‘ ನಸುವೆಳೆ ತಾಳು, ನಾ ಹೇಳುವುದ ನೀ ಕೇಳು !
ಗಸಣೆಗೊಳಿಸದೆ ಹೊಳೆಯ ದಾಂಟಿಸುವೆ ’ ಎಂದೆಯ್ಯೆ !
ಕಸಕೆ ಸರಿಯೆಣಿಸಿದೆನು ನಿನ್ನ ನಲಾನುಡಿಗಳನು,
ಮಸಣದೀ ದಾಯೊಳು ಅಡಿಗಳನು ಚೆಲ್ಲಿಹೆನು.

೩

‘ ಬೀಳದಿರು, ಬೀಳದಿರು ! ಹಿಂದಿರುಗು, ಸರಿ, ಮರಳು !
ಕೇಳೆನ್ನ ವಚನ ಬಾಳುವೆ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳು ! ’
ಹೇಳಿದೆಯೊ ಇಂತು ನಡುಹೊಳೆಯ ಸೇರುವ ವರೆಗು-
ಮೂಳ ನಿಜ ನಾನು, ಗಣಿಸದೆ ಹೊಳೆಯ ಹೊಕ್ಕಿಹೆನು !

೪

ನನ್ನ ತೋಳುಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ತೊರೆಯನ್ನೀಸಿ
ನಿನ್ನೆದುರು ತೋರಿಸುತ್ತ ಮೂದಲಿವೆನೆಂದಿದ್ದೆ ;
ಮುನಾನೋಡಿ ತಿಳಿಯದೇ ಬನ್ನದಲಿ ಬಿದ್ದಿಹೆನು,
ಮನ್ನಿಸೆನ್ನಮ ಮೊರೆಯ ಅಣ್ಣನಾವಿಕ, ಪೊರೆಯೊ !

೫

ಬಡಿದಾಡಿ ನೀರಿನೊಳು ಬಳಲಿಹವು ಕೈಕಾಲು;
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮೂಗು-ಕಣ್ಣ-ಕವಿಗಳಿಗೆ ನೀರೇರಿ,
ಕುಡಿಯುತ್ತಲಿಹೆ ಒಡಲು ಒಡೆಯುವೊಲು ಕದಡನ್ನು
ನಡುಹೊಳೆಗೆ ಬರಲಿಗ, ದಡದಡಿಮುತಿದೆನು !

೬

ಕ್ರೂರಜಲಜಂತುಗಳು ನೀರಸುಳಿ ತೆರೆತೆರೆಯು
ತೋರೆ ಭೀತಿಯೊಳು ಗುಡುಗಾಡುತ್ತಿದೆ ನನ್ನೆದೆಯು !
ಭೀರ, ನಿನ್ನಯ ನುಡಿಯ ಮಾರಿ ನಾ ನಡೆದುದನು
ತಾರದೆಯ ಮನದಲ್ಲಿ ತಾರಿಸುವುದೆನ್ನನು !

೭

ಮೂಢನೊಬ್ಬನು ಹಿಂಯಾಡಿದುದನೆಣಿಸದೇ
ಖೇಡನಂದದಿ ನಡೆದು ಕೇಡಿಗೊಳಗಾಗಿರಲು,
ಖೋಡಿಗಳೆದವ ನಮ್ಮ ನುಡಿಯನೆಂದಾತನನು
ನೋಡಿಯೂ ನೋಡುವಾ ತೆರ ಸುಮ್ಮಗಿರುವರೆ ?

೮

ಹಲವು ಸಲ ದಾಂಟಿಪೆಯೊ, ಹೊಳೆಯಾಳ ತಿಳಿದಿಹೆಯೊ,
ಸುಲಭದಲಿ ಹಲವು ಜನರನು ಪಾರು ಮಾಡಿಹೆಯೊ !
ತಲುಪಿವೈ ತಡಿಗೆನ್ನ ಚಿಲುನ ಅಂಬಿಗರಣ್ಣ,
ಬಲುಮೆಯಿಂದಲಿ ನನ್ನ ಬಳಗದೊಳು ಕೂಡಿಸೈ !

★ ★ ★

ಎನು ಮುನ್ನಿನ ಜನ್ಮದಲಿ ಪುಣ್ಯಗೈದಿರುವೆ
ಇಂಚರದ ಕೊಳಲೆ ನೀನು ?

ಗಾನಲೋಲನ ಕೈಯ ಸೇರಿ ಕುಳೆದಾಡಿಸಿದೆ
ಕಸುಲೋದ್ಭವಾಂಪವನ್ನು !

ಆರೋಹಣ ಸ್ವರದಿ ಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಹ ಜಗವ
ಜಾಗೃತಿಯನೊಂದಿಸಿದೆಯೋ !

ಅವರೋಹಣ ಸ್ವರದಿ ಎಚ್ಚತ್ತ ಜಗದ ಬಗೆ-
ಯನ್ನು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆಳೆದೆಯೋ !

ನಂದನಂದನನ ನನ್ನಿಯ ಹಾಡನೊಡಗೊಂಡ
ಚಂದವಹ ನಿನ್ನ ದನಿಯು—
ಕಂದರನು ಒಳುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಹೆ-
ತ್ತಮ್ಮನಿನಿದಾದ ನುಡಿಯು !

ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರು ತಾಪಕೊಳಗಾಗದೊಲು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನೇನು ಗೈದ ?
ನೀ ಪೇಯ, ನಿನ್ನ ಮಧುರವದಿಂದಲವನಾವ
ಮೋಹಮಂತ್ರವನೊದಿದ ?

ನಲ್ಲಿಯರ ಮುಂದೆ ಗೋವಿಂದನಾಚ್ಚೆಯಲಿ ನೀ-
ನಾ ಪದ ಪೇಳ್ವೆ ? ಎಂದು ?

ಗೊಲ್ಲಹಂಗಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಸಾರದನುಭವವು
ಬೆಲ್ಲದಂತಾದುದೆಂತು ?

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ ಮಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡುವೈರಿ
ಸಜ್ಜನರ ದುಃಖಕಾರಿ—

ಮತ್ತೆ ನಿನನ್ನ ಗಾನವಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆ, ಕುಜನ-
ವಂಶಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯ ಮಾಂ !

ಸಂತಸದ ಸಿರಿಮನೆಯು ಸಂತ್ಯಾಪ್ತಿಯರಮನೆಯು
 ಜ್ಞಾನಸೀಯೋಷರೂರಿಯು,
 ಶಾಂತಿಯಾಗರವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗ ತವರೂರು
 ನಿನ್ನ ಮಂಜುಲಲಹರಿಯು !
 ನಿನ್ನ ಸ್ವರ ಕೇಳಿದರೆ ಚಿನ್ನಕಿಟ್ಟಿನ ಮರೆತು
 ಬನ್ನಗೊಂಡಿಹುದು ಬುವಿಯು;
 ಧನ್ಯ ವೇಣುವೆ, ನಮಗೆ ಕೇಳಿದಿಹುದೇಕೆಗ
 ನಿನ್ನ ಮಾಧುರ ಮುರಲಿಯು ?
 ದ್ವಾಪರದಿ ನುಡಿಸಿದಾ ಗೋಪಾಲ ನಿನ್ನನ್ನ-
 ದೇಕೆಗ ನುಡಿಸದಿಹನು ?
 ತಾಪ ಕೂಪದೊಳುರುಳಿರುವ ಜಗದ ಜನರನ್ನು
 ತಣಿಸದೇತಕೆ ತಡೆದನು ?

ಇದೇ ಭಾವಸಮಾಧಿಯೊಳಿರುವಂತೆ, ಒಳಗಿವಿಯಲೊಂದು ಕೊಳಲಾಲಿಯು
 ಇನಿದನಿ ಮಿಡಿದು ಎದೆಯನರಳಿಸಿತು :

ನುಡಿಸದೇಕೆಹ ? ದೇವ ಜಗದಾದಿಯಿಂದೆ ಎಡೆ-
 ಬಿಡದೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವನು;
 ನುಡಿಸುವನು ಜಗವು ಮುಗಿವಾ ವರೆಗೆ ಮುಂದೆಯೂ
 ಎಂದಿನಾದದಲಾತನು.
 ಭೋಗಮಲದಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಕಿವಿ-
 ಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸದಿರುವುದೋ !
 ತ್ಯಾಗದಿಂದಾ ಮಲವ ನೀಗಿದರೆ ನಿನಗೆ ನಿಜ-
 ವಾಗಿಯಾ ದನಿ ಕೇಳುವುದೋ !

★ ★ ★

ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ—ಪರಾತ್ಪರ

ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹೆಯೋ ?

ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ ನಿನೆಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹೆ ನಿನ್ನ

ಅಂತವ ತಿಳುಹಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನ ಮಾಡೆನ್ನ !

೧

ಅಣುರೇಣು-ತ್ಯಣ-ತ್ಯಟೆಯೊಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ನಿನ್ನ

ಘನತರ ರೂಪವನರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ...

ಮನಕೆ ಬಂದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ನಿನ್ನ

ಅನುದಿನ ನಿರ್ನಿರ ದಣಿಯುತ್ತಲಿಹೆನೊ !

೨

ಕ್ಷೀರೋದನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಪುರದಲ್ಲಿ

ದೂರ ಕೈಲಾಸ-ಸ್ವರ್ಗದೊಳಿಹೆ ನೀನೆಂದು—

ಗಾರುಗೊಂಡಿಹೆನೋ ನಿನ್ನಯ ತಾಣ ತಿಳಿಯದೆ,

ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯನ್ನು ನಂಬದೆ !

೩

ಕಲ್ಲು-ಕಂಚಿನ ಗೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದಲೀಗ

ಫುಲ್ಲಹೃದಯದ ಯೋಗಿಗಳ ಮನದಿ ನಿಂದು,

ಬಲ್ಲಿದನೆ ನಿನ್ನಯಾ ಮೈಯನು ಮನೆಯನು

ಬಲ್ಲವನು ನಾನಾಗುವೊಲು ಬೋಧಿಸೆನಗೆ !

*

*

*

ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ—ಪರಾತ್ಪರ,

ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹೆಯೋ ?

★ ★ ★

(ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾವನೆಯ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ)

೧

ರಾತ್ರಿ ಸತೀಪತಿ ಚಂದಿರನು,—ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬಾ ಕುಲಟೆಯಲಿ
ಇರುಳೆಲ್ಲವು ರತನಾಗಿರುತ—ಪರಿಪರಿಯ ಸರಸವಾಡುತಲಿ
ಜಗಕಿಂದು ಮೊಗನ ತೋರಿಸಲು—ಬಗೆಯೊಳು ನಾಚಿಕೆಯೊಂದುತಲಿ,
‘ ಮಲಗಿದ ಜನರೊಳುವ ಮೊದಲು
ಮರೆಯಾಗುವೆ ’ ನೆಂದು ಜವದೊಳು
ಪಡುವಲ ಸೀಮೆಯ ಬೆಟ್ಟದೊಳು
ಅಡಗಿದನೆಲ್ಲೆಯೊ ತೋಹಿನಲಿ—ಒಡನಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯನಗಲಿ !

೨

ಚಿತ್ತವನು ಸೆಳೆದ ಚಂದಿರನು—ಎತ್ತಲೊ ಹೋಗಿರುವುದ ಕಂಡು
ಮತ್ತಾರನಾಶ್ರಯಿಸೆನೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಕಾತರವನುಂಡು,
ಎತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಲಂದು — ಹೊತ್ತಿನ ಬರವನು ಬಗೆಗೊಂಡು,
ಅವನೊಡನೆ ಬೆರೆಯಬೇಕೆಂದು
ತನಕದಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಬಂದು
ದಿವಸದೊಡನೆಡೆ ನಿಲಲಂದು
ಕಣ್ಣಿರೆದ ಕನಲಿ ಸುಚರಿತನು—ಕಂಪದರಿ ಕಂಡನಾಕೆಯನು.

೩

ಭಾಸ್ಕರನ ಕೋಪವನ್ನರಿದು—ತಸ್ಕರರ ಕೆಳದಿ ಬೆದರಿದಳು.
ಮಿತ್ರನ ಮೊಗ ನೋಡಲು ಹೆದರಿ - ಸುತ್ತುತ ಗಿಡ-ಮರ-ಮೆಳೆಗಳೊಳು
ಮೈಗರೆದಳೊಂದು ತೋಹಿನೊಳು—ಹುಲಿ-ಸಿಂಗಗಳಿಹ ಕಾಡಿನೊಳು
ಕತ್ತಲೆಯು ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನರಿದು,
ಅಕೆಯ ಅವಿವೇಕವ ನೆನೆದು,
ಕಾಡಿನರಳುಗಳು ಬಾಯ್ಬಿರೆದು,
ಹಿರಿನಗೆಯನಂದು ಹೊಂದಿದುವು—ಸುರಭಿಯನೆಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿದುವು.

೪

ನಿಜ ನೇಹದಿನಿಯ ನೇಸರಿನಾ—ಪಾಸನತೆಯನ್ನು ತಾ ನೋಡಿ,
ಕಮಲಿನೀ ರಮಣಿ ಪ್ರೇಮದಲಿ—ಮೆಲುನಗೆಮೊಗ ಮೇಲಕೆ ಮಾಡಿ,
ಪತಿಯನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದೆ—ನಿರುಕಿಸುತ ನಲಿವೊಳಿಜಾಡಿ,

‘ ಪರಸತಿಯನಪೇಕ್ಷಿಸದವನು

ನಿಜಸತಿಯ ನಿಚ್ಚದೊಲುಮೆಯನು

ದೊರೆಕಿಸಿ ಚಿರಸುಖವೊಂದುವನು ! ’

ಎಂದಿಹ ನನ್ನಿಯ ನುಡಿಗಳನು—ಸಾರಿದಳು ಧಾರಿಣಿಗೆ ತಾನು !

೫

ವಲ್ಲಭನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲಿ—ತನ್ನೆಡೆ ಬುದಾರಡಿಗಳನು
ಹದಿಬದಿಯ ಹುರುಳಿನಲಿ ಬಿಗಿದು ಬಂಧಿಸಿರಲು ಕಮಲಿನಿಯದನು
ಕಾಣುತ್ತ, ಕರುಣದಿ ಭಾಸ್ಕರನು—ಕಮಲಿನಿಗೆ ಇಂತು ಉಸುರಿದನು :

‘ ಬಂಧಿಸಿದಾ ಮಧುವಾಳಿಯನು

ಬಿಡು ಬಿಡು ಕೊಡು, ಗಡ ಮೋಕ್ಷವನು

ತಾಳಿಹವು ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನು ...

ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕದನು—ಸುಮನೆಯೆಂಬ ತವನಾಮವನು;

೬

ನಲ್ಲನ ಇನಿನುಡಿಯ ಎಲಿಸುತ — ಪುಲ್ಲಾನನೆ ಮರುನುಡಿ ಕೊಡದೆ,
ಹೃದಯದಿ ಕರುಣದ ರಸ ಸುರಿಯೆ-ಮಧುವಾಳಿಯ ನಸು ನೋಯಿಸದೆ,
ಬಿಡುಗಡೆ ಕೊಡಲಾ ಬವರಗಳು—ತಮ್ಮಯ ಗುಂಜಾರವದಿಂದೆ—

ವನಜಾಪತಿಯುವಕಾರವನು

ನೆನೆ-ನೆನೆದು ಹೊಂದಿ ಹರುಷವನು

ತೋರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಹೃದಯವನು

ಇಂಚರದಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿದುವು ಮಿತ್ರನ ಮಹಿಮೆಯ ಹಾಡಿದುವು.

೭

ತನ್ನಯ ಕಟ್ಟಳೆ ಮಾರದೆಯೆ—ಬಂಡುಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಂದು
ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಮೋದವನು ತಳೆದು—‘ಭಲೆಭಲೆ ಶರಜನಿಸತಿ’ ಎಂದು
‘ಇರುಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನಾನಗಲಿ—ಮರುಗಿಸಿ ಕುದಿದೆನು ಮನನೊಂದು’
ಎಂದೀತೆರ ನಯನುಡಿಯಾಡಿ,
ಪ್ರೇಮಾಪ್ಯುತವನು ತಾನೂಡಿ,
ತನ್ನಯ ಕೈ ಮುಂದಕೆ ಮಾಡಿ
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ ಬಾನ್ಮಣಿಯವನು—ತಾವರೆವೆಣ್ಣು ನು ತಣಿಸಿದನು.

೮

‘ನಿನ್ನೊಲುಮೆಗೆ ಸಲುವ ಫಲವನು—ಚೆಲುವೆಯೆ ನಿನಗೀಯದೆ ಬಿಡೆನು ;
‘ಸತಿಯರಿಗಹಿತವು ನಿಜಪತಿಯು—ಬಯಸುವುದು ಪರಾಂಗನೆಯನ್ನು
‘ಅದರಿಂದೆ ಅನ್ಯರೆನ್ನನ್ನು—ನಿಟ್ಟಿಸಲು ಅವರ ಕಂಗಳನು....’
‘ಸೀದು ಮಾಳ್ವೆ ಕಣ್ಣಿಲಿಗಳನು,
‘ಪಾವಿತ್ರದ ಬೆಲೆ ತೋರುವೆನು !’
ಇಂತೊರೆದು ಸರಸಿಜಾತೆಯನು....
ಸಂತಸದಲಿ ಬಾಯ್ದೆರೆಸಿದನು—ತಾನುಗ್ರತೆಯನು ವಹಿಸಿದನು.

★ ★ ★

(ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಅನುಭವದ ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿದು.)

೧

‘ ಇರುಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ತಿರೆಗೆ ಚೆಲುವನು ಬೀರಿ,
ನರರ ಕಣಾಮನ ತಣೆವ ತೆರದಿ ಒಲವನು ತೂರಿ,
ಚರಿತಾರ್ಥನಾಗಲಿಕೆ ಸರಿಯಿದೇದಿನ ’ ಎಂದು,
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ತಣಾಗದಿರ ತುಂಬುಮೊಗದಲಿ ಬಂದು,
ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದ ಪಳುಕು-
ಸೆಳೆಯಂತಿರುವ ತನ್ನ
ಹೊಳೆವ ಕೈ ಕೆಳಗಿಳುಹಿ,
ಹೊನ್ನಹುಡಿಯನ್ನು ಹಸನೆಣ್ಣೆಯಲಿ ಹೊರೆದು,
ಬಣ್ಣಬರೆದನು ಇಳಿಗೆ ಕಲೆಯ ನೆಲೆಯಿರಿದು.

೨

ಬೆಳಕಿನೊಂದಿಗೆ ರವಿಯು ಬಿರುಬಿಸಿಲಪಸರಿಸಿರೆ
ಝಳತಾಗಿ ಜೀವಕುಲ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ವೆರೆ
ಬೆಳಕಿನೊಡವೆರಸಿ ತನ್ನೊಡಲಿನವ್ಯತವ ಸುರಿಸಿ,
ಎಳನಗೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅರಳುಗಳ ಮಳೆಗರಿಸಿ,
ನೆಲಕೆ ತಂಪನು ನೀಡಿ,
ಜೀವಿಗಳ ಮೈ ತೀಡಿ,
ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳನೂಡಿ,
ಜಗವನೆಲ್ಲವ ನಗಿಸಿ ಸೊಗಸನೊಂದಿರುವ—
ನಗುನಗುತ ಬಾನ ತೊರೆಯೊಳು ತೇಲುತಿರುವ.

*

*

*

*

೩

ಏನಿದೇನಿದು ಚಿತ್ರ ? ಬಾನೊಳಾಡುವ ಪೆರೆಯು
ಹೀನಕಳೆಯವನಾಗುತ್ತಿಹನೇಕೆ ? ಅಚ್ಚರಿಯು !
ನೋಡು-ನೋಡುವುದರೊಳೆ ಎನಿತು ಇದು ಮಾರ್ಪಾಡು ?
ಮೋಡ ನಸುವೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆಯು ಈ ಪಾಡು !

ಚೆಲುವು ಜಾರುತ್ತಲಿದೆ,

ಹೊಳವು ಹಾರುತ್ತಲಿದೆ,

ಕೊಳೆಯು ಹೇರುತ್ತಲಿದೆ—

ಬಾಡಿರುವ ಹೊನ್ನರಳ ತೆರ ತೋರುತಿಹನು—
ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಣು-ಮನದ ತಣಿನ ಕಳೆದಿಹನು.

೪

ಅರಿವು ಮಿರುಗುವ ಎದೆಯ ಮುನಿಯ ಮನನಲ್ಲಾಡೆ,
ಮರೆವು ಅವನನು ಮುಸುಕುವಂತೆ—ಪೆರೆಮೊಗ ಬಾಡೆ,
ಎದ್ದು ಹೊರಟಿದೆ ನೆಲದೊಳಿದ್ದ ಹೊಂಬಣ್ಣವದು;
ಇದ್ದಲಿನ ಹುಡುಗಿಯರಚಿದಂತೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದು

ಎತ್ತಲೂ ಹರಡಿಹುದು,

ಗೊತ್ತಾಗದೇನೊಂದು,

ಹೊತ್ತು ಎಂತಹದಿದು ?

ಹೀಗೇತಕಾಗಿದೆಯೋ ! ಹಾಂ ! ತಿಳಿದಿ, ಅಹುದು !
ಈಗ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಗ್ರಹಣದ ಸಮಯವಿಹುದು !

*

*

*

*

೫

ಗ್ರಹಣಸಮಯವು ಇಹುದು; ಕುಹಕಿ ಯಹ ಗರವೊಂದು
ಗುಹೆಯಂತೆ ಬಾಯ್ಕಿರೆದು ನೊಣೆಯಲಿಕೆ ನಿಂದಿಹುದು.

ಎಂತಲೇ ತಿಂಗಳಿನ ಕಾಂತಿ ಕುಂದುತಲಿಹುದು—
 ಇಂತಹನ ಹಿಂಸಿಸುವುದೆಂಥ ಗರವಿರಬಹುದು ?
 ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ನೆಲೆಯಿವನೇ,
 ಒಲವಿನಾ ಸೆಲೆಯಿವನೇ,
 ಕಳೆಯ ಹಿರಿಹೊಳೆಯಿವನೇ !
 ಅಯ್ಯೋ, ಏನನ್ಯಾಯ ! ಈತಗೂ ಹಗೆಯೆ ?
 ಅಯ್ಯೋ ! ಜಗದೊಡೆಯ ! ನಿನಗೆಲ್ಲವಿದು ನಗೆಯೆ ?

೬

ಕೇಡು-ಹಗೆ-ಪೀಡೆ-ಗರ ಕಾಡಬಹುದಾರನ್ನು ?
 ಖೋಡಿ-ಕೇಡಿಗ-ಕವಡಿಯಾದ ನಾಡಾಡಿಯನು !
 ಜಗದಾಪ್ತನೀತ, ಇವನಿಗು ಹಗೆಗಳಿಹರೇನು ?
 ಜಗವನೇ ಸೊಗದೊಳಿಡೆ ಹಗಲಿರುಳು ಹವಣಿಪನು.
 ಎಳೆಯರೆಲ್ಲರು ಇವನ
 ಕಳೆಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು,
 ಒಲವಿನೊಲವಾಗಿರುವ
 ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ತಮ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು—
 ' ನಮ್ಮ ಚಂದೂಮಾಮ ' ಎನುತ ಹಿಗ್ಗುವರು.

೭

ಕೊಡುಗೂಸುಗಳು ಇವನ ಬೆಡಗು-ಗಾಡಿಗೆ ಬೆರಿತು,
 ಪಡೆಯಲಿಹ ಒಡನಾಡಿ ಪೆರೆಯಂತೆ ಇರಲೆಂದು,
 ಮನದಿರಕದಿಂದ ಮೈ ಮರೆದು ಲಜ್ಜೆಯನುಳಿದು
 ' ಇನಿಯ ಚಂದ್ರಮರಾಯ ! ' ಎಂದು ಒಕ್ಕಣಿಸುವರು.

ನಲ್ಲ-ನಲ್ಲಿ ಯರೊಂದಿ

ಚೆಲ್ಲಾ ಟಗಳನಾಡೆ—

ಉಲ್ಲಸದೊಳೋಲಾಡೆ—

ಎಲ್ಲರಿ ಚೆಲ್ಲಿಗನ ಕೆಳೆಯ ಬಯಸುವರು—

‘ ಇಲ್ಲ ಸರಿ ಇದಕೆ ’ನುವ ಸೊಗವ ಸಾರುವರು.

೮

ಬಾಳುವೆಯ ತಿರುಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಹಸುಮಕ್ಕಳನು

ಹೇಳಲಾಗದ ಹೃದಯದೊಲವಿದೆ ತಾಯದಿರು

ಬಲು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿ ಕರೆಯುವರಾವ ಹೆಸರಿಂದೆ ?

‘ ಚೆಲುವ ಚಂದಿರ ! ’ ಎಂದೆ—ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವುದಿದೆ ?

ಎಲ್ಲರೊಲವಿನ ಸರಿಗೆ

ಸಲ್ಲುವಂತೆಯೆ ತೂಗೆ

ಇಲ್ಲವೀತನ ಹಾಗೆ !

ಮಾತಿನಾಚೆಯ ಬಗೆಯ ಮೌನಗೀತವ ಹಾಡಿ,

ಈತ ಜಡಗಳನು ಸಹ ನಲಿಸುವನುಸಿರ ನೀಡಿ.

೯

‘ ಸುರರ ಗರುವಿಕೆಯೇನು ? ನರರ ಕಿರುಕುಳವೇನು ?

ಸರಿಯೆ ಎಲ್ಲರು ! ’ ಎಂಬ ಸಮದರ್ಶಿ ಚಂದಿರನು—

ಸುರಿಸುತಿರುವನು ನಿರುತ ಧರಗೆ ಸವಿಸೊಡೆಯನ್ನು ;

ಸರಿಹೋಲುವರಾರು ಈ ಯೋಗಿರಾಜನನು ?

ಇವನೊಡನೆಯೂ ಹಗೆಯೆ ?

ಇವನಲಿಯು ಕೀಳಾಬಗೆಯೆ ?

ಇವನಿಗೂ ತಗುಬಗೆಯೆ ?

ರವಿಯ ರಾಜ್ಯದೊಳು ಕಾವಳದ ಹಾವಳಿಯೆ ?

ಸುವಿಮುಕ್ತ ಜೀವರಿಗು ಭವದ ಬಳಲಿಕೆಯೆ ?

೧೦

ಭಂಗಕೊಳಗಾಗಿಸಲು ತಿಂಗಳಿನ ತಪ್ಪೇನು ?

ಕೊಂಗಿಗಳು ಒಪ್ಪು-ತಪ್ಪುಗಳ ನೋಡುವರೇನು ?

ಬಹುಜನಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಹಿಮನನು ಕಂಡೊಂದು

ಕುಹಕಿ ತಾ ಸಹಿಸದೆಯೆ ಬರಿದೆ ವೈರನ ತಳೆದು—

ಖೋಡಿಗಳೆಯುತೆ ಹಳಿದು,

ಕಾಡಿ ಪೀಡಿಸುವುದಿದು

ರೂಢಿನಿಯಮವೆ ಇಹುದು.

ಹಾಲಗಡಿಗೆಯಲಿ ಹುಳಿಬೆರಸಿ ಹಿಗ್ಗುವುದು,

ಕೀಳುಜೀವದ ಹುಟ್ಟುಗುಣವೆ ಆಗಿಹುದು.

ನೋಣೆಯಲಿಕೆ ಬಂದಿರುವ ಹಗೆಯನ್ನು ಹಣಿದು,

ಮಿನುಗದಿಹನೇ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪೂರ್ಣೇಂದು ?

★ ★ ★

(ಒಂದು ಕತೆ)

ಚೆಲುವು ಹಿರಿಯದೊ—ಹೃದಯ-
ದೊಲವು ಹಿರಿಯದೊ ?
ಚೆಲುವಿನಲಿಯೆ ಒಲವು ಇಹುದೊ ?
ಒಲುವಿನಲಿಯೆ ಚೆಲುವು ಇಹುದೊ ?

ಎಳೆಯ ಚೆನ್ನ ನೊಬ್ಬನಿಂದು
ಕೆಲೆದು ಕುಣಿದು ಆಡಿ ಹಾಡಿ,
ಕುಳಿತ ಜನರ ಕಣ್-ಮನಗಳ
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ಸೊಬಗನೂಡಿ.

ನೆರೆದ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಕರಿಯ ಕೂಸನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡ
ಗರತಿಯೊಬ್ಬಳವನ ಮೆಚ್ಚಿ,
ಕರೆದಳು ಬಳಿ ಆಗಿ ಹುಚ್ಚಿ.

ಗದ್ದವಿಡಿದು ಮೈಯ ತಡಹಿ
ಮುದ್ದನೀಯುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ
ಮೊದ್ದ ಕೂಸು ಕೂಗಿ ಅಳಲು,
ಇದ್ದುದಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವಳು :

‘ ಅಮ್ಮ, ನನ್ನ ಹಡೆದ ತಂದೆ!
ಸುಮ್ಮನಾಗು ಸೊಗಡ ಕಣಿ!
ಅಳುವೆಯೇಕೆ ಕಣ್ಣು ಮಣ್ಣು,
ಮೆಲುಮಾತಿನ ಅರಸುಗಿಣಿ! ’

‘ ಎತಕಳುವೆ ನನ್ನ ಕಂದ,
 ನಿಲ್ಲಿಸಳುವ ನಗುವ ಚಂದ !
 ಕೊರಳ ಹೊನ್ನಸರದ ರ್ಹನ್ನ !
 ತೊಳೆದ ಮುತ್ತಿ, ಹೊಳೆವ ಚಿನ್ನ ! ’

ಎಂದು ಮಗುವನೆದೆಯೊಳಿಟ್ಟು
 ಒಂದೆಸವನೆ ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟು
 ಕಂದನನ್ನು ಸಂತವಿಟ್ಟು
 ನಲಿವ ಪಡೆದಳು.

ಅಂದದೋರಿದೆಳೆಯ ಕಂದ
 ಬಂದು ಬಳಿಗೆ ನಿಂದು ಇರಲು
 ಮುಂದೆ ಕರೆದು ಮುದ್ದನಿಡಲು
 ಮರೆತೆ ನಡೆದಳು.

*

*

*

ಚೆಲುವು ಹಿರಿಯದೋ—ಹೃದಯ-
 ದೊಲವು ಹಿರಿಯದೋ ?
 ಚೆಲುವಿನಲಿಯೆ ಒಲವು ಇಹುದೋ ?
 ಒಲವಿನಲಿಯೆ ಚೆಲುವು ಇಹುದೋ ?

೧

ಹೆಗಲು ಮುಗಿದ ಸಮಯ ; ದಿನಪ ಜಿಗಿಯಲಿದ್ದ ಬಾಣಿನಿಂದೆ.
ಒಗೆದು ಸಂಜೆಗೆಂಪ ತುಂಡುಮುಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬರೆದು,
ಪಸಲೆನೆಲಕೆ ಸೊಬಗ ಸಲಿಸಿ, ಹಸಿರಿನೆಲೆಯ ಕಳೆಯ ಬೆಳಸಿ,
ಮಿಸುನಿವಿಸಿಲ ಪಸರಿಸುತಲಿ ರಸೆಯನಾತ ರಂಜಿಸಿದ್ದ.

ಕಾಲವೇನೊ ಬಾಳ ಸೊಗಸು

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗು ಚೆಲ್ಲ ಬೆಳಸು, .

ಬಯಸಿತದನು ಉಣಸು ಮನಸು,

ಬಳಿಯಲಿರುವ ಗೆಳೆಯರನೂ ಬರಲು ಕರೆದೆನು -

ಹೊಳೆಯ ತಡಿಯ ತೋಟದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ನಡೆದೆನು.

೨

ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಕೆಲೆದು ನಗುತ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತಲಿರೆ—
ಬಲದ ಬದಿಗೆ ಹೊಂದಿಯಿರುವ ತಳಿತ ಹೊಂಗೆಮರವ ಕಂಡೆ ;
ತಿಳಿಯ ಹಸಿರಿನೆಲೆಯ ತಳಿರು, ಬೆಳೆದ ಹಸಿರ ಬಲಿತ ತಳಿರು,
ಇಳಿಯ ಬಿಸಿಲಿನೊಳುಪ ಹೊರೆದು, ಸುಳಿವ ಗಾಳಿಗೊನೆದು ತೊನೆದು

ಸೂಸುತಿದ್ದು ವಲ್ಲ ನಗೆಯ,

ಸೂರೆಗೈದು ವೆನ್ನ ಬಗೆಯ,

ಮುಂದಕರಿಸದಾದೆನಡಿಯ;

ತಳಿರ ಸೊಬಗಿನಲಿಯೆ ನೋಟ ನೆಲಸಿ ನಿಂದೆನು;

ಚೆಲುವನಿದನು ಕಳೆದು ನಡೆವುದೆಂತು ಎಂದೆನು !

೩

ಒಡನೆ ಕೆಳೆಯರಿದ್ದರಲೆ ? ನಡೆದುಬಿಟ್ಟರವರು ಮುಂದೆ;

ತಡೆವುದೆಂತು ನಾನು ಹಿಂದೆ ? ಹಾಸಗೆ ನಸುವೆ ನಿಂತು ಬಗೆದೆ :

ಮನವನೆಳೆದುಕೊಂಡ ತಳಿರ ಗೊನೆಯನೊಂದ ಮುರಿದುಕೊಂಡೆ,
ಎನಿತೊ ನಲುಮೆಯಿಂದಲದನು ತನುವಿಗೊತ್ತಿ ಕೊಳುತ ನಡೆದೆ.

ಅಡಿಯನಿಟ್ಟೆ ಬೇಗ; ಮುಂದೆ

ನಡೆದಿರುವರ ಸಾರಿ ಬಂದೆ;

ನಡೆಯಿತೆನಿತೊ ಮಾತು ಅಂದೆ.

ಓತು ತಂದ ಗೊನೆಯ ತಳಿರನೊಂದನೊಂದನು—

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಹರಿದು ಹಿಸುಕಿ ಒಗೆದೆನು.

೪

ಬಂದೆವಾಗ ಬನಕೆ; ಒಡನೆ ಬಂದ ಕೆಳೆಯರವರು ಕಲ್ಲಿ-
ನೊಂದು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿದರು ಮಾತು
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ನಾನು, ಉಳಿದಿನವರ ಬರಿಯ ಹರಟೆ;
ಸುಳಿದು ಬರುವೆ ಬನದೊಳೆಂದು ಅಲೆದಾಡುತ್ತ ಹಾಗೆ ಹೊರಟೆ.

ಕಂಪಿನೆಲೆಯ ಗಿಡಗಳೇನು !

ಜೊಂಪಿನಲರ ಲತೆಗಳೇನು !

ಸೊಂಪ ನೋಡಿ ತಣೆದೆ ನಾನು.

ಎಡೆಯೊಳೊಂದು ಒಳುಗುಲಾಬಿಗಿಡವ ಕಂಡು ತಡೆದೆನು;

ಗಿಡದೊಳಿದ್ದದೊಂದೆ ಹೂವ ಬೆಡಗನೇನನೆಂಬೆನು ?

೫

ಹೆಸಿರುತಳಿರ ತುತ್ತತುದಿಗೆ ಮಿಸುಕಾಡುತ್ತ ಮೆಲುಗಾಳಿಗೆ—

ಎಸೆಯುವರಳ ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಿ, ನಿಂತಿ ಹಾಗೆ.

‘ ಹೆಸಿರು ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಸೆರಗ ಮುಸುಕಿ ತಾಯಿ ಮಲಗಿಸಿರಲು—

ಮುಸುಕ ಸರಿಸಿ ತಾಯ ನೋಳ್ಪ ಹಸುಳೆಯ ಮೊಗವಿದುವೊ ?’ ಎಂದೆ.

ನಲ್ಲ ಬಿನದದಲ್ಲಿ ನುಡಿದ
ಲಲ್ಲಿವಾತುಗಳಿಗೆ ನಾಚಿ,
ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೆರಗ ಚಾಚಿ—

ಜೆಲ್ವಮೊಗವ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳಲು ಸೆರಗು ಸರಿದು ತೋರುವ—
ಗಲ್ಲದ ತೆರ ಬೀತರಳು ಹೊಸತುಬಗೆಯ ಚಿಂದವ

೬

‘ ಇನಿದುತಿನಿಸ ನಿನಗೀಯುವೆ, ಕುಣಿಕುಣಿಯುತ ಬಳಿಗೆ ಬಾರೊ ! ’
ಎನುತ ಕರೆಯೆ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದ ಮಿನುಗುನಗೆಯ ಮೊಗದಿ ಬಂದು,
ಕೈಯ ನೀಡಿ ಬೇಡಲದನು, ‘ ಬಾಯನು ತೆರೆ ’ ಎನಲು ನಾನು,
ಬಾಯ ತೆರೆದು ನಿಲ್ಲಲವನ ಬಾಯಿ ಹೀಗೆ ಹೊಳೆವುದಲೇ ?’—

ಹೀಗೆ ಎನಿತೊ ಮನದಿ ಬಗಿದೆ,
ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ,
ನೆಟ್ಟ ದಿಟ್ಟ ಕೀಳದಾದೆ.

ಕಳೆದಿನಂತದೇಸೊ ಕಾಲ ; ಬಳಕ ಮೆ-ಲ್ಲ-ಕೆ—
ಅಲರ ಕೊಯಿದುಕೊಂಡು ಮರಳಿ ನಡೆದೆ ಹಿಂದಕೆ.

೭

ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೈಗೆ ಹೂವ, ಮುತ್ತಿಕೊಟ್ಟಿ ಮೋಹದಿಂದೆ ;
ಒತ್ತಿಕೊಂಡೆ ಗಲ್ಲಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೂಸಿ ನಲಿದೆ.
ಬೆರಳಿಂದಲಿ ತಿರುಗಿಸುತಲಿ, ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನಿರುಕಿಸುತಲಿ,
ಅರಿವು ಇರದ ತೆರದಿ ನಡೆದುಬರುತ ಕೆಳೆಯರನ್ನು ಕಂಡೆ.

ನಡೆದೆ ಇದ್ದಿತವರ ಮಾತು,
ಹೆಣ್ಣಿಗೆನ್ನ ಮನವೆಳಸಿತು,
ವಾದ-ಚರ್ಚೆ ಬಲು ನಡೆಯಿತು.

ಹುರುಳು ಇರದ ಹರಟೆಗಳಿಗೆ ಮನವನಾಗ ಮಾರಿದೆ;
ಅರಳಿನೆಸಳನೊಂದೊಂದನು ಹರಿದು ಹೊಸೆದು ತೂರಿದೆ.

೮

ಕೊನೆಯ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಮಾತು ; ದಣಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆವು ವಾದ ;
' ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಸಮಯವಾಯ್ತು ! ' ಎನುತಲಿಲ್ಲರೆದ್ದೆವಾಗ—
ಕೆಳಗೆ ನೆಲದಿ ಬಾಡಿ ಬಿದ್ದ ಅಲರಿನೆಸಳುಗಳೆನು ಕಂಡೆ ;
ಮರವೆ ತೊಲಗೆ, ನನ್ನ ಹುಚ್ಚನರಿದು ಹೀಗೆ ಎದುಕೊಂಡೆ :

‘ ಅಲ್ಲಿ ತಳಿರ ಮುರಿದುದೇನು !

ಇಲ್ಲಿ ಹೂವ ಕೊಯ್ದುದೇನು !

ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾದುದೇನು !

ಒಲಿದು ತಂದ ಚೆಲುವಿನೊಡನೆ ಬರಿದೆ ಮಣ್ಣೆ ಬೆರಸಿದೆ ;
ಗಳಿಗೆಗಾಗಿ ಮಳಿಗೆ ಸುಡುವ ಮೂಳನಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

೯

‘ ಮುರಿದು ನಾನು ಕಿಡಿಸದಿರಲು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿ ತಲ್ಲಿ ತಳಿರು ;
ಹರಿದು ಹೊಸೆದು ಹಾಕದಿರಲು ಮಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಿ ತಲ್ಲಿ ಅಲರು.
ಹಲವಂದರ ಚೆಲುವ ನೋಡಿ ನಲಿವನಾನುತ್ತಿದ್ದೆರಲೆ ?
ಚೆಲುವ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕಣ್ಣೆ ಬಲಿಯ ಸಲಿಸಿಕೊಂಡೆನಲೆ ?

ಇಳೆಯ ಕಳೆಯ ಕಿಡಿಯನೊಂದು

ತೊಳೆದು ಬಿಟ್ಟೆ ನಾನು ಇಂದು ;

ನುಡಿದೆನಿಂತು ಒಳಗೆ ನೊಂದು

ಬಗೆವ ಬಗೆಯ ಮುಗಿದ ಬಾಯ ದುಗುಡವೊಗಿದ ಮೊಗದಲಿ,
ಮುಗುದನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಆಗ ನಾನು ಮಾತಿಲಿ !

*

*

*

*

ಚೆಲುವಿಗೊಲಿದು ತಳಿರ ಅಲರ ಕೊಂಡುದೇನು ತಪ್ಪೊ ?
ಬಳಕ ಅದರ ಅಳಿವಿಗಾಗಿ ನೊಂದು ನುಡಿದುದೊಪ್ಪೊ ?

ಕೌರವರ ಮಂತ್ರಣಗಾರನಾದ ಶಕುನಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಅಕಾರ್ಯವೆಂದ
ನಿಂದಿಸುವುದು, ಅಜ್ಞಾನದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

೧

ಧೀರುರೇ, ಭಲಭಲರೆ ! ಶಕುನಿಯೇ ನಾ ನಿನಗೆ
ತಲೆನಾಗಿ ವಂದಿಸುವೆನೈ !
ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ನೀ ಮಾಡಿದುಪಕಾರ
ಭಾರವಾಗಿಹುದು ಕಾಣೈ !

೨

ನಿನ್ನ ಕೈಚಳಕದಾ ಜೊಲಬನರಿಯದೆ ನಿನಗೆ
ಹಳಿವನ್ನು ಹೊದಿಸುವರು—
ಬಣ್ಣವನೆ ನೋಡಿ ಕೋಗಿಲಿಗೆ ಕರಿಗಾಗಿಯೆಂ-
ದೆನುವ ಮತಿಸುಂದಜನರು !

೩

ಮುಳ್ಳ ಮೆಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸಜೇನುಹುಟ್ಟಿನಲಿ
ಇನಿರಸವು ತುಂಬಿರುವೊಲು—
ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯೊಳಗೊಳಗೆ
ಹುರುಳು ಹುದುಗಿಹುದು ಕೇಳು !

೪

ನೀನಿಲ್ಲದಿರಲು ಭಾರತದ ಹಿರಿಹೊತ್ತಗೆಯು
ತಿರುಳಿಲ್ಲದಾಗಿರುವುದು—
ತನಿರಸವನೆಲ್ಲವನು ಹಿಂಡಿ ಹೊರದೆಗೆದ ಕ-
ಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತಿರುವುದು.

೫

ಸುಜನರನು ದುರ್ಜನರು ಯುಗ-ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಪೀಡಿಸುವರೆಂಬುದನ್ನು
 ತ್ರಿಜಗಕ್ಕೆ ತಿಳುಹಲಿಕೆ ಭಾರತದ ನಾಟಕದಿ
 ಸೂತ್ರಧರನಾದೆ ನೀನು !

೬

ಧರ್ಮರಾಯನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ, ಭೀಮನ ಬಲುಹು,
 ಅರ್ಜುನನ ಅಸ್ತ್ರದರಿವು,
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಾ ಕಂಗಳೆದುರಿನಲಿ ಕುಣಿಯುವುದು
 ನಿನ್ನ ಗೃಮೆಯ ಫಲಿತವು !

೭

ದುರ್ಯೋಧನನ ಧೈರ್ಯ-ಚಲದಂಕತನವ, ವಿದು-
 ರನ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯನ್ನು,
 ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜನ ದಾತೃಗುಣವ ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ದು
 ಜಗದಿ ಸಾರಿದೆಯೊ ನೀನು !

೮

ಪಾಂಚಾಲಿನಿಯ ಪಾವನತೆಯು ಪಸುಸುವುದಕ್ಕೆ
 ನೆರವು ನೀ ನೀಡಿದೆಯಲಾ ?
 ಚಂಚಲಾಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹೆಸರನಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ-
 ರೈ, ಪೇಳು ನೀ ಸೌಬಲಾ !

೯

ಕುರುವಂಶಜಾತರನು ಹುರಿಗೊಳಿಸಿ ಸಂಗರಕೆ
ಪರಮಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಿಂದೆ—
ಪರಮಗೀತೆಯನು ಹಾಡಿಸಿದೆ, ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉಪ-
ಕೃತಿಯ ಹೊರೆಯನು ಹೊರಿಸಿದೆ !

೧೦

ಇನ್ನೆಂದು ಬಂದು ನೀ ಭರತಖಂಡದಲಿ ಹೂ-
ಡುವೆ ನಿನ್ನ ನಾಟಕವನು ?
ಮನ್ನೆಯನೆ ತಿಳುಹುವುದು ಜನಕೆ ' ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯ-
ವುಂಟೆ'ಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು !

೧೧

ಧೀರುರೇ, ಭಲಭಲರೆ ! ಶಕುನಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಾ
ತಲೆವಾಗಿ ವಂದಿಸುವೆನು.
ಭಾರತೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಜೀವನದ ಸಾರವನು
ಕಲಿಸಲಿಕೆ ಜೀಕು ನೀನು !

★ ★ ★

(ಒಂದು ಲೋಕಕಥನ)

ತಿರುಗುತ ತಿರುಗುತ ಹೊರಟೆನು ಕುಮರಿಯ ಹೊಲದ ಕಡೆಗೆ ನಾನು,
ಇಳಿನೇಸರ ವೇಳೆಯಲಿ ನೋಡಲಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶೋಭೆಯನು.

ಶರತ್ಕಾಲದಾ ಭೂರಮಣಿಯ ಮೆಯ್ಯಾಸಿರಿಯನು ನೋಡುತಲಿ
ಹರುಷವು ಹೆಚ್ಚುತ ಹೃದಯದಿ ಹಿಡಿಸದೆ ಹೊಮ್ಮಿತಾಕ್ಷಣದಲಿ !

ಹುರುಳಿ ಹೆಸರು ಅಲಸಂದೆಯವರೆಗಳ ಬಳ್ಳಿಯು ಬಿತ್ತರಿಸಿ,
ಧರಣಿಯು ಧರಿಸಿದ ಹಸಿರುಡಿಗೆಯ ತೆರ ತೋರಿತು ಕಂಗೊಳಿಸಿ.

ಕೆಯ ಕುಪ್ಪಸಕೆ ಹಸಿರು ನವಿರಳೆಯ ಸುಳಿವು-ಮೊಗ್ಗಿ ತೆಗೆದು,
ಧರಿಸಿದ ಪರಿಯಲಿ ಎರೆಯ ನೆಲದ ಹತ್ತಿಯ ಬೆಳೆ ಮಿರುಗಿದುದು.

ಕಿರುಮುತ್ತುಗಳೊಳು ಸಮೆದ ಪೆಂಡೆಯದ ದಂಡೆಯ ತೆರದಿಂದೆ
ಹುರಿನವಣೆಯ ತೆನೆಗಳು ತೊನೆದಾಡುತ ಮೆರೆದುವಂದದಿಂದೆ.
ಜೋಳದ ಬೆಳೆಯನು ಕೊಯಿದೊಟ್ಟಿದ ಗೂಡುಗಳೋರಣದಿಂದೆ
ತೋರಿದುವಾ ಭೂರಮಣಿಯ ಧಾನ್ಯಾಗಾರದಂದದಿಂದೆ.

ಇಂತಿದನೆಲ್ಲವ ನೋಡುತ ನಡೆದಿರೆ, ಬಾಯಿಜಾಳಿಗೆಯಲಿ
ಬಾಯನು ಬಿಗಿದಾ ಹೋರಿಯೊಂದು ನಿಂದಿಹುದಾ ಹೊಲದಲ್ಲಿ.

ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲಿಸಿರೆ ಬೆಳೆ, ಅದನು ನೋಡದಿಹುದು;
ಕುತ್ತದಿ ಸಿಲುಕಿದವೊಲು ಕಂಬನಿಗಳ ಸುರಿಸುತ ತಾಸಿಹುದು

ಮರುಕ ಮೂಡೆ ನಾನದರ ಬಳಿಗೆ ನಡೆತಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ :
ಹಿರಿಯ ಹೋರಿ ನೀನೇತಕೆ ಅಳುತಿಹೆ ? ಹೇಳೆನ್ನಯ ಮುಂದೆ.
ಇನ್ನಿತು ಕೇಳಲಾ ಬಸವನು ಬಿಸಿಯುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತಲಂದು,
ಬಿತ್ತರಿಸಿತು ತನ್ನಯ ಬನ್ನದ ಕತೆಯನು ಬಗೆಯೊಳು ಬೆಂದು :

‘ ಏನು ಹೇಳುವುದು ನನ್ನ ಬವಣೆಯನು ದೀನಜೀವಿ ನಾನು,
ಮಾನವರೆನ್ನನು ಕಾಡುವ ರೀತಿಯನೇನು ಬಣ್ಣಿಸುವೆನು ?

ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಸಲಹಲು ದೇವನು ನೆಲವನು ನಿಲಿಸಿಹನು ;
ವಿಕಲಮತಿಯ ಮನುಜರು ತಮ್ಮೊಬ್ಬರದೆಂದು ತಿಳಿವರಿದನು.

ಉತ್ತು ನೆಲವ ನಾ ಬಿತ್ತುವೆ ; ಕಸ-ಕಳೆ ಕಿತ್ತು ಜಿಳೆಗಳನ್ನು
ನಿತ್ಯದಿ ಸಲಹುತ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ತುತ್ತ ನೊದವಿಸುವೆನು.
ಹವಳವಂತೆ ಹಸನಾದ ಗೋದಿಗಳು ಹವಣದ ಕಡಲೆಗಳು.
ನವಣೆ-ರಾಗಿಗಳು ಮುತ್ತಿನ ತೆರದಲಿ ಮಿನುಗುವ ಜೋಳಗಳು !

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗೆಯ ಪೋಲ್ವ ಕುಸಿಬೆ, ಮೆಲ್ಲುವ ನೆಲಗಡಲೆಗಳು
ಎಲ್ಲವು ನನ್ನಯ ದುಡಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಮನುಜಗೆ ದೊರೆಯುವವು.
ಹಿರಿಹಿರಿಗಳನು ಹರುಷದಲೊಯ್ಯತೆ ಹೊರೆಯುವರೊಡಲನ್ನು,
ತವುಡು ಸಿವುಡು ಕಸಗಾಳು ಹೊಟ್ಟೆ ನೆನಗೀವರು ಕೆಟ್ಟದನು.

ಮಿದುವಾಸಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬೆಲೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನು ನಿರ್ಮಿಸುವ
ಹದದ ಹತ್ತಿಯನು ಒದವಿಸಿ ಸಂತತವೀಯುವೆ ಸಮ್ಮದವ.
ಪರಿಪರಿ ಪಯಿರು-ಬೆಳೆಗಳಿಂದಲಿ ನೆಲಸಿರಿಯನು ಸಿಂಗರಿಸಿ,
ನಿರುತವು ಸಂತಸವೀಯುವೆ ಸರ್ವಜನಂಗಳ ಮನರಮಿಸಿ.

ನನ್ನ ನೆರವಿನೊಳೆ ಮಣ್ಣು-ಕಲ್ಲು-ಮರ-ಮಟ್ಟಿಗಳನು ತರುತ
ಚೆನ್ನು ಚೆನ್ನು ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಾಸಿಸುವರು ಸುಖಪಡುತ.
ನೀರನುಣಿಸಲಾ ತೋಟಕೆ ನೀರಿನ ಮೊಟ್ಟೆಯನೆಳೆಯುವೆನು ;
ಭಾರವ ಹೊರುತಲಿ ಎಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳ ಮನೆಗೊಯಿದೀಯುವೆನು.

ಇಂತು ಮನುಜರಿಗೆ ಸೌಖ್ಯದ ಸಾಧನೆ ನಿಂತು ಒದವಿಸಿದರೂ
ಸಂತತವೂ ನನ್ನಯ ಸುಖ ನೋಡದೆ ಪೀಡೆಯ ಕೊಡುತಿದರು.
ಸದಾಕಾಲ ನನ್ನನೆ ದುಡಿಸುತೆ ಇಂತಹ ಬೆಳೆ ಪಡೆಯುವರು ;
ಇದೋ ನೋಡು, ಈ ಬಗೆ ಬಾಯಬಿಗಿಯುತ ನನಗೇ ತಿನಗೊಡರು.

ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲು ಹೆಣೆವರು ಹದಿನೆಂಟು ಹೊಂಚುಗಳ್ಳು ,
ಕೋಲುಬಾರು ಹಣೆಹಗ್ಗ ಗುದಿಗೆಯಾ ಮೂಗುದಾರಗಳನು
ಹೊಂಕರಿಸೆನ್ನಯ ಬಂಧುವರ್ಗಕೀಯಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನು -
ಆಂಕಿತವಿಲ್ಲವು ನನಗೆ ; ನೋಡು ಬಿಗಿದಿರುವರು ಬಾಯನ್ನ.

ನನ್ನ ದುಡಿಮೆಯೊಳೆ ಸುಮ್ಮಾನವ ಪಡೆದೆನ್ನನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಬನ್ನವು ! ಗೋದಲೆಯೊಳಗೆ ಬಿಗಿಯುವರು ಕೊರಳುಗಣ್ಣೆಯಿಂದೆ
ಅನುಭವಿಸಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನಿಚ್ಛಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ ಮನದೊಳಗೆ—
ಘನಗರ್ಜನೆಯಲಿ ಕೂಗುತ್ತ ನಾ ನನು ಚರಿಸಲಡವಿಯೊಳಗೆ—

ದುರುಳ ಮನುಜನೀಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು ಬಿಗಿದೆನ್ನನು ಕಟ್ಟಿ,
ಮರುಳನು ನಾನೀ ಧರೆಯೊಳು ಜನ್ಮಿಸಿ ಏನು ಸೌಖ್ಯ ಪಟ್ಟಿ ?
ಮಾನವರಿವರಲ್ಲವು ದಾನವರೇ ! ಸತ್ಯವು ತಿಳಿ ನೀನು !
ಏನು ಮಾಡಲೀ ಕ್ರೂರರ ಬಲೆಯಿಂ ಜಾರಲುಪಾಯವನು ?

ನಂದಿವಾಹನಾ ! ಚಂದ್ರಶೇಖರಾ ! ವೃಂದಾರಕ ವಿನುತಾ !
ಬಂಧದಿಂದ ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರನೂ ತಾರಿಸೆನ್ನ ತಾತಾ !'
ಇಂತು ಬೆಸಸಿ ಬಿಸುಸುಯಿದು ವ್ಯಸನದಲಿ ಮಿಂದು ಗೊಂದಲ ತಾನು
ನಿಂತಿತು ಮುಗಿಲನು ನೋಡುತ್ತ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು

ಎತ್ತಿನ ಕುತ್ತದ ವೃತ್ತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ
ಒತ್ತರಿಸಿದ ವೃಥೆಯನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ ಮರಳಿ
ಎತ್ತಿನ ಕಥೆಗೀ ಭುವನದ ದೀನ-ದಂದ್ರರ ಬಾಳ್ಗತೆಯು
ಸತ್ಯವು ಸಮವಿಹುದೆನ್ನುತ ಬಂದಿತು ಬಗೆಯೊಳು ಭಾವನೆಯು !

‘ ಸರುವ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸುಖವನಿತ್ತು ನೀನು
ಮೊರೆಯೊ ! ’ ಎಂತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮನದೊಳಗಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿದೆನು.

೧

ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು—

ನನಯುಗ ವೈತಾಳಿಯು !

‘ ಬಾಳಿದು ಕಾಳೆಗದ ಕಣ ! ’

ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದಿಂತಾ ಸ್ವನ !

ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು....

ನನಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೨

‘ ಬೇಡ ಕದನ ’ ಎಂದೊರೆವಾ

ಕೇಡುಗಾರನೆಲ್ಲರು.... ?

ಹೇಡಿ ಏನ ಬಲ್ಲನವ ?

ನಾಡಿಗೆ ಕಾಳೆಗವೆ ಜೀವ !

ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು....

ನನಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೩

ಗೆಳೆಯರಂತೆ ನಟಿಸುತೆ ಹಗೆ-

ಬಳಗ ನಮ್ಮ ಬೀಡಿನೊಳಗೆ

ತಂದು ತೇಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದೆ....

ಕೊಂದೆಲ್ಲರನಾಳುತ್ತಿದೆ !

ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು

ನನಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೪

‘ ಈ ಸ್ಮಶಾನ ಶಾಂತಿಯು
 ಶಾಂತಿಯೇ ಇದು ? ಭ್ರಾಂತಿಯು !
 ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಾನವತನ
 ಬೇಯುತ್ತಲಿದೆ ನೋಡಿರದನ’....
 ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
 ನವಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೫

‘ ಬದುಕಿದುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾವುದು ?
 ಕದನವೆ ಸರಿ ಬೇರಾವುದು ?
 ಬೇಡ ಕದನವೆಂಬ ರೀತಿ—
 ಹೇಡಿಯದಿದು ಹೇಣದ ನೀತಿ ! ’
 ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
 ನವಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೬

‘ ಅಕ್ಕ-ತಾಯಿ-ತಂಗಿಯರು
 ಅಕ್ಕರೆಯಾ ಅಂಗನೆಯರು—
 ನಿಮ್ಮ ಬಲುಹು ಬೀರತನ
 ನೋಡಿ ನಲಿವೆನೆಂಬರು ದಿನ. ’
 ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
 ನವಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೭

‘ ಬಿಡಿರಿ ಬಿಡಿರಿ ಹಳೆಯಾಯುಧ,
ಕೊಡಲಿ ಕತ್ತಿ ಬಿಲ್ಲು ಗದಾ—
ಹೊಸತು ಕಾಲ, ಹೊಸ ಕಾಳೆಗ,
ಹೊಸಕೈ ದುವ ಹುಡುಕಿರಿಗ.
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
ನವಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೮

‘ ಬಲಿದಿರುವುವೆ ಜಾಲಗಳು ?
ಬಳಸಿರುವುವೆ ಬೇಲಿಗಳು ?
ಹರಿದೊಗೆಯಿರಿ ಕೊಳೆತ ಜಾಲ
ಮುರಿದೇಳಿರಿ ಹುಳಿತ ಬೇಲಿ ! ’
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
ನವಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೯

‘ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಕಹಳೆಯ,
ಕಲದೊಳೆ ಇದೆ ಪಾಳೆಯ !
ಕಾಳೆಗಕೆದ್ದವ ಬಾಳುವ,
ಎದ್ದಿದ್ದರವ ಬೀಳುವ !
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು
ನವಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

★ ★ ★

ಬೆಳಕನೆರಚು, ಬೆಳಕನೆರಚು,
 ಯುಗ-ಯುಗಾಂತ ತೊಳಗಲಿ !
 ಇಳೆಯ ಕವಿದ ಕಳ್ತಲೆಯನು
 ಕಳೆದೊಗೆ ದೀಪಾವಳಿ !

೧

ಬರಿಯೆ ಒಂದೆ ಇರುಳು ಬಂದೆ,
 ಮುಗಿಯಿತೇನು ಕಾರ್ಯ ?
 ವರುಷದಿ ನೂರಾರು ತಪ್ಪುಸಿ-
 ನಿರುಳಿವೆ ಅನಿವಾರ್ಯ !
 ಆದಂದಿನ ಕಳ್ತಲಿಂದೆ
 ಮಂದಿಯ ಮನವಿಡಿದು ಮುಂದೆ
 ಕರೆದೊಯ್ಯುವರಾರ್ ಅನಂದೆ—
 ಮರೆದು ಸರಿಯೆ ನೀನು ?
 ಮಿರುಗಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವ
 ಮಿಂಚಿಗೆ ಬೆಲೆಯೇನು ?

೨

ನಿನಗಾಗಿಯೆ ಹೊಲ-ನೆಲಗಳು
 ಬೆಳೆಯೊಳೇರಿ ನಿಂತಿವೆ ;
 ನಿನಗಾಗಿಯೆ ಹೊಳೆ-ಕೊಳಗಳು
 ತಿಳಿಯ ನೋರನಾಂತಿವೆ.
 ಬಿಳಿಯ ಹೊನ್ನ ಸೇವಂತಿಗೆ
 ಹೊಳೆದು ನಿನ್ನ ಮೈಕಾಂತಿಗೆ

ಸವಿಗಾರರ ಬಗೆಯ ಸೆಳೆವ
ತನಕದಿ ಬಾರ್ಬಾದೆರೆದಿವೆ—
ಬುವಿಯ ಜೀವಕುಲವೆ ದೇವ-
ದಿನವೆ ನಿನ್ನ ಕರೆದಿವೆ !

೩

ಬರುವುದು ದೀವಳಿಗೆಯೆಂದು
ತಿರೆಯೇ ಕುಣಿ-ಕುಣಿಯಿತು !
ತರುವುದು ಹಿರಿಬೆಳಕನೆಂದು
ಜನವು ದಿನವು ನೆನೆಯಿತು !
ಸಂತೆಗೆ ಹಸರಿಗನು ಬಂದು
ಸಂತೆ ಹರಡಿ ದಿನವದೊಂದು
ಕಂತೆ ಹೇರಿ ಮತ್ತೆ ದಾರಿ
ಹಿಡಿದೆಲ್ಲೆಗೊ ನಡೆವನು ;
ಅಂತೆ ನಿನ್ನ ಆಗಮವಿರೆ
ಹಿರಿಮೆ ನಿನ್ನದೇನು ?

೪

ಕುರುಡಗೆರಡು ನಿಮಿಷ ಕಣ್ಣು
ನೋಟಗಳನೆ ನೀಡಿ,
ಧರೆಯ ಚೆನ್ನ ಸೊಬಗಿನನ್ನ-
ವೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ,
ಮರಳಿ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದೊಡವಗೆ
ಇರುವುದೇನು ಬರಿ ತಗುಬಗೆ !

ವರುಷಕೊಂದು ಬಾರಿ ಬಂದು

ಬೆಳಕಕರೆವೆ ನೀನು....

ಉಳಿದ ಇರುಳ ತಮಸಿನುರುಳ

ಕಳೆಯೆ ದಾರಿಯೇನು ?

*

*

*

ಬೆಳಕನೆರಚು, ಬೆಳಕನೆರಚು,

ಯುಗ-ಯುಗವನು ಬೆಳಗಿಸು,

ಇಳೆಯ ಕವಿವ ಕಳ್ತಲೆಗಳ

ಕಳೆದೇಗಲು ತೊಳಗಿಸು !

ಹಾಳು ಪಟ್ಟಣದ ಬಂಡೆಯ ಬಳಗದ
ಕೊರಗಿನ ಮೌನದ ಕೂನು ಕೇಳಿ !

೧

“ ಹೇಳಲಿಕಾಗದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ
ತಾಳಿ ಗಾಳಿ-ಮಳೆ ಚಳಿ-ಬಿರುಬಿಸಿಲು
ಸೊಗಸೇನನೊ ಬದುಕಿಗೆ ಬಯಸಿದೆವು,
ಹಗಲಿರುಳೂ ತಪದೊಳು ಬಳಲಿದೆವು....
ಆದರು ನಮಗಿಹ ಹೆಸರೇನು ?
ಬಂಡೆಯೆ ಅಲ್ಲವೆ ? ಬೇರೇನು ? ”

೨

“ ನಿಂದೆಡೆಯೊಳೆ ಆಲುಗಾಡದೆ ನಿಂದು
ಒಂದೆ ಮನದಿ ಮಾಡಿದ ತಪವಿಂದು
ನಮಗೇತಕೆ ಕೊಡದಿರುವುದೊ ಫಲವ !
ಕೇಳುವೆವಾರಲಿ ನೆರವಿನ ಬಲವ ?
ನಮಗಿಹ ‘ ಬಂಡೆ ’ಯ ಹೆಸರನ್ನ
ತವಿಸುವರಾರೂ ಬರರೇನು ? ”

೩

“ ನಮ್ಮೊಡನೆಯೆ ನೆಲದೊಳು ಮೂಡಿದುವು,
ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ತಪದೊಳು ಕೂಡಿದುವು,
ಎನಿತೆನಿತೋ ಘನತೆಯ ಪದವೊಂದಿ
ಜನದಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಹೆಸರನು ಹೊಂದಿ,
ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕೀರ್ತಿಯ ಗಳಿಸಿದುವು
ನಮ್ಮಯ ಕುಲಬಂಧುಗಳೆ ಅವು !

೪

“ ಹಂಪೆಯರ್ಥಶನ ಶ್ರೀಶಿವಲಿಂಗ !
 ವಿಜಯನಗರ ಕೋಟೆಯ ಅಂಗಾಂಗ !
 ಅರಮನೆ ಸಿರಿಮನೆ ಗಜ-ತುರಗಾಲಯ !
 ಅರಸಿಯರಂತಃಪುರ ಗುರುನಿಲಯ !
 ಹೆಸರಿಂತೆನಿತನೊ ಪಡೆದಿಹವು—
 ನಮ್ಮಯ ಕುಲಬಂಧುಗಳೆ ಅವು !

೫

“ ದೊರೆಗಳ ಶಾಸನವೊರೆಯುವವೆನಿತೋ
 ಗರತಿಯ ಬದುಕನು ಮೊರೆಯುವವೆನಿತೋ !
 ವೀರರ ಬಲುಹನು ಹಾಡುತಲೆನಿತೋ, ಉ-
 ದಾರರ ಚಾಗವನಾಡುತಲೆನಿತೋ—
 ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರನು ತಳೆದಿಹವು—
 ನಮ್ಮಯ ಬಳಿಯಿದ್ದು ವಲೆ ಅವು ?

೬

“ ವಿಜಯ ವಿಟ್ಟಲನ ಚಿತ್ರದ ತೇರು !
 ಗುಡಿ ಗೋಪುರ ಮಂಟಪಗಳ ಕುಸುರು !
 ಎನಿತು ಕಲಾಕೃತಿ ಅನಿತಕು ಹೆಸರು,
 ನಮಗೇನಿರುವುದು ಬರಿ ಬಿಸಿಯುಸಿರು !
 ಕೆಲವೆ ಕಾಲ ಬಾಳಿದರು ಅವು—
 ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರನು ಬೆಳಗಿದುವು !

೭

“ ಬಲ್ಲಿದರಾರೋ ಬಂದಿಲ್ಲಿಳಿಯುತ
 ಇಲ್ಲಿಹ ನಮ್ಮವರನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ

ಒಳ್ಳೆಯ ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪವ ಕೊಡಿಸಿ,
ಬಂಡೆಯೆಂಬ ಬರಿ ಹೆಸರನು ಬಿಡಿಸಿ,
ಮನ್ನಣೆಯೊಲವನು ಸಲಿಸಿದರು—
ಧನ್ಯರೆಲ್ಲಿ ಅವರಡಗಿದರು ?

ಆ

“ ಬರುವರೆ .. ಬರಲಿರುವರೆ....ಯಾರಾದರು
ಮರಳಿ ರಾಜ್ಯವನು ಕಟ್ಟುವರೆ ?
ಅರಮನೆ-ಗುಡಿಗಳಿಗಿರದಿರೆ ಹೋಗಲಿ
ಸೆರೆಮನೆಗಾದರು ನಮ್ಮನು ಬಳಸಲಿ !
ಬರಲಿರುವರು ಬೇಗನೆ ಬರಲಿ—
ನಮಗೂ ಹೆಸರೊಂದನು ತರಲಿ !

*

*

*

ಹಾಳುಪಟ್ಟಣದ ಬಂಡೆಯ ಬಳಗದ
ಗೋಳಿನ ಮೌನದ ಕೂಗನು ಕೇಳಿ !

★ ★ ★

೧

ಮನವು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ—ಚಿನ್ನ
ನೆನಹು ನಿಡುಸುಯಿಲುಗಳ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ !
ಕನಸು ನಿನ್ನದೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ—ನಿನ್ನ
ಇನಿದುದನಿ ಕವಿಗಳನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ !

೨

ತೆಳುದುಟೆಯ ತಿಳಿಜೊಲ್ಲು, ಬಿಳಿಯ ಮೊಳೆವಲ್ಲು — ಆ
ಎಳಗಲ್ಲಗಳ ಚೆಲ್ಲು, ಮೆಲನಗೆಯ ಸೊಲ್ಲು,
ಎಳಯುತ್ತಲಿಹವು ನನ್ನೊಳಗ ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ
ಎಳಗೂಸೆ, ನಿನ್ನೆದುರು ನನ್ನ ಬಲ ಹುಲ್ಲು !

೩

ಕೆಳೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೊಳೆಯು ನೀನೆಂದು ಇದ್ದೆ—ಕಂ-
ಮಲರು ತನಿವಣ್ಣುಗಳ ಬೆಳೆವೆನೆಂದಿದ್ದೆ.
ಅಳಿಯಾಸೆಯಲಿ ಕಾಲ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯೆ ತನಗೆಂದು
ಅಳಿದು ಕೆಳೆಯಾಶೆ ನಾ ಕಳವಳದಿ ಬಿದ್ದೆ !

೪

ಸಾಕಾಯಿತೇನೆ ಸವಿಸವಿಯ ಕೂಳು—ನಿನಗೆ
ಬೇಕಾಯಿತೇನೆ ಕಣ್ಣೀರ ಕಾಳು !
ಸಕ್ಕರೆಯ ತನಿವಾಲನೊಕ್ಕರಿಸಿ ಸವುಳುಪ್ಪ-
ನಿಕ್ಕಿರುವ ನೀರ ಬಯಸುವರೆ ಹೇಳು !

೫

ಆಗಸದ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ ತೂಗಾಡಲೆಂದು—ನೀ
ಹೋಗಿರುವೆಯೆನುತ ಬಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಹುದು ;
ತೂಗುಡೊಟ್ಟಿಲ ಹಗ್ಗವಾಗಬೇಕೆಂದು—ತಾ-
ನೇಗಲೂ ಕರುಳು ಹುರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಹುದು.

೬

ಎಂದಿನಂದದ ನಗೆಯ ಚಂದಮೊಗದಿಂದ—ನೀ
ಬಂದು ಕುಳಿತಿರಲು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದ !
ಒಂದೆ ಸವಿಮುತ್ತಿಡುವೆನೆಂದಿರಲು ಎಚ್ಚತ್ತು
ಕಂದಿರೆಯಲರಿತೆ ಹಾಳಾಗನಸಿನಂದ !

೭

ಎನಿತೊ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದೆ, ನಲಿವ ಪಟ್ಟಿದ್ದೆ—ಮೈ-
ಮನಗಳನು ತಣವಿನಲಿ ತೇಲಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ;
ಕನಸಿನೀ ಮುತ್ತಿನಾ ಗುಣವೇನೊ ! ಎದ್ದಾಗ
ಮನಸು ಮೈ ಮುಳಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಹಾಗಿದ್ದೆ.

೮

ಸಂತೆ ಬಯಲಾದಂತೆ ಹೃದಯ ಹಾಳು !—ಹೆರರ
ಸಂತಸದ ಸುಗ್ಗಿಯದು ನನಗೆ ಬೀಳು !
ತಂತಿ ಕೆಳಿಹ ವೀಣೆಯಂತೆ ಬಾಳು—ಇದರ
ಅಂತವೆಲ್ಲಿದೆ ಮಗುವೆ ಹೇಳು, ಹೇಳು !

★ ★ ★

(ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನಕಾರನನ್ನು ಕುರಿತು)

ಯಾರ ಅಭಿಶಾಪವೋ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರುತಿಗೆ !
ಅಮರನಲ್ಲವೆ—ಪುಷ್ಪದತ್ತ ಗಂಧರ್ವನವ ?

ಕರದಿ ಕಪ್ಪರ ಹಿಡಿದು ಹಿರಿದಾದ ನಾಡಿನಲಿ
ತಿರಿದು ತಿನ್ನುತ, ತನ್ನ ಕಿರಿದುನಾಳ್ವುಡಿಗಳಲಿ
ಹಿರಿಯ ಹುರುಳನು ತುಂಬಿ ಜನಮನಕೆ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತ,
ಕನ್ನಡದ ಮಲೆನಾಡ—ಕನ್ನಡ ಬಯಲಾಡ—
ಮೂಡು-ಪಡುವಲು-ಬಡಗ-ತೆಂಕಣವನಲೆದಾಡಿ,
ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರನು ಕಂಡಿದ್ದ; ಆ ಕವಿಯ
ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದರು.

ಆ ಕವಿಯ ನಗೆನುಡಿಯ ಕೇಳಿ ನಕ್ಕಿದ್ದರು;
ಆತನಾ ಕಿಡಿಸುಡಿಗೆ ನಡುಕ ಪಡೆದಿದ್ದರು.
ಅವನ ಬೆಡಗನು ಕೇಳಿ ಬೆರಗುವಟ್ಟಿದ್ದರು;
ಅವನ ಜೋಯಿಸ ಕೇಳಿ ಸೊಬಗನಾಂತಿದ್ದರು
ಅವನ ವೈದ್ಯಕದಿಂದ ಬೇನೆಯನು ನೀಗಿದ್ದ-
ರವನ ರಸವೈದ್ಯದಲಿ ಕಲ್ಲು-ಕಬ್ಬಿಣವನೂ
ಕಾಂಚನವನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯಲಿದ್ದರು.
ಭವ್ಯ ದೇಹದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಸರ್ವಜ್ಞನನು
ಬಲ್ಲದವರಿರಲಿಲ್ಲ ನಾಡಿನೊಳು....ಆದರೆ —
ಯಾರ ಶಾಪವೋ ಏನೋ, ಆ ಅಮರ ಕವಿಗೆ !
ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವನ ಮೈ ಅಳಿದು ಹೋಯಿತು; ಕೆಚ್ಚು -
ಗಟ್ಟಿದ್ದ ಅವನೊಡಲು ನುಚ್ಚುನೂರಾಯಿತು !
ಆ ಊರಲೊಂದು ಚೂರ್, ಈ ಊರಲೊಂದು ಚೂರ್;
ಹಳ್ಳಿಗೊಂದೊಂದು ಚೂರ್, ಹಟ್ಟಿಗೊಂದೊಂದು ಚೂರ್;

ಹೊಲೆಯರಲಿ ತುಣುಕೊಂದು, ಹಾರುವರಲಿನ್ನೊಂದು,
 ಕುರುಬ-ಕುಂಬರ-ಜೇಡ-ಕಮ್ಮರರಲೊಂದೊಂದು;
 ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ, ಆ ಲೆಕ್ಕಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ—
 ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೂರು
 ಸಿಕ್ಕಿದೊಲು ಚೆದರಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೂರ್ತಿ
 ಕಾಣದಂತಾಗಿತ್ತು ಕನ್ನಡದ ನಾಡಿನಲಿ.

ಯಾರ ಶಾಪವೋ ಕಾಣೆ, ಆ ಅಮೃತ ಮೂರುತಿಗೆ!
 ಮೂರ್ತಿ ಅಳಿದರೆಯು ಆತನ ಕೀರ್ತಿ ನಾಡಿನಲಿ
 ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು; ಸರ್ವಜ್ಞನಾ ಸವಿಹೆಸರು
 ಕನ್ನಡದ ಬಾಯಿ-ಕಿವಿಗಳಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿತ್ತು.
 ಅಮರಕವಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಸಾಯುವನೆ?
 ಶಾಪಮೋಚನ ಕಾಲ ಸಂದುಬಂದಿತು; ಕಾಲ
 ತಾನೆ ಮಾಡುವನೇನು ತನ್ನ ಕಜ್ಜವನೆಲ್ಲ?
 ಯಾವುದೋ ಹಿರಿಯ ಜೀವವನ್ನೊಂದ ಕರೆಯುವನು;
 ಅದರ ಉಸಿರಲಿ ತನ್ನ ಉಸಿರನ್ನು ಊದುವನು.
 ತನ್ನ ಕಜ್ಜವನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸುವನದರಿಂದ.
 ಆ ಜೀವವನೆ 'ಮಹಾಪುರುಷ' ಎನ್ನುತ ಲೋಕ
 ಕೊಂಡಾಡಿ ಕೊನೆವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿಹನಾತ.

ಸರ್ವಜ್ಞನಾ ನುಚ್ಚುನೂರಾದ ಕಾಯವನು
 ಮರಳಿ ಸಂಧಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲೆಂದು
 ಕಾಲನಾರಿಸಿದ ಕನ್ನಡದೊಂದು ಹಿರಿಜೀವ
 ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೆದರಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕವಿರಾಯ-
 ನಾ ಮೈಯ ನುಚ್ಚುನೂರುಗಳನೊಗೂಡಿಸುತ್ತ
 ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯ ತಪದ ಸಂಜೀವಶಕ್ತಿಯಲಿ

ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿಗೆ ಉಸಿರನ್ನಿತ್ತಿತಾ ಜೀವ.
 ಮೆಯ್ಯಳಿದ ಕವಿ ಮತ್ತೆ ಮೆಯ್ಯಾಂತು ನಿಲ್ಲುವಂ-
 ದದಿ ಮಾಡಿತಾ ಹಿರಿಯ ಜೀವ; ಈ ದಿನ ಮತ್ತೆ
 ಸರ್ವಜ್ಞ ಮರಳಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿಹ ಮೈಗೊಂಡು.

ಕನ್ನಡಕೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿಯನೊದವಿಸಿಕೊಟ್ಟ
 ಹಿರಿಜೀವ ಕನ್ನಡದ ಸೌಭಾಗ್ಯವದು ಸತ್ಯ !
 ಕಾಲನೇ ಒಪ್ಪಿರಲು ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನಿನ್ನು
 ಕನ್ನಡರು ಒಪ್ಪದೇನಿರುವರೇ ? ಆ ಜೀವ
 ಕನ್ನಡದ ನಾಡಿನಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !
 ಆಳಾದ ಕನ್ನಡವು ಅರಸಾಗಿ ಬಾಳ್ವುದನು
 ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಸುಖ-ಶಾಂತಿಯನು ತಾಳಲಿ !

ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಪೂಜೆಯೈ ಸಿರಿಯಿಂದು
ಮರೆಯಾಗಿದೆ—ಎಲ್ಲ—ಮರೆಯಾಗಿದೆ !

೧

ಅಳತೆಯಿರದನಿತು ದೀವಿಗೆಯೋಳಿ ತೊಳತೊಳಗಿ,
ಬೆಳಗಿಸಿದುವಂದು ದೇವಿಯ ವರದ ಮೂರುತಿಯ ;
ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಂದು ತಿಳಿನೇಯವನು ದೀವಿಗೆಗ—
ಳಳಿದು ಕರ್ಗತ್ತಲೆಯು ಕವಿದು ಮುಸುಕಿದೆ ಗುಡಿಯ.
ದೇವಿಯಾ ವರದಮೂರುತಿ ಕಾಣದಿಹುದು ;
ಭಾವುಕರ ಬಳಗವದು ಬೆದರಿ ಚೆದರಿಹುದು !

೨

ಅರಳುಗಳ ಕರ್ಪುರಾರತಿಯ ಧೂಪದ ಕಂಪು
ಬೆರೆತು ಸುಳಿಗಾಳಿಯೊಳು ಹರಿದು, ದೂರದ ಜನರ
ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ಬಳಿಗೆ ? ಇಂದೇನು ?
ಸರಿದಿರುವ ಸೊಡರುಗಳ ಸೊವಡುಗಂಪದು ಹರಡಿ,
ಹೊರ-ಹೊರಟು ಮೂಗುಸೆಲೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿಹುದು,
ನೆರೆಯವರನೂ ದೂರ ಸರಿಸುತ್ತಿಹುದು !

೩

ಅಂದಿನಾ ಪೂಜೆಯವಸರದ ಮಂತ್ರಗಳೇನು !
ಒಂದೆ ದನಿಯೊಳೆ ಮೊರೆನ ಭಾವಗೀತಗಳೇನು !
ದುಂದುಭಿಯ ಡೋಳು—ಜಾಗಟೆಗಳಬ್ಬರವೇನು !
ಇಂದದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿ ಲ್ಲಿಯೂ ಮೌನ !
ನುಡಿಯುತ್ತಿಹ ಹಲ್ಲಿಗಳ ಲೊಟಲೊಟಿಂಬುಲುಹು,
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮೌನತೆಯ ಸೀಳಿ ಹೊರಡುವುವು !

೪

ಹಾಲಕ್ಕಿಯೊಂದು ಹುಮ್ಮಸ್ಸದಿ ಕಿಲಬಿಲಿಸುತ್ತಿದೆ ;
 ಮೂಳನಾಯೊಂದು ಮನಬಂದಂತೆ ಬೊಗಳುತ್ತಿದೆ ;
 ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನರಿಗಳೂಳಾಟ ; ಬಿರು-
 ಗಾಳಿ ಬಿರು-ಬಿರೆಂದು ಮೊರೆಮೊರೆದು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ !
 ಪೂಜೆಯವಸರದ ಮಂತ್ರಸ್ವನಗಳಿಲ್ಲ....
 ಓಜೆಯಲಿ ಮೆರೆವ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಲ್ಲ !

೫

ಓ ! ಅರಿದಿದೇನಿದು ? ... ದೇವಿಯಿರುವ ದೆಸೆಯಿಂದಿತ್ತು
 ಬರುವ ಗಾಳಿಯೊಳು ಬೆರೆತಿರುವ ಬಿಸಿಯುಸಿರೇನು ?
 ಬಿಸಿಯುಸಿರ ಬೆಂಬಳಿಸಿ ಬರುವ ದನಿ ಯಾರದಿದು ?
 ಬರಿಯ ದನಿಯಿಲ್ಲ ; ಹುರುಳಿನ ನುಡಿಯ ಕೂಡಿಹುದು !
 ಗಾಳಿ ತರುತಿಹ ನುಡಿಯಿದೇನೆಂಬಿರೇನು ?
 ಕೇಳಿ-ಕೇಳಿರಿ, ನಸುವೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಿವಿಗಳನು !

೬

“ ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯು ಬೇಕು ! ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯು ನನಗೆ !
 ಕುತ್ತಗಳ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಶೆಯಿಲ್ಲವೆ ನಿಮಗೆ ?
 ನಿತ್ಯ ಪೂಜಿಸಲು ಜೇಸತ್ತರಾಗುವುದೇನು ?
 ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯು ಬೇಕು ; ನಿತ್ಯಪೂಜ್ಯಳು ನಾನು !
 ಕತ್ತಲೆಗೆ ಹೆದರದಿರಿ ಕಾಲಿಡಿ ಮುಂದೆ,
 ಒತ್ತರದಿ ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲರು ಇಲ್ಲಿಗಿಂದೆ !
 ಮರ-ಮರಳಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರಿ ವೀರಪೂಜೆಯನೆನಗೆ,
 ವರವಾವುದನು ಕೇಳಿ ಕೊಡುವೆ ನಾ ನಿಮಗೆ ! ”

ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೆ ನಾನು !
ಹೊಸೆಯುವೆನೆಂತಹ ಕವನಗಳನ್ನು !

೧

ಪ್ರತಿಭಾದೇವಿಯ ದಯೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ;
ಅವಳಿಗೆ ಮಣಿಯುವ ಕವಿ ನಾನಲ್ಲ !
ಎಡಗೈಯಲಿ ನಿಂತಿಹಳಾ ಹುಡುಗಿ,
ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಅವಳೆದೆ ನಡುಗಿ—
ಚಳಿಯುರಿಯಲಿ ಗದಗುಟ್ಟುವಳು ;
ಉಳಿದವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ವಳವಳು !

೨

ಮಳೆಗಾಲದ ಕಾಲುವೆನೀರಂತೆ
ಗಾಯಗೊಂಡ ಮೈನೆತ್ತರಿನಂತೆ
ಹಿಂಗದೆ ಹರಿವುದು ನನ್ನಯ ಭಾವ ;
ತಳಮಳಗೊಳಿವುದು ರಸಿಕರ ಜೀವ—
ಬತ್ತಲೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚೆಲುವಿನೊಲು,
ನನ್ನ ಬಿಚ್ಚುನುಡಿಗಳ ಹುರುಳು !

೩

ಕಾವ್ಯೋನ್ಮಾದವು ಮೆದುಳಲಿ ಸೇರಿ,
ಘಾಂಟನಾಪನ್ನಿನ ಕುದುರೆಯನೇರಿ,
ಸುತ್ತಿಬರುವೆ ನಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ತುಂಬಾ ;
ದಡಿದ ಕುದುರೆಯಾ ಬಾಯ್ ನೊರೆಯೆಂಬಾ
ಪೆನ್ನಿನ ಮಸಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸುರಿದು,
ವಿಶ್ವವನೇ ಮಾಡಿತು ಕರಿದು.

೪

ನನ್ನ ಕವನಗಳ ತೆಗಳುರಲ್ಲವೆ ?
 ನನ್ನ ಕವನಗಳ ಹೊಗಳುರಲ್ಲವೆ ?
 ತೆಗಳ್ಳವರಿಗೆ ಕಾಲ್‌ಜೆಪ್ಪಲಿಯೇಟು !
 ಹೊಗಳ್ಳವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚೆನ್ನಯ ಹ್ಯಾಟು !
 ಬನ್ನಿರಿಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ ಮುಂದೆ ;
 ತೆಗಳುರ ಗಂಡೆದೆಯಾರಿಗಿದೆ ?

*

*

*

ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೆ ನಾನು !
 ಹೊಸದೊಗೆವೆನು ನೂರ್ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು !

★ ★ ★

(ಕಾಳನ ಕೋರಿಕೆ)

ಕಾಳನು ಏಳೆಂಟು ವರುಷದ ಹುಡುಗ,

ಕಾಳಿಯ ಗುಡಿಗೊಂದು ದಿವಸ ಹೋದಾಗ —

ತೋಳೆತ್ತಿ ಕೈಮುಗಿದು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತು

ಕಾಳೇದೇವಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಇಂತು :

೧

ಅಮ್ಮಮ್ಮಾ ನಮ್ಮೂರು ಬಲು ದೊಡ್ಡದಮ್ಮಾ !

ನಮ್ಮೂರಲಿಹ ಜನ ಕಮ್ಮಾ ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ !

ಎರಡು ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಸಾವಿರ

ಇರುವರು—ಎಂದು ನಾನರಿತಿಹೆನಮ್ಮಾ !

೨

ದಿನ ದಿನ ಬೆಳಗು-ಸಂಜೆಯೊಳು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ

ಕುಡಿಯಲು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫೀ ಬೇಕಮ್ಮಾ !

ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕುಡಿಯುವ ಕಾಫಿಯ ಲೆಕ್ಕವ

ಎವರಿಸಿ ಹೇಳುವೆ, ಕೇಳು ನಮ್ಮಮ್ಮಾ !

೩

ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ತೀರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರೂ

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಲೋಟಾ ಎರಡು ಬೇಡೇನೆ ?

ನಾಲ್ಕು ಲೋಟಕೆ ಕಿಟ್ಟಲಿ ತುಂಬುವುದು ಹದಿ-

ನಾಲ್ಕು ಕಿಟ್ಟಲಿಗೊಂದು ಕೊಡ ತುಂಬದೇನೆ ?

೪

ನೂರುಮಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೊಡವಾಗುವುದು ; ಹತ್ತು-

ನೂರುಮಂದಿಗೆ ನಲವತ್ತು ಆಗುವುದು ;

ಲಕ್ಷ ಮಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕೊಡ ಕಾಫೀ

ಲೆಕ್ಕವಾಯಿತೆ — ನಮಗೆಷ್ಟು ಬೇಕೆಂದು ?

೫

ನಮ್ಮೂರ ಜನಕೆಂಟು ಸಾವಿರಕೂ ಹೆಚ್ಚು
 ಕಮ್ಮನೆಯಾ ಕಾಫೀ ಕೊಡಗಳು ಬೇಕಮ್ಮಾ !
 ಒಂದೊಂದೇ ದಿನಕಿಷ್ಟು ಕೊಡಗಳು ಬೇಕಿರೆ,
 ಒಂದು ವರುಷಕೆಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಮ್ಮಾ ! ೬

ಇಂದು ಈ ಲೆಕ್ಕವ ನಾ ಮಾಡಲಿರೆಯೆನೆ,
 ಮುಂದಿನ ವರುಷಕೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವೆನು !
 ಇಂತಹ ಲೆಕ್ಕವ ಮಾಸ್ತರು ನಮಗಿನ್ನೂ
 ಕಲಿಸಿಯೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಾ ಮಾಡಲೇನು ? ೭

ಆದರು ನಾ ಸುಮಾರಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು —
 ನಮ್ಮೂರ ವರುಷದ ಕಾಫೀ ಲೆಕ್ಕವನು ;
 ವರುಷದ ಕಾಫಿಯು ಸೇರಿ ಕೆಂಪಾಂಬುಧಿ-
 ಕೆರೆಯಂಥಾ ಕೆರೆ ತುಂಬುವುದು ತಿಳಿ ನೀನು ! ೮

ಕೆರೆತುಂಬಾ ಕಾಫಿಯ ಕಾಸಬೇಕಾದರೆ,
 ವರುಷವೆಲ್ಲವು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ನಮಗಮ್ಮಾ !
 ಇರುವೆ ನೀ ಸುಮ್ಮನೆ, ಕರುಣೆಯು ಬರದೇನೆ ?
 ಹರಿಸು ನಮ್ಮಗಳ ಈ ಕೊರತೆಯನಮ್ಮಾ ! ೯

ಇನ್ನೇನ ಬೇಡೆನು, ನಿನ್ನನು ಕಾಡೆನು,
 ನನ್ನದೊಂದೇ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೇಳಮ್ಮಾ !
 ಆಸತ್ತು ಬರದಂತೆ ನಮ್ಮೂರ ಜನಕೆಲ್ಲಾ
 ಕಾಫೀಯ ಕೆರೆಯೊಂದ ಕೊಡು ನೀ ಕಾಳಮ್ಮಾ ! ೧೦

ದೋಸೆಯ ಬೆಟ್ಟವೊಂದಿದ್ದರೂ ಬೇಕು,
 ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಫೀ ಕೆರೆಯೊಂದೇ ಸಾಕು !

ಕುಣಿ ಕುಣಿ ಹಣವೇ ಝಣಾಝಣಾ !
 ಮಾಡುವೆ ಹಬ್ಬ ದಿನಾದಿನಾ !
 ಫಿಲ್ ಫಿಲ್ ಥಕ್ ಥಕ್ ಥೈ !....
 ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರೇ ಪೈ !
 ರಾಣಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಪಿಲ್ಲಿ....
 ಆಣಿಗೆ ನಾಲುಕು ಬಿಲ್ಲಿ !
 ನವಿಲಿನ ಕುಣಿತವು ಕಾಣೇ....
 ಚವಲಿಗೆ ಎರಡೇ ಆಣೆ !
 ಭಾನ ಬಂದರೆ ಗವಲಿ....
 ಪಾವಲಿಗೆರಡು ಚವಲಿ !
 ಕುಂಟಿನ ಕಿವಿಗೆ ಬಾವ್ಲಿ....
 ಎಂಟಾಣಿಗೆರಡು ಪಾವ್ಲಿ !
 ಸಿಪಾಯಿ ಕತ್ತಿಗೆ ಸಾಣೆ....
 ರುಪಾಯಿಗೆರಡೆಂಟಾಣೆ !
 ರುಪಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ....
 ರುಪಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ಬಟ್ಟೆ !
 ರುಪಾಯಿಯಿಂದಲೆ ಆಟ....
 ರುಪಾಯಿಯಿಂದಲೆ ನೋಟ !
 ಕುಣಿದರೆ ಹಣವು ಝಣಾಝಣಾ !
 ಮನೆಯಲಿ ಹಬ್ಬವು ದಿನಾದಿನಾ !

೧

ಸೆಟ್ಟಿಯ ಮನೆ ಸುಲಿಗೆಯಾಯ್ತು,
 ಮನೆಯಲಿದ್ದು ದೆಲ್ಲ ಹೊಯ್ತು,
 ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅತ್ತ ಸೆಟ್ಟಿ
 ಬಾಯ್ಗೆ ಡೊಳ್ಳಿಗೆ;
 ನಡೆದನಂದೆ ನಗರ ಬಿಟ್ಟು
 ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ.

೨

‘ಬಸ್ಸು’ಗಳಲಿ ಅಂದು ಜಿದ್ದು;
 ಸೆಟ್ಟಿ ಬರಲು ತಟ್ಟನೆದ್ದು
 ಓಡಿ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನೊಬ್ಬ
 ಬಸ್ಸೆ ಜಂಟಿನು—
 ಕಾಡಿ ಕಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಸೆಳೆದ
 ಕೈಯ ಗಂಟನು.

೩

ಏದಾಣೆಯ ದರವು ಗೊತ್ತು!
 ಸೆಟ್ಟಿಯಂದು ಅರ್ಧ ತೆತ್ತು,
 ಹತ್ತು ಬಿಲ್ಲಿ ಉಳಿದುವೆಂದು
 ಹಿಗ್ಗ ತಳೆದನು;
 ಕಳೆದ ಹಣದ ವ್ಯಥೆಯ ಗಳಿಗೆ
 ಮರೆತೆ ಕುಳಿತನು.

★ ★ ★

೧

ಒಳ್ಳೆ ಬೆಳೆಗಳ ತಿಂದು ಪೊಳ್ಳು-ಜೊಳ್ಳಾಗಿಸುತ್ತ
ಬರಗಾಲ ತರುವುದಾ ಜಿಟ್ಟಿಯ ಹುಳ!
ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಂತಸವ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿಹುದು,
ಕರಿಗಾಲಗುಣದ ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆಯ ಹುಳ!

೨

ಇರುವನಿತೆ ಕಿರುಬೆಳಕ ಮೆರೆಯಿಸುತ್ತ ಮಿರುಗಿಸುತ್ತ
ಹಾರುವುದು ಮುಗಿಲೊಳಗೆ ಹೊನ್ನೆಯ ಹುಳ!
ಗರುವ-ಹೆಮ್ಮೆಗಳಿಂದ ಕೊರಲೊತ್ತಿ ಬಡವರನು
ತೂರುವುದು ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೊನ್ನಿನ ಹುಳ!

೩

ನೀರ-ಹರಿಯೊಳಗಿದ್ದು ಊರೊಳಗೆ ಚಳಿಯುರಿಯ
ಬೀರುವುದು ಹಾರಿ ಗುಂಗಾಡಿಯ ಹುಳ!
ಊರಿ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಯ, ಊರಿಗೂರನೆ ಸುಟ್ಟು
ಜಾರುವುದು ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಚಾಡಿಯ ಹುಳ!

೪

ಹಸಿದು ಉಣ್ಣುತಿರುವಾಗ ಬಿಸಿಯನ್ನದಲಿ ಕಂಡು
ಕಸಿವಿಸಿಯ ಪಡಿಸುವುದು ಬಾಲದ ಹುಳ!
ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬದುಕಿನೊಸಗೆಯನೆ ಹಗಲಿರುಳು
ಬಸಿರೊಳಗೆ ಕಚ್ಚುತ್ತಿಹ ಸಾಲದ ಹುಳ!

೫

ಉರಿವ ದೀಪವ ಬಡಿದು ಹರಡುವುದು ಕತ್ತಲೆಯ
 ಪರಪೀಡಕವು ಪೂರ್ಣ ಪಕ್ಕದ ಹುಳ !
 ಅರುಹಿನೊಳು ಬೆಳಕನ್ನು ಮರವೆಯಲಿ ಹೂಳುವುದು
 ಕುರುಡುಧರ್ಮಾಚಾರ ಕೊಕ್ಕೆಯ ಹುಳ !

೬

ಮುದ್ದು-ಮುದ್ದೊಡನೆಗಳ ಮೆದ್ದು ಮಣಾಮಾಡುವವು
 ಗುದ್ದಿನೊಳಗಡಗಿರುವ ಗೆದ್ದಲು ಹುಳ !
 ಇದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾರಿ ಮೊದ್ದುತನ ಕೊಳ್ಳುವವು
 ಕೋಣೆಯೊಳೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆಹುಳ !

★ ★ ★

ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಬಂತು ಬಂತು, ಸಕಲಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ !
ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೇ ಇಲ್ಲಗೊತ್ತು : ' ಯಾರದು ಈ ರಾಜ್ಯ ! '

೧

ಆಯ್ಕೆಯ ದಿನ ಬಂದಾಕ್ಷಣ ಸವಿಯ ಭಕ್ಷ್ಯ-ಭೋಜ್ಯ
ಪ್ರಜರ ಬಾಯ್ಗೆ ಬೀಳ್ಬುದು ನಿಜ, ಅದಕೆ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ !
ಆಯ್ಕೆ ಮುಗಿದ ಮರುದಿನವೇ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ !
ಪ್ರಜರ ಬಾಳೆ ಆಳುವವರ ತೆರೆದ ಬಾಯ್ಗೆ ಭಾಜ್ಯ !

೨

ಲಂಚಮುಕ್ತವನರ ಉಕ್ತ, ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯವೆ ?
ಕಳ್ಳವೇಟೆಯವರ ಬೇಟೆ, ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯವೆ ?
ಮಾತೆ ಮಾತು, ಕೃತಿಗೆ ತೂತು ! ಸುಖವು ಸಾಧ್ಯವೆ ?
ಆದರು ಇದು ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ! ಅಹಹ, ಚೋದ್ಯವೆ !

೩

ತನ್ನ ನಂಟೆ ಮಾಡುವ ಅನ್ಯಾಯವೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯ !
ಇನ್ನೆಲ್ಲರು ಬಿಡಲು ಬೇಕು ನ್ಯಾಯಕಾಗಿ ಬಾಯ !
ಆಡಳಿತದ ಆಸನಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಕೈಯ —
ಹೆಚ್ಚದೆಯೇ ದುಡಿಯಬೇಕು, ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯಧ್ಯೇಯ !

೪

ಭರತ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ಬಾಯಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ !
ಕೊರೆಯುತಿಹವು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರರ ನಿಂದೆ !
ಜಾತಿಜಾತಿ, ನುಡಿ-ಗಡಿಗಳ ಜಗಳಗಳೇ ಮುಂದೆ,
ಜಗದೀಶಾ ನೀನೆ ಕಾಯೊ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ತಂದೆ !

★ ★ ★

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ,
ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೇನಿದೆ, ಬರ ಕಂಬನಿಗಳ ಕಣ್ಣಿವೆ !

೧

ಈ ಹೆಬ್ಬದ ಬಯಕೆಯಿಂದ ನಾವು ದುಡಿದುದೆಷ್ಟು !
'ಹೆಬ್ಬ ಬಹುದು, ಬಹುದು !' ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಮಿಡಿದುದೆಷ್ಟು !
ಆದರೇನು ? ಇಲ್ಲ ನಮಗೆ ಸುಖವು ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟು—
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

೨

ಗೆಳೆಯರೆಂದು ನಂಬಿದವರೆ ತಿಂಬ ಹುಲಿಗಳಾದರು ;
ಹುಲಿಗಳೆಂದು ಗುಡುಗಿದವರೆ ಬಿಲದ ಇಲಿಗಳಾದರು ;
ಬಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದರು ಬರಿದೆ ಗಳಹುತಿರುವರು—
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

೩

ಹೆಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಹೊರುವುದೆಮ್ಮ ಪಾಲು !
ಕೇಳುವವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲ, ನೊಂದರೆಮ್ಮ ಕಾಲು !
ನಮಗೆ ಕರುಳ ಕುದಿತ, ಕುಡಿವುದಿನ್ನಾರೋ ಹಾಲು !
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

೪

ಗುಡುಗು ಕೇಳಿ ಮಳೆಯಾಗಲೆ ಜಡಿವುದೆಂದೆವು ;
ನಮ್ಮ ಹೊಲವ ನಾವೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆನೆಂದೆವು ;
ಬಂಡೆಗುಡುಗು, ಮಳೆಗೆ ಪಿಡುಗು, ಬರವೇ ಬರವು !
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಯ ಹುಣ್ಣಿವೆ—
ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಮುಳ್ಳು-ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣಿವೆ.

(ಒಂದು ಅಣಕ)

೧

ಬಾ, ಬಾರ ಸಾಂತಿ, ಈ ಊರ ಸಂತಿ ಯಾ-
ವಾರವೇನೊ....ಅಂತಿ !
ಯಾ ವಾರವೇನು ? ಮುಳ್ಳಾಗ ಜೇನು ತಲಿ..
ಯಾಗ ಹೇನು ಚಿಂತಿ !
ಬಡಿದೀತು ಭ್ರಾಂತಿ, ತಡಿದೀತು ತಂತಿ ಈ
ಮೊಡವಿ ಗುಂತಗುಂತಿ !
ಆಡುವದು ಸಾಕ, ಹಾಡೊಂದ ಬೇಕ, ಮಿಡಿ-
ಮಿಡಿಯ ಕರಳ ತಂತಿ !

೨

ಹಾಸ್ಯವ ಕುಂಬಳದ ಬಳ್ಳಿ, ನಿಂದು ಬಲು ತಳ್ಳಿ
ಹೆಚ್ಚಬ್ಯಾಡ ಕೊಳ್ಳಿ —
ಕುಂಬಳದ ಕಾಯಿ ಹುಂಬರಿಗು ತಾಯಿ ಹಂ-
ಬಲಿಸಬ್ಯಾಡ ಮಳ್ಳಿ !
ನೀ ಮಳ್ಳಿ ತಿಂತಿದಿಯ ಹುಳ್ಳಿ ಹಸಿಯ ಈ-
ರುಳ್ಳಿ ಊರು ಹಳೆಹಳ್ಳಿ—
ನಿನ ಹಳ್ಳಿ ಸುತ್ತು ಬರಿ ಎಮ್ಮಿ-ಎತ್ತು, ಬೆಳ-
ದಡದ ಸಾಲುಗಳ್ಳಿ !

೩

ಸಂದಿ ಸಂದಿ ತಿರಗತಾನ ಹಂದಿ, ಎಲ್ಲ ತುರ-
ಮಂದಿ ನಾಡಿನ್ಯಾಗ—
ತುರಮಂದಿಯೊಳಗ ತಾಯ್-ತಂದಿ ಹುಡುಕಿದರ
ಸಿಗುವ ಬಗೀ ಹ್ಯಾಂಗ ?

ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದ ಗೊಂಗಡಿಯನೊಂದ ಜಂ-

ಗಮಗ ನೀಡಿ ನಿಲ್ಲ—

ಎಲ್ಲಾರ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿ ಕವಿಗೆ ಆ-

ಗಸದ ರವಿಗೆ ನೊಲ್ಲ !

ಛಂ

ಬಿದ್ದದ್ದು ಬೀಳು ಎದ್ದದ್ದು ಏಳು, ಮಿ-

ಕ್ಕಿದ್ದು ಬಾಳು ಕೇಳು !

ಬಾಳನ್ನ ಸೀಳು, ಗೋಳನ್ನ ತಾಳು; ಕಾ-

ಳನ್ನ ತೂರಲೇಳು !

ನಿನ್ನೊಡಲ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿದಾತು ಕಡಲು ಕಡೆ-

ಯೆಲ್ಲಿ ಅದಕ ಹೇಳು !

ಕಡೆಯಿರದ ಕಡಲು ಸುಡಸುಡನೆ ಸುಡಲು ಮ್ಯಾಲ

ಮೂಡಿತೊಂದು ಚೀಳು !

ಞ

ಆಡಾಕ ನಿಂತಿ ನೀ ಪಗಡಿ ಎಲ್ಲ ತಾರಾ ತಿಗಡಿ

ಮೂಗ್ಗೆ ಬಂತು ನೆಗಡಿ—

ಮೊದಲನ ಇದ್ದೀದಿಯ ಸೊಗಡಿ, ಹೆಲ್ಲು ಬಿದ್ದ

ಬಗಡಿ ಹಾಂಗ ನಿನ್ನ ಬುಗಡಿ !

ಸವಿಯೆನಿಸಬೇಕು ಹ್ಯಾಂಗ ಕೂಳು, ತಿಂಬುದೆಲ್ಲ ಹಾಳು

ಇಲ್ಲದಕ ಸ್ವಾದಾ !

ಅಸ್ವಾದದೊಳಗ ಸುಸ್ವಾದ ಕಾಣಬೇಕೆ

ನಾದ ಕೇಳು ಸಡಿಸಾದಾ !

೬

ಹುಲಿ ಕರಡಿ ತುಂಬಿರುವ ಮರಡಿ ನೋಡ ನೀ
ಕುರಡಿ ಕಂಗಳಿದ್ದು —

ಮರಡ್ಯಾಗ ಸಂತಿ ಸೇರೇದ ಹಂತಿ, ತಿಂ-
ದೀಯ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದು !

ಗೋಕಾಂವಿ ಬೇಕೋ, ಬಾದಾಂವಿ ಬೇಕೋ, ಬೆಳ-
ಗಾಂವಿ ಸಂತಿ ಬೇಕೋ ?

ಗೋಕಾಂವಿ ಬೆಲ್ಲ, ಬಾದಾಂವಿ ಅಲ್ಲ, ಬೆಳ-
ಗಾಂವಿ ಬೆಳಕೆ ಬೆಳಕೋ !

೧

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಯಿಲೆ ಹುಯಿಲು !
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೋ, ಬಯಲೆ ಬಯಲು !
 ಪ್ರಕೃತಿ ತನ್ನ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ
 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಹಳು ;
 ಪ್ರತಿ ಜೀವವ ಪ್ರತಿ ಜಡವನ್ನು
 ಕಟ್ಟಳೆಯಲಿ ಬಂಧಿಸಿಹಳು
 ಬಂಧ ಹರಿವೆನೆಂದರೆ—
 ಲೋಕಕೆ ಅದೆ ತೊಂದರೆ !

೨

ಬಾಳಿದೊಂದು ಆಟವೆ ಸರಿ !
 ಆಟದಿಂದ ಸುಖವೋ ? ಸರಿ !
 ಸುಖ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಳೆ ? ನುರಿ !
 ಅಂತಿದ್ದರೆ, ಆಟದ ಪು
 ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಆಟ ಕೂಡ
 ತಂತ್ರಬದ್ಧವೆಂಬುದನರಿ !
 ತಂತ್ರವಿರದ ಬಾಳು—
 ಗೋಳು, ಹಾಳು, ಬೀಳು !

★ ★ ★

— ಸಲ್ಲವಿ —

ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ — ಜಯ
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲವಿಖ್ಯಾತೇ !
ಜಯ ಸತ್ಯಸಾರ ಸಂಭೂತೇ....
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ !

೧

ವರುಣದೇವ ವರವಾಗಿ ನೀಡಿರುವ
ಶರನಿಧಿಗಳು ಘೋರ್ಣಿಸುತ....
ಮೊರೆಯುತಿಹವು ಹಗಲಿರುಳನು ಗಣಿಸದೆ
ನಿನ್ನ ಯಶದ ಸಂಗೀತ !
ಮೂಡಣ ಪಡುವಣ ತೆಂಕಣ ಗಡಿಯೊಳು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಜಲದೂತ—
ಹೊಡಿಯಿರುವ ಕಾಪಿನ ಕಡುಗೋಂಟಿಯ
ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಭೀತ !
ಹೆಣೆದಿವೆ ಅಲೆಗಳ ಮಾಲೆ....ರ-
ಕ್ಷಣೆಯನು ಪಡೆದಿವೆ ವೇಲೆ....ಓ
ಜನನಿ, ನಿನಗಿರದು ಸೋಲೇ !
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ — ಜಯ-
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲವಿಖ್ಯಾತೇ !

೨

ಗಿರಿಯ ರಾಜ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ನಿಂ-
ತಿರುವ ಬಡಗಲಲ್ಲಿ....
ಹೊರೆಯುತಿರುವ ದಿಗ್ಗನಾಗನಾಗಿ ನಿಡು-
ನೋಟಗಳನು ಚೆಲ್ಲಿ ;

ಹೆರಿಸುತಿಹೆನು ನಿರ್ಝರಿಣಿಗಳನು ನೂ-
ರಾರು ರೂಪಗಳಲಿ....

ಸಿರಿಯಿಂದಲಿ ನಿನ್ನರಘನೆ ತುಂಬುವ
ಹೃದಯಾಕೂತಿಯಲಿ.

ಸುರಗಂಗೆಯನಿಳುಹಿರುವ—ಸುಧೆ-
ಯೊರತೆಯನ್ನು ಬಲಿದಿರುವ—ಬಲ-
ದರಿಮೆಯನ್ನು ಬೆಳಸಿರುವ....

ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ—ಜಯ
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲ ವಿಖ್ಯಾತೇ !

೩

ಮೊದಲು ನಿನ್ನಂಗಣದಲಿ ಹರಡಿದನು
ರವಿಯು ಕಿರಣ ಜಾಲಾ....

ಮೊದಲ ಬೆಳಕು ಕಂಡವಳು ನೀನೆ, ತೋ-
ರಿದೆಯೆ ಲೋಕಕೆಲ್ಲಾ !

ನಿನ್ನ ಸಂತಾನ ಮನು-ಮುನಿ ವಿತಾನ
ಹಾಡಿ ಸಾಮಗಾನಾ....

ಬನ್ನಗಳನು ನೀಗಿಸಿತು ಬಾಳಿನೊಳೆ
ಮಾಡಿ ಅಪ್ಯುತಪಾನಾ !

ಜಗವು ಜಡತೆಯಲ್ಲಿರಲು—ನಿನ-
ಗೊಗೆಯಿತಂದೆ ಮುಂಬಗಲು—ಇದು

ನಿನ್ನ ವುಣ್ಯದೊಂದರಳು....

ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ—ಜಯ
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲ ವಿಖ್ಯಾತೇ !

೪

ಧರ್ಮದೈವತದ ಮರ್ಮವೆಂದು ಕೈ-
 ಗೊಡುತ ಕರೆದು ತಂದೆ....
 ಕರ್ಮದಾ ಹುರುಳ ಮೊಸೊದಲೆ ತಿಳಿದು
 ದುರ್ಮತಿಯನೆಲ್ಲ ಕೊಂದೆ.
 ನೂರು ನೂರು ತೆರೆಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರೆ.
 ಗೊಂಡ ಸತ್ಯಮುಖವ....
 ಎರಿ ಮೇಲೆ, ತೆರೆಹಾರಿಸುತ ಜಗಕೆ
 ತೋರಿದೆ ನಿಜಸುಖವ.
 ಕವಿರಾಜರ ನೀ ಕರೆದೆ—ನವ-
 ನವ ಕಾವ್ಯದ ಮಳೆಗರೆದೆ—ಭುವಿ-
 ಗೆಲ್ಲ ಜೀವಕಳೆಯೆರೆದೆ....
 ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ—ಜಯ
 ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲ ವಿಖ್ಯಾತೇ !

★ ★ ★

ಏರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ !
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯರವಿಯ ತೇಜ !

೧

ಮರವೆಯಿಂದ ಜನಸುನ ಜಾಗರಿಸಿ,
ಪರದಾಸ್ಯದ ಜಾಲದ ಭಯ ಹರಿಸಿ,
ಹುರುಳ ಹುರುಪನೀ ಬಾಳಲಿ ಬೆರಸಿ,
ಏರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ಶಕ್ತಿಯ ವೀರಭುಜ !

೨

‘ ಎಲ್ಲಿದೆ ಬುಧನ ಬಲದಾಕ್ರಮಣ ?
ಎಲ್ಲಿದೆ ಶಾಸನರಾಹುಗ್ರಹಣ ?
ಎಲ್ಲವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುವೆನೀ ಕ್ಷಣ ! ’
ಸಾರುವುದೀತೆರ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ಪೌರುಷ ಸುರಭೂಜ !

೩

ದೇಶ-ದೇಶಗಳ ಜನತೆಗೆ ಅನ್ನ,
ಪಾಶವ ಹಿಂಸೆಯ ತಡೆಯುವ ತ್ರಾಣ,
ತೋಷದಿ ಬಾಳುವ ಸಮತೆಯ ಜ್ಞಾನ
ಬೀರಲು ಏದೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೋದಯ ತೇಜ !

*

*

*

ಏರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯರವಿಯ ತೇಜ !

★ ★ ★

೧

ಸಾಸಿರ ವಕ್ರದ ಸಾಸಿರ ನೇತ್ರದ
ಸಾಸಿರ ಪದಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ—
ಸಾಸಿರ ಚಿತ್ತದ ಸಾಸಿರ ಹೃದಯದ
ಸಾಸಿರ ಬುದ್ಧಿಯ ಶಕ್ತಿ !

೨

ಈ ಶಕ್ತಿಯೆ ದಿಟವಿಂದಿನ ದೈವತ,
ಪೂಜೆಯಿದಕೆ ಬೇಕು—
ಪೂಜೆ ದೊರೆಯದರೆ ದೈವತವಲ್ಲಿದು,
ದೆವ್ವವಯ್ಯೋ ! ಸಾಕು !!

೩

ಕಲ್ಲು-ಕಂಚು-ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳೆ
ದೇವರೆಂಬಿರೇನು ?
ಅಲ್ಲವಲ್ಲವವು ಬರಿಯ ಗೊಂಬೆಗಳೆ,
ಮಾಡಬಲ್ಲವೇನು ?

೪

ಒಳಿತು-ಹೆದರುಗಳ ಗೆಲುವು-ಮೇಲುಗಳ
ಸೆಳೆದು ತರುವುದೇ ಶಕ್ತಿ—
ಮುಳಿದರೆ ಇದು ಮನುವಿನ ಕುನ್ನಿಗಳಿಗೆ
ಇರುವುದೆಲ್ಲಿಯಾ ಮುಕ್ತಿ ?

೫

ಚೆಲುವು-ಚೆನ್ನಿನಲಿ ಇಳೆಯನು ತುಳುಕಿಸಿ
 ನಲಿಸಲು ಬಲ್ಲದಿದು ;
 ಪ್ರಳಯದ ಬಳಗವ ಕರೆದು ಲೋಕಗಳ-
 ನಳಿಸಲು ಬಲ್ಲದಿದು !

೬

ವಿಷಮತೆಯಿಂದಿನರ್ಚಿಸೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ
 ಮುಳಿದಿದ್ದಾಡುವುದು—
 ಸಮತೆಯ ಪೂಜೆಯ ಸಲಿಸಿದರಿದು ಸುಖ-
 ಶಾಂತಿಯ ನೀಡುವುದು.

೭

ಸಾಸಿರ ವಕ್ರದ ಸಾಸಿರ ನೇತ್ರದ
 ಸಾಸಿರ ಪದಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ—
 ನಾಶವನಯದ ಕಡೆ-ಮೊದಲಿಲ್ಲದ
 ಭೀಕರ ಶಂಕರ ಶಕ್ತಿ !

★ ★ ★

೧

ಜಯವು ಶಾಂತಿಯ ಶರಣ, ಭಾರತ-
ಪಾರತಂತ್ರ್ಯನಿವಾರಣಾ !
ಜಯ ಮಹಾತ್ಮಾ, ಜಯವು ಮೋಹನ,
ಪತಿತಜನ ಸಂಜೀವನಾ !

೨

ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿ ತು ಭರತಭುವಿಯಲಿ
ಜನ್ಮಿಸಲು ಗುರುಗಾಂಧಿಯು,
ಕಳಕಳನೆ ನಗೆಯೆದ್ದು ನಿಂತಿತ್ತು,
ಶಾಂತಿ-ಸೌಖ್ಯದ ನಾಂದಿಯು !

೩

ಭರತಸೂತೆಯ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯವೆ
ಪುರುಷರೂಪವ ತಳೆಯಿತೋ,
ಕರಮಚಂದರ ಮನೆಯೊಳಾಡುತ
ಅರಿವನುಣ್ಣು ತ ಬೆಳೆಯಿತೋ !

೪

ಪುಣ್ಯಪುರುಷನ ತೆರೆದ ಕಂಗಳು
ಕಂಡವೈ ಜನದವನತಿ ;
ತನ್ನ ತಾಯಾನೆಲ ಅನ್ನಿಗರ ವಶ—
ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮರ ದುರ್ಗತಿ !

೫

ವೊಡವಿ ತಮ್ಮದು, ದುಡಿನೆ ತಮ್ಮದು,
ಕಡೆಯಿರದ ಸಿರಿ ತಮ್ಮದು....
ಒಡಲಿಗನ್ನವು ಉಡಲು ವಸನವು
ಇರದೆ ಜನ ಬಾಯಾಬಿಡುವುದು !

೬

ನೋಡಿವನು ಗುರುಗಾಂಧೀವನು—
ನಾಡಿಗರ ಪರಿತಾಪನ ;
ಓಡಿಸುವೆ ಪರದಾಸ್ಯಭೂತನ-
ನೆಂದು ಹಿಡಿದನು ಚಾಪನ !

೭

ಕತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನೆತ್ತರಿಲ್ಲದ
ಸತ್ಯಸಮರದ ನೀತಿಯ—
ಒತ್ತಿಸಾರುತ ಕಿತ್ತಿಸಿದನಿವ
ಹಗೆಯ ಹಿಂಸೆಯ ಭೀತಿಯ !

೮

ಭರತಧರಣಿಯೊಳ್ಳೆಲ್ಲ ತಿರುಗುತ
ಮುರಲಿಯೂದಿದ ಮೋಹನ ;
ಕುರಿಜನರು ನರಹರಿಗಳಾದರು,
ಅರಿತರೋ ತಮ್ಮಾಳಾತನ !

೯

ಹಗೆಯು ಸೋತನು, ಶರಣುಬಂದನು,
ಜಗದ ಗುರು ನೀನೆಂದನು ;
ನಗುತ ಗಾಂಧಿಯು ಹಗೆಯನಪ್ಪುತ
ಗೆಳೆಯನಾಗಿಯೆ ನಿಂದನು.

೧೦

ಇಂದು ಗಾಂಧಿಯು ಗೆಮ್ಮೆಯಿಂದಲಿ
ಬಂಧಮುಕ್ತಳು ಭಾರತಿ,
ಎಂದೆ ಕಂದರು ಸೇರಿ ಗಾಂಧಿಗೆ
ಬೆಳಗುವೆವು ನಾವಾರತಿ !

೧೧

ಜಯವು ಶಾಂತಿಯ ಶರಣ ಭಾರತ-
ಪಾರತಂತ್ರ್ಯನಿವಾರಣಾ !
ಜಯ ಮಹಾತ್ಮಾ ಜಯವು ಮೋಹನ
ಪತಿತಜನ ಸಂವಾಹನಾ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !
ಸಮತೆಗಾಗಿ ಬಾಳ್ವೆಯನೇ ಬೇಳ್ವ ನವವಿರಾಗಿ !

೧

ಕತ್ತಲಲಿಯು ಗುರಿಯ ದಾರಿ ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೋ,
ತತ್ತ್ವಮಾತೆಯಶ್ರುತ ರವ ಕೇಳ್ವ ಕಿವಿಯು ನಿನ್ನದೋ,
ವಿಗಡ ರಜದೊಳದ್ದು ಸೊವಡು ತಗಲದ ಮನ ನಿನ್ನದೋ,
ಜಗದ ಸೌಖ್ಯಕೆಂದೆ ಬೆರಳನೆಣೆಪ ಬುದ್ಧಿ ನಿನ್ನದೋ....
ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

೨

ನಿನ್ನ ಉಸಿರದೊಂದೊಂದೂ ಜಡಕೆ ಜೀವವಿತ್ತಿತೋ,
ನಿನ್ನ ಧಮನಿಮಿಡಿತವಹಹ ಜೈತನ್ಯವ ಬಿತ್ತಿತೋ,
ನಿನ್ನ ವಾಣಿ ದಿಗ್ಗದೇಶಕೆ ನನ್ನಿಯ ನೆಲೆ ತಿಳುಹಿತೋ,
ನಿನ್ನ ಗೆಯ್ಯೆ ಸಾವ ಜೀವಜಂಗುಳಿಯನ್ನುಳುಹಿತೋ....
ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

೩

ಮೈತ್ರಿಯಿಂದೆ ಶತ್ರುಗಳನು ಸೋಲಿಸಿರುವ ವೀರ,
ಮೃತ್ಯುವನೂ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಧೀರ,
ನಿನ್ನ ನೌಕೆ ನಂಬಿದರನು ತಲ್ಪಿಸಿತ್ತೈತೀರ—
ನೀನು ನಡೆದ ದಾರಿಯದೇ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಸಾರ....
ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

೪

ಬಲುಮೆ-ನೋಸಗಳನು ಹೆಣೆಯೆ ಕಲಹಗೈದೆ ರಾಜ !
 ಕಲಿಸಿದೆ ಜೀವನವ ಚೆಲ್ವುಗೊಳಿಪ ಕಲೆಯನೋಜ !
 ನಿಲಿಸಿದೆ ನಾಡಿಗರ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ದಿವ್ಯತೇಜ—
 ಸಲಿಪುದೆಂತು ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಾಜ !....
 ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

*

*

*

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ,
 ಸಮತೆಗಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವ ತೆತ್ತ ಮಹಾತ್ಮಾಗಿ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ....
ನೆರೆಯಿತು ರಾಗದಿ ಗಗನತಲ !

೧

ಇಳೆಯನು ಬಳಸಿದ ತಾಮಸ ಜಾಲ....
ಕಳೆಯಲು ಮೂಡಿತು ಕಾಂತಿಯ ಮೂಲ !
ಕಳಕಳ ನಗುತಿದೆ ಅರಳಿದ ಕಮಲ....
ಅಳಿವೃಂದವು ಗುಂಜಾರವಲೋಲ—
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ !

೨

ಮಿಸುಸಿರಸದ ತೊರೆ ಮೀರಿತು ತೀರ,
ಬಾನಿಂದಿಳಿಯಿತು ಭುವನಕೆ ಪೂರ;
ಕಣ್ಣೆದೆ ಸೆಳೆವುದು ಶುಭಶೃಂಗಾರ
ಜೀವನ ಕಾವ್ಯದ ನವರಸಸಾರ....
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ !

೩

ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತೋ ನಿದ್ರೆಯ ಭೂತ !
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಣ್ಬಳು ಪೃಥಿವಿ ಜಾಗೃತ—
ಉಲ್ಲಸ ಹರಡಿದೆ ಉದಯದ ಗೀತ -
ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೊಗದೊರಿದ ದಿನನಾಥ !
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ !

★ ★ ★

— ಪಲ್ಲವಿ —

ಇದೋ ಬಂದ ಭಾನು ತಂದ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ,
ಅದೋ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ನೋಡಿ
ಬಲಿದ ನಿಶಾಭ್ರಾಂತಿಯ !

೧

ಓ !—ಮೂಡಣದೀ ನಭದಿ ಹೊನ್ನ
ಯುಗದ ಮೊಳಕೆ ಮೂಡಿತೋ ?

ಆ—ಮೊಳಕೆಯದೇ ಬಳೆದು ನಿಶೆಯ
ಜತೆಗೆ ಕದನ ಹೂಡಿತೋ !

ಮಂಗಲಮಯಿ ಉಷಾಸರಸಿ
ಭೃಂಗಕುಲದ ಸೆರೆಯ ಹರಿಸಿ
ಸಂಗೀತದಿ ಸುಧೆಯ ಬೆರಸಿ
ಗಾಳಿಗಳಲಿ ತೇಲಿಸೆ —
ಮುಂಗಡೆ ಜನವೆದ್ದು ಬಂತು
ಗೀತದ ಶ್ರುತಿಯಾಲಿಸೆ.

ಇದೋ ಬಂದ ಭಾನು ತಂದ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ,
ಅದೋ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ನೋಡಿ
ಬಲಿದ ನಿಶಾಭ್ರಾಂತಿಯ !

೨

ಇಗೊ!—ಬೀತು ಹೋದ ತರುಮರವೂ
ಚಿಗುರಿ ತಳಿತು ನಿಂತಿವೆ,

ಅಗೊ!—ಸೋತು ಬಿಟ್ಟ ಲತೆಲ ತೆಯೂ
ನಗೆಯಲರನ್ನಾಂತಿವೆ

ಪ್ರಾಣವಾಯು ಬೀಸುತಿದೆ.

ತ್ರಾಣಶರಧಿ ಸೂಸುತಿದೆ,

ಹಿಗ್ಗು ಹನೆಯೋಳಿಸುತಿದೆ—

ಎಂತಹದಿದು ಕ್ರಾಂತಿ !

ಜಾಗೃತ ಭಾರತದೊಳಿನ್ನು

ನೆಲೆಗೈವಳು ಶಾಂತಿ !

ಇದೋ ಬಂದ ಭಾನು ತಂದ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ,

ಅದೋ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ನೋಡಿ

ಬಲಿದ ನಿಶಾಭ್ರಾಂತಿಯ !

★ ★ ★

(ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿನದ ದಿನ ಉಲ್ಲಸಿತಭಾವನೆಯ ಉತ್ಸಾಹ ಪ್ರಗಾಢ)

೧

ಇಂದಿನುದಯ ರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೆ, ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ,
ಇಂದಿನ ಮಧುರಸಮೀರ ಹರಡುತ್ತಿಹ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೊಗವ !

ಇಂದಿನ ಉಸಿರಾಟಕೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲವು
ಕಳಚಿ ಕೊರಳ ನೋಗವ—
ಹೊಂದಿಹವೈ ಮನ. ಮನವು ರೆಕ್ಕೆಗಳ,
ಮಾರಿಸಿಹವು ಖಗವ !

ಪ್ರಳಯದಿಳಿಯ ತಮ ಮರೆಯಾಯ್ತೋ—ಕಡ-
ಲೊಳಗಿನ ನೌಕೆಯು ಕರೆಗಾಯ್ತೋ—ಮನು-
ಕುಲದ ಬಾಳ ಗೋಳದು ಹೋಯ್ತೋ....!

ಉಳಿದಿವೆ ಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜಗಳೆಲ್ಲವು ;
ಕಂಡೆವು ನವಯುಗವ....
ಬೆಳೆಯ ಕೊಂಡು ನಾವಿನ್ನು ಬಲಿಯ ಬೇ-
ಕಾಗಿದೆ ಹೊಸಜಗವ !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೆ, ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
ಮಂದಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಭಾರತಮಾತೆಯ
ಚಿಂದದ ನಗೆಮೊಗವ !

೨

ಇಂದು ಹುಟ್ಟಿದಣುಗನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೈ,
 ಪರದಾಸ್ಯದ ಹೊಲೆಯು !
 ಬೆಂದುಹೋಯ್ತು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಹಗೆಯು ಹೆಣೆದ ಬಲೆಯು !

ಹಿಂದೆ ತಿಂದ ಕೂಳೇನ ಕೊಟ್ಟಿತೋ—
 ಬರಿಯೆ ಹಂದೆತನವ ;
 ಇಂದು ಉಂಡ ಊಟವಿದು ತುಂಬುತಿದೆ
 ಮನದಿ ಮನುಜಗುಣವ.

ತುಂಡುಗೊಂಡ ಎದೆ ಬೆಸೆದಿಹುವೋ—ಜನ-
 ಮಂಡಲದಸುಗಳ ಹೊಸೆದಿಹುವೋ—ರಣ-
 ಚಂಡಿಯ ಕಂಗಳ ಕೊಸೆದಿಹುವೋ....!

ಯಾವ ಭಾವ ಕಂಡಿರುವ ಕನಸು ಮೈ-
 ಗೊಳುತಲಿಂದು ಬಂತೋ....
 ಯಾವ ಯೋಗ ಸಾಧನವು ನಮಗೆ ಸಂ-
 ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತಂತೋ !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೈ ತ-
 ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
 ಕುಂದದಿರುವ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುವನು
 ಭಾಗ್ಯೋದಯನಗವ.

೩

ದೇವನು ಮೀನಿನ ಮಾನಕಳಿದು ಆ
ಪ್ರಳಯ ಕಳೆದನಂದು ;
ಮಾನವ ದೇವನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೇರಿ ಈ
ಪ್ರಳಯವಳಿದನಿಂದು !

ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ತಂದ ಯುಗಗಳವು
ವೈಷಮ್ಯದ ಒಡಲು,
ಮಾನವನೇ ಮೂಡಿಸಿದೀ ನವಯುಗ
ಸಮತೆಯ ಸವಿಗಡಲು !

ಭಾರತಶಕ್ತಿಯು ದುಡಿ-ದುಡಿದು,— ಕರೆ-
ತಂದಿದೆ ಕಾಲದ ಕೈಹಿಡಿದು—ಇದೆ
ಲೋಕದ ಕಂಗಳ ತೆರೆಸುವುದು....!

ದಾನವತೆಯ ಮೂಲವನೇ ಮುರಿಯುವೆ-
ನೆನ್ನುವುದೀಯುಗವು ;
ಮಾನವರೆದೆಯೊಳೆ ದೇವನಿರುವುದನು
ಕಾಂಬುಧಿನ್ನು ಜಗವು !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೆ ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
ಇಂದಿನ ಗಾಳಿಯು ಗೀತಿಸುತಿರುವುದು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೊಗವ !

೪

ತಾರಾಲೋಕದ ಮೇಗಣಿಂದ ಋಷಿ-
ವೃಂದವು ಹರಸುತಿದೆ ;
ಭಾರತಕುಲಪಿತೃಗಣವು ಸ್ವರ್ಗದಿಂ
ಹೊಮಳೆಯೆರಚುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಳ್ಳೆಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಶೂಲಿಯು
ತಾಂಡವ ತೊಡಗಿರುವ—
ಯಕ್ಷ-ರಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರರ
ಮೇಳ ಕೂಡಿಸಿರುವ.

ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡಲುಗಳು—ಉ-
ಬ್ಬೇರಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿವೆ ಲಹರಿಗಳು—ದನಿ
ಬೀರುತಿಹವು ದಿಗ್ಭೇರಿಗಳು....!

ಕೃತ-ತ್ರೇತಾ-ದ್ವಾಪರದ ಯುಗಂಗಳು
ಕಾಣಿಕೆ ತಂದಿಹವೋ !
ನವಯುಗಪುರುಷನ ಭವ್ಯಭವಿಷ್ಯವ-
ನುದ್ದೋಷಿಸುತ್ತಿಹವೋ !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನೈ ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
ಇಂದಿನ ಪಾವನ ಪವನ ಹರಡುತಿಹ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೋಗವ !

★ ★ ★

ಎಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು

— ಪಲ್ಲವಿ —

ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೇ !
ಜೀವನಕೌಮುದಿ ಪೂರ್ಣಕಲೇ !

೧

ಸುರಸೌಂದರ್ಯದ ಮನದೊಳು ಮೊಳೆದೆ,
ಪರಮತಪೋರಾಶಿಯ ಫಲ ತಳೆದೆ ;
ಧರಣಿಯ ಚಿಲುವಿನ ಕೆಳೆಯಲಿ ಬೆಳೆದೆ—
ಗುಣಕಾಶ್ಯಪಲಾಲಿತ ಬಾಲೇ,
ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೇ !

೨

ನಿನ್ನ ಒಲವಿನೆದೆ ಅರಳಿದ ಹೂವೆ,
ನಿನ್ನ ಮುಳಿಸು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿದ ಹಾವೆ,
ನಿನ್ನ ನೀತಿಯೇ ನಾರಿಯರೋವೆ—
ಪಾವನತಾಮಣಿಗಣಮಾಲೆ,
ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೇ !

೩

ರಾಯ ಭರತನನು ಬಸಿರಲಿ ಧರಿಸಿ,
ತಾಯಾ ನೆಲಕಾತನ ಹೆಸರನು ಬರಿಸಿ,
ಸ್ತ್ರೀಯರ ಘನತೆಯ ಮಹಿಯಲಿ ಮೆರಸಿ—
ಅಮರಳಾಗಿ ನೀ ನಿಂದೆಯಲೆ
ಕವಿಕುಲಗುರುವಿನ ಲಲಿತಕಲೆ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಊದುತ್ತಿರುವ ಮುರಲಿ—ಶ್ರೀ
ಯಾದವೇಂದ್ರನಿಂದು !
ಕುಂಜವನದಿ ಬಂದು ನಿಂದು,
ಊದುತ್ತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಹಿಮಕಿರಣ ನಭದಿ ಹೊಳೆಯೆ,
ಮಧುಪವನ ವನದಿ ಸುಳಿಯೆ,
ಸುಮಂಜಾತ ಸುರಭಿ ಸುರಿಯೆ -
ರಮಣೀಯ ಭಾವ ಹರಿಯೆ -
ಊದುತ್ತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಬೆಳುದಿಂಗಳಂದವೇನು !—
ಎಳನಗೆಯ ಸವಿಯಜೇನು !
ಕೊಳಗಳಲಿ ಕುಮುದ ಕುಲವು
ಅರಳಿ ಬಾಯ್‌ದೆರೆಯುತಿಹವು—
ಊದುತ್ತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಮಾಧವನ ಮುರಲಿನಾಥಾ
ಅಲಿಸುತ ನಲಿದು ರಾಧಾ,
ಮನ ನೀಡಿ ನಿಲಲು ಬೇಗ
ಕೇಳಿಸಿತು ಪ್ರಣಯರಾಗ—
ಊದುತ್ತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಬಾ ರಾಧೆ, ರಾಧೆ—ಎಂದು
ಆ ರವವು ಕರೆಯುತಿಹುದು :
ಮನೆ-ಮಾರುಗಳನೆ ತೊರೆದು
ನಡೆದಳು ಕೊಳಲುಲಿಯ ಹಿಡಿದು
ಊದುತ್ತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ನೋಡಿದಳು ರಾಧೆ ಬನವ,
ಕೂಡಿರುವ ಚೆಲುವುಧನವ;
ಬನದ ತರು-ಲತೆಗಳೆಲ್ಲಾ
ಬಿನದದಲಿವೆ ಕೇಳ ಕೊಳಲೆ!

ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ! ೫

ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಮುರಲಿಯುಲಿಯು
ಕಾಣದಿದೆ ಪ್ರಿಯನ ನೆಲೆಯು;
ಕಳವಳದಿ ಹುಡುಕುತಿಹಳು
ಒಳಗೆ ಬಲು ಮಿಡುಕುತಿಹಳು— ೬
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ!

‘ ಎಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಶ್ಯಾಮ ?
ಎಲ್ಲಿಹನೊ ಪ್ರೇಮಧಾಮ ? ’
ಬಾಯ್ಬಿಡುತಲಿಂತು ಮರುಗಿ
ಸುಯ್ದು ಕುಳಿತಿರಲು ಸೊರಗಿ—
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ! ೭

ಶ್ಯಾಮನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ? —ಓ
ರಾಮೆಯೆದುರಿನಲಿ ನಿಂದ !
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಸಿ ತನ್ನ ಮರೆತು,
ಒಂದಾದಳು ಪ್ರಿಯನ ಬೆರೆತು—
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ! ೮

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ !

ಬಾರೈ ಶ್ರಾವಣ ಸಮಾರ,
ಕಾಲನೊಲುಮೆಯೋಲೆಕಾರ,
ಸುಖನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರ,
ಬುವಿಯ ಬೇಟೆಗಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೧

ಪಡುಗಡಲಿಗೆ ತೆರೆಯ ಹೇರಿ,
ಜಡಿಯ ಮುಗಿಲ ಕೆಳೆಯ ಸೇರಿ,
ನಿಡುಮಲೆಗಳ ತಲೆಯನೇರಿ,
ಕಣಿವೆಯಿಳಿದು ಬಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೨

ತೆಂಗು-ಕಂಗು ಬಾಳೆ-ಹಲಸು,
ಹೊಂಗೆದಗೆ ಬನದ ಬೆಳಸು,
ನಿನ್ನಿಂದಲೆ ಎಲ್ಲ ಹುಲುಸು !
ಸಿದಿಯ ಸಂಚುಗಾರಾ !

ಬಾ ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೩

ಬನದ ತರುವನೊಲೆದಾಡಿಸಿ,
ತೊನೆವಲತೆಯ ನಲಿದಾಡಿಸಿ,
ಬೆಳಕಿಗು ಹಸಿರನು ಕೂಡಿಸಿ,
ಚತುರ ಶಿಲ್ಪಧೀರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೪

ಬಾಯ್ವೆರೆದಿದೆ ಬಯಲುನೆಲ,
ಕಾಯ್ವಿದೆ ಇದೊ ಬೀಜಕುಲ,
ಬಂದು ಸುರಿಸು ಚೈತ್ಯಜಲ
ಮಳೆಯ ಮೋಡಿಕಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೫

ಬೆಳುವಲಿಗರ ಬರಿಯ ಮನೆ—
ನೀನೊಲಿದರೆ ಸಿರಿಯ ತೆನೆ !
ಉಲಿದು ನಲಿದು ರುಮುರುಮು ಎನೆ
ಸುಳಿ ಸುಳಿ ಸುಖಸಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೬

ನಿನ್ನ ಗತಿಯ ಗಿಜ್ಜೆನಾದ
ನಲ್ಲ-ನಲ್ಲರೆದೆಗೆ ಮೋದ
ಶೃಂಗಾರದ ಸುಖೋನ್ಮಾದ-
ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಹಕಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೭

(ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯದ ರೂಪಕ)

ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕ್ಕೆ,
ಜನಜೀವನ ಪಾವನ ಗೈಯಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ !

೧

ತೆರಳಿತು ವೈಶಾಖದ ಬಿರುಬಿಸಿಲು,
ಸರಿಯಿತು ಮೃಗಜಲದಾ ಹುಸಿಹೊನಲು ;
ಮರೆಯಾಯಿತು ಸುಟ್ಟುರೆಗಳ ಹೊಯಿಲು,
ಬರಿ ಬಾನೊಳು ತುಂಬಿದೆ ನೀಲಮುಗಿಲು !
ಬರಗಾಲದ ಬಾಧೆಯ ಹಣೆಯಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ !

೨

ಮುಂಗಾಂಟಿನ ಕಾರ್ಮೋಡದ ಕೂಟ....
ಮುನ್ನೀರಲೆಗಳ ತಾಂಡವದಾಟ....
ಕಂಗಡಿಸುವ ಕೋಲಾಮಿಂಚಿನ ಕಾಟ....
ಹಿಂಗಿದುವೋ ಸಿಡಿಲಿನ ಗುಡುಗಾಟ—
ಸಮಯೋಗದ ಸರಿಯನು ಸುರಿಸಲಿಕೆ
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂತಲಕ್ಕೆ !

೩

ಕಾಡುವ ತಗರಿನ ಕೊಂಬನು ಕಳೆದು....
ಹೋರುವ ಹೋಯ ಹಮ್ಮನು ಹಿಳಿದು....
ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡನು ಹುರುಪಿಸಿ ಮನಸೆಳೆದು....
ರಣಹೇಡಿ ಏಡಿಯಾ ತಲೆ ತುಳಿದು....

ವೃಗಂಜನ ಮೈಗುಣ ಮೆರೆಸಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಈ ನೆಲಕೆ!

೪

ಬಾನೊಳು ತುಂಬಿದೆ ಜೀವನ ಜಲವು....
ಬುವಿಯೊಳು ತಂಗಿದೆ ಬೆಳಸಿನ ಬಲವು....
'ಎಳಲಿ, ಎಳಲಿ, ಕೃಷಿಕರ ಕುಲವು'....
ಗಾಳಿ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ಕೇಳದೆ ಉಲಿವು ?
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ !

೫

ಬರತ ತೊರೆಗಳದೋ, ಸೂಸಿ ಹರಿದಿವೆ....
ಅರತ ಕೆರೆಗಳಗೊ, ತುಂಬಿ ಮೆರೆದಿವೆ....
ಬರಡು ಬಳ್ಳಿ-ಗಿಡ ಚಿಗಿತ್ತು ಫಗುತ್ತಿವೆ....
ಬರಿಹೊಲ-ನೆಲ ಸಸಿ-ಹಸಿರನ್ನುಗುತ್ತಿವೆ....
ಚೆಲುವಿಗೆ ಗೆಲವ ತಾನೀಯಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂತಲಕೆ !

೬

'ಬಂದಿದೆ ಗೆಳೆಯರೆ ನಲ್ಮಕೆಗಾಲ....
'ತಂದಿದೆ ಬಲಾಬೆಳಸಿಗೆ ಹದಗಾಲ....
'ಉಳುಮೆ-ಬಿತ್ತಿಗೆಗೆ ಇದುವೆ ಸಕಾಲ....
'ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಿರಿ, ನಿಮ್ಮಯ ಪಾಲ'—
ಇಂತೊರೆದು ಜಗವ ಜಾಗರಿಸಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಈ ನೆಲಕೆ !

೭

ಶ್ರಾವಣದೀ ಶುಭಯೋಗವೆಂಧದೋ
 ದೇವಭಾವ ತಲೆಯುತ್ತಿ ನಿಂತುದೋ !
 ಹಾವು-ಹುಳುವನೂ ದೇವರು ಎನುವ ...
 ಭಾವನೆಯಲಿ ಜನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿಹುದೋ !
 ಆ ದೇವನ ಮಹಿಮೆಯ ಗಾಯನಕೆ—
 ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ !

೮

ಕನಸಿರದಾ ನಿದ್ರೆಯನ್ನೋಡಿಸುತ್ತ....
 ಮನದಾಶೆಗೆ ಕುಸುರನು ಮೂಡಿಸುತ್ತ....
 ಮನುಕುಲವನೆ ಉಯ್ಯಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತ ...
 ಕಣಸಿನ ಕತೆಗಳ ಕೊಂಡಾಡಿಸುತ್ತ—
 ಸವಿಯೊಲವನು ಹೆಂಚುತ್ತ ಮನಮನಕೆ—
 ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ !

೯

ಬರಲಿದೆ ಮಾನವಮಿಯ ಬಲರಾಗ .
 ಕರೆದಿದೆ ಗೆಲವಿನ ದಸರಿಯ ಭೋಗ....
 ತರಲಿದೆ ಇದೆ ದೀವಳಿಗೆಯ ಯೋಗ....
 ಬೆಳಕಿನ ರಾಜ್ಯವೆ ಇಳೆಯೊಳಗಾಗ....
 ಆ ಬೆಳಕಿನ ದಾರಿಯ ತಿಳುಹಲಿಕೆ—
 ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂತಲಕೆ !

*

*

*

ಜನಜೀವನ ಪಾವನ ಗೈಯಲಿಕೆ
 ಇದೋ, ಬಂದಿದೆ ಶ್ರಾವಣ ಭಾರತಕೆ !

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ— ಝಣ-
ಝಣರೆನೆ ನೂವುರ ಅಡಿಗಡಿಗೆ !
ತಣವನು ಹಂಚಲು ಎಡೆಯಿಡೆಗೆ— ಕುಣಿ-
ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ !

೧

ಮುಳುಕಿದ ಮೋಡವು ಮಸುಳಿತಿದೇನು ?
ಹಸನು ಹಸನು ಬೆಳ್ಳುಗಾಲದ ಬಾನು !
ನಸುನಗುತಿಹೆ ಬಿಸುಪಿಲ್ಲದ ಭಾನು,
ರಸಮಯವಾಗಿದೆ ಬದುಕಿನ ಜೇನು !

ತಂದಿದೆ ಜೆಲುವನು ದೀವಳಿಗೆ—ಇದೊ
ತಂದಿದೆ ಜೆಲುವನು ದೀವಳಿಗೆ !....
ಚಿಂದದ ಹಸುಗೆಯು ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೨

ತಿಳಿವಿನ ಬೀಜದ ಎಳಮೊಳಕೆಗಳೋ !
ಬೆಳಕಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ನವಕಳಕೆಗಳೋ !
ತೊಳಗುವುವು ದೀವಿಗೆಗಳ ಸಾಲೋ !
ಅಳಗತ್ತಲೆಗಿರುಳಲ್ಲಿಯು ಸೋಲೋ !

ತಂದಿದೆ ಪ್ರಭೆಯನು ದೀವಳಿಗೆ—ಕರೆ-
ತಂದಿದೆ ಪ್ರಭೆಯನು ದೀವಳಿಗೆ....
ಚಿಂದದ ಹಂದರ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೩

ತಳೆದಿದೆ ಪರಿಸರ ಪರಿಜವನೊಲವು !
 ಬೆಳಗಿ ಶುಭಾರತಿ, ಬೆಳಸಿದೆ ನಲಿವು !
 ಕಲಕಿದ ಎದೆ-ಮನಗಳ ಕಹಿನೋವು—
 ತೊಲಗಿ, ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ ಒಸಗೆಯ ಸೋವು !
 ತಂದಿದೆ ಒಲವನು ದೀವಳಿಗೆ—ಇದೊ
 ತಂದಿದೆ ಒಲವನು ದೀವಳಿಗೆ....
 ಕುಂದದ ಸಂತಸ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೪

ಶರದದ ಸಿದ್ಧೇವಿಯ ಹೊಸ ಮೇಳ
 ಸರಿಗಮದೊಂದಿಗೆ ಹಾಕುತ ತಾಳ,
 ಸ್ವರವೇರಿಸಿ ಮಂಗಲಗೀತಗಳ
 ಒರೆದು ಹುರುಳ ತುಂಬಿರುವುವು ಬಾಳ !
 ಬಂದಿದೆ ತಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ—ಇದೊ
 ಬಂದಿದೆ ತಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ....
 ನಂದದನಂದವ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೫

ವಧುಗಳು 'ಮರೆತರು ವಿರಹದ ಕಾಟ,
 ಹೃದ-ಹೃದಯದಿ ಪ್ರಣಯದ ಚೆಲ್ಲಾಟ !
 ಸದನ-ಸದನದಲಿ ಸವಿ-ಸುಖದೂಟ—
 ಇದುವೇ ದೀವಳಿಗೆಯ ಮರೆಮಾಟ !
 ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ,—ಕುಣಿ
 ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ
 ತಣವನು ಬೀರಿದೆ ಜನಗಳಿಗೆ !

೧

ಇದ್ದ ರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಇರುವವರೆ ಬಹುಜನರು,
ಇದ್ದ ವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾವಾಗಿ ಇರುವರು ಕೆಲರು,
ಮೊದ್ಲು ತನದಲಿ ಸಾವಿಗಂಜಿ, ಬದುಕನೆ ಸಾವು-
ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಹಲರು !

ಇದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಂತೆ ಇದ್ದವರು ಯಾರಿಹರು ?
ಬಿದ್ದವರ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನೂದಿ
ಸಿದ್ಧಿ ತುಂಬಿದರಾರು, ನಿನ್ನವೊಲು ಗಾಂಧೀಜಿ
ಸಾವಿರದ ಶೂರರಾರು ?

೨

ನೀನು ಮಾನವನೇನು ? ಮರುಳಿದು
ಮಾನವನು ನೀನೆಂಬುದು ;
ಮಾನವತೆಯಾದರ್ಶವೇ ಮೈ-
ಗೊಳುತ ಬಂದಿಲ್ಲಿದ್ದುದು
ಕುದಿವ ಮಾನವಲೋಕವನು ಕಂ-
ಡದನು ತಣಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಯು,
ಹದದಿ ನಿನ್ನನು ರೂಪಿಸುತ ಕಳು-
ಹಿದುದು ನಮ್ಮಯ ಸುಕೃತಿಯು !
ಪಂಚಭೂತಶರೀರಿಯೇ ನೀ
ಪಂಚಭಾವಶರೀರ !
ಕರುಣೆ ಮೈತ್ರಿಯು ಹರುಷ ನಿರ್ಭಯ
ಶಾಂತಿಗಳ ಸಾಕಾರ !

೩

ಹೊವಿನರಳುವ ಗುಣವೆ ನಿನ್ನ ನಗೆಯಾಯ್ತೊ,
ಜೇನ ಸವಿ ನಿನಗೆ ಮೆಲುಮಾತನೊದವಿಸಿತೊ !
ಆಗಸದ ಕೇಂದ್ರವೇ ಎದೆಯು ನಿನಗಾಯ್ತೊ,
ಸಾಗರದ ಆಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಹವಣಿಸಿತೊ !

೪

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿ ರವಿಯ ಪ್ರಭೆಯು
ಹಿಂಗದ ಬೆಳಕೂಡಿತೊ !
ನಿನ್ನ ಭಾವಗಳಲಿ ಅಮರ-
ಗಣವು ಅವ್ಯುತ ನೀಡಿತೊ !
ನೀನು ನುಡಿದುದೆಲ್ಲ ಋಷಿಯ
ದಿವ್ಯ ಕಾವ್ಯವಾಯಿತೊ,
ನೀನು ನಡೆದುದೆಲ್ಲ ಜನಕೆ
ಬಾಳ ತಿರುಳ ತಿಳುಹಿತೊ !

೫

ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದಿ ಸಿಲುಕಿ-
ಭಾರತೀಯರು ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ
ಪಾರುಗಾಣಿಸಲೆಂದು ಹೋರಾಡಿದರು ಹಲರು !
ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲಾರಿಗಾ ಕೀರ್ತಿ ;
ನಿಜವು ನೀ ನಿಜ ಣ್ಣುತೋಮೂರ್ತಿ !
ದಾಯಿರಿತವ ನೀನು ತೋರಿ ಅವರಿಗೆ ಯುಕ್ತಿ
ಹೂಡಿದೆಯೊ ಗೆಲುವ ಶಕ್ತಿ....
ಮಾಡಿದೆಯೊ ಬಂಧನುಕ್ತಿ !

೭

ನಿನ್ನ ಮಾತೇ ಮಾತು ತುಂಬಿದೆ
 ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ....
 ನಿನ್ನ ರೂಪವೇ ನೆಲಸಿ ನಿಂತಿದೆ
 ಜಗದ ಜನಮನದಲ್ಲಿ!
 ನಿನ್ನ ಉನ್ನತ ಭಾವ ಹರಡಿದೆ
 ಗಾಳಿಯಲೆಯಲೆಯಲ್ಲಿ....
 ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಳಸ ಸಾರಿದೆ
 ಬಾನತುತ್ತುದಿಯಲ್ಲಿ!
 ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಗಾಂಧೀಜಿಯಾಗಿರೆ
 ನಿನಗೆ ಕೊನೆಯಿನ್ನೆಲ್ಲಿ?
 ನಿನ್ನ ನೊಯ್ಯುವ ಬಲವು ಎಲ್ಲಿದೆ
 ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೈಯಲ್ಲಿ?

೭

ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮೃತ್ಯು ಯುಕ್ತಿಯೇನನೊ ಹೂಡಿ,
 ತನ್ನ ಬಲೆಯೊಳು ಬಿಗಿದು ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಿಹೆನೆಂದು
 ಹುಸಿಬಿಂಕದಲ್ಲಿಹುದು,
 ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿಹುದು....
 ಹುಸಿಬಿಂಕದಲ್ಲಿಹುದು, ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿಹುದು—
 ವ್ಯಕ್ತಿಗಿರುವುದು ಸಾವು, ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲಿಹುದು?
 ಗಾಂಧೀಜಿಯನು ಕೊಂದೆನೆಂದು ಸಾರುವ ಸಾವು,
 ಲೌಕಿಕರ ಹೃದಯದಲಿ ಕೆರಳಿಸಿದೆ ನೋವು!

೮

ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನೋ ಸಾಯಬಹುದು,
 ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಸಾವು ?
 ಗರುಡನನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಮಾಡ-
 ಬಲ್ಲದೇನು ಹಾವು ?
 ಗಾಂಧಿಯವರ ಮರೆಮಾಡಿದ
 ಸಾವಲ್ಲದ ಸಾವು....
 ಮೃತ್ಯುವಿಗಿತ್ತಿಹುದು ಟೀಳ್ಳು,
 ಅಮರತ್ವದ ಠಾವು !

೯

ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಇರುವವರೆ ಬಹುಜನರು,
 ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾವಾಗಿ ಇರುವರು ಕೆಲರು,
 ಮೊದ್ವು ತನದಲಿ ಸಾವಿಗಂಜಿ, ಬದುಕನೆ ಸಾವ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಹಲರು.
 ಇದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಂತೆ ಇದ್ದವರು ಯಾರಿಹರು ?
 ಬಿದ್ದವರ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನೊದಿ
 ತಿದ್ದಿ ನಡೆಸಿವರಾರು ನಿನ್ನವೊಲು ಬಾಪೂಜಿ,
 ಸಾವಿರದ ಶೂರರಾರು ?

★ ★ ★

(ಶೋಕಗೀತ)

೧

ಶಕ್ತಿ ದೈವತದ ಬಲಗೈಯ ಕರವಾಲವೇ,
ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ಹಗೆಯ ಬಂಧಿಸುವಿದ್ರಜಾಲವೇ,
ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಿಸಿದೇಕ ದಿಗ್ಗಜವೆ,
ಭರತರಾಷ್ಟ್ರದ ಧೈರ್ಯವುರುಷ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜವೆ !
ಭಾಯಿ, ಎಲ್ಲಭಭಾಯಿ, ಭಾರತಿಯ ಕಣ್ಣಿಣಿ—
ನಿನ್ನನೂ ಕಬಳಿಸಿದಳೇ ಮೃತ್ಯುರಾಣಿ ?

೨

ಓ, ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೆ ನಿರ್ದಯೇ, ನಿನ್ನನೂ
ದೇವಿಯರ ಶ್ರೇಣಿಯಲಿ ಸೇರಿಸಿದನಾವನು ?
ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣಿ ವೆಯೇನು ? ನಿನಗೆ ಕರುಳಿದೆಯೇನು ?
ಕನಸೊಳಾದರು ಲೋಕಹಿತವ ಬಗೆದಿದೆಯೇನು ?
ಲೋಕಹಿತಕರದವಳು ನೀನೆಂತು ದೇವತೆಯು ?
ಲೌಕಿಕರ ದುಃಖದಲಿ ನೂಕುವುದೆ ಸತ್ಯತಿಯು ?

೩

ಓ ! ಮೃತ್ಯುರಾಣೀ ! ಬಾ, ನೋಡು ಬಾರಿಲ್ಲಿ,
ನೀನಿಂದು ಗೆಯ್ದ ತಾಂಡವದ ಪರಿಣಾಮವನು !
ಎಂಥ ಜೀವದ ಹೂವ ತುಳಿ-ತುಳಿದು ಬಳಲಿಸಿದೆ ?
ಆ ಹೂವ ಬಯಸುವರ ಎದೆಯೆದೆಯನಳಲಿಸಿದೆ !
ನಾಡಿನಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಕಂಬನಿಯ ಹೊನಲು
ಚಳಿಗಾಳಿಯೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದೆ ಬಿಸಿಯ ಸುಯಿಲು !

೪

ಉಕ್ಕಿನದೆಯವನೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಧೀರಾ !
 ಉಕ್ಕಿನದೆಯನ್ನು ಕಾಯಲಿಕೆಂದು ಮೈಯನೂ
 ಉಕ್ಕಿನದೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆಯೆಂದಿದ್ದೆವೈ !
 ನಿನ್ನ ಉಕ್ಕಿನ ಜೀವ ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ
 ಬನ್ನವಿಲ್ಲದ ಕವಚವೆಂದು ಬಗ್ಗದಿದ್ದೆವೈ !
 ಬಂಧು, ವಲ್ಲಭರಾಜ, ನಿನ್ನ ಮರಣವಿದು—
 ನಮ್ಮ ನಂಬುಗೆಗೆಂಥ ಹಾರೆಯಿಕ್ಕಿದುದು !

೫

ನಿರ್ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವವನೂದಿದವ ನೀನು,
 ಬೆಂಡುಗಳಲೂ ಬಲದ ಸಾರವೆರೆದವನು ;
 ಬಯಲಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯಮೇರುವ ಮೆರಸಿದವ ನೀನು
 ಭಯವನ್ನು ಶೌರ್ಯದಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದವನು !
 ಓ, ಅಣ್ಣ ವಲ್ಲಭಾ, ನೀನು ಸಾಹಸಮಲ್ಲ,
 ನಿನಗೆ ಸಾವೇ ? ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ! ಹುಸಿಮಾತೆಲ್ಲ !

೬

ಅಯ್ಯೋ, ಏನಿದು ಭ್ರಮೆಯು ! ದುಃಖದುನ್ನಾದ !
 ಭಾರತದಿ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಆರ್ತನಾದ....
 ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಲಿಹುದು, ಮನಕೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿಹುದು,
 ಸುಳ್ಳು ಎಂತಾಗುವುದು ವಲ್ಲಭನ ಮರಣವದು !
 ನಿಜವೆ, ಅಂತಾದೊಡಾ ಧೀರನಾ ಸಾವು ?
 ಅಯ್ಯೋ, ನಾಡಿನ ಜನಕೆ ಮಾಯದಾ ನೋವು !

೭

ಅಕ್ಕಟಾ !

ಭಾರತದ ಕಾಪಿಗೆ ಕೋಟಿಯಿನ್ನಾರು ?
ಹಗೆಯ ಗುಂಡಿಗೆಯೊಡೆನ ಗುಡುಗು ಇನ್ನಾರು ?
ಕಂಗೆಟ್ಟ ಜನಕುಲಕೆ ಕಣ್ಣು ಇನ್ನಾರು ?
ಸಿಡಿಲುನುಡಿಯಿಂದ ಭಯವನು ಜಡಿವರಾರು ?
ಯಾರಿಹರು ? ಯಾರಿಹರು ? ಯಾರು, ಇನ್ನಾರು ?
ಈ ಕೇಳೆಗುತ್ತರನ ಕೊಡುವರಾರಿಹರು ?

೮

ಶಕ್ತಿದೈವತದ ಬಲಗೈಯ ಕರವಾಲನೆ ?
ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ಹಗೆಯ ಬಂಧಿಸುವಿದ್ರಜಾಲನೆ ?
ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಿಸಿದೇಕ ದಿಗ್ಗಜನೆ !
ಭರತರಾಷ್ಟ್ರದ ಧೈರ್ಯವುರುಷ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜನೆ ?
ಭಾಯಿ, ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ, ಭಾರತದ ಕಣ್ಣಣ್ಣೆ,
ನಿನ್ನನೂ ಕಬಳಿಸಿದಳೇ ಮೃತ್ಯುರಾಣಿ ?

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ !
ಇಳೆಯೊಳಿಡಿದ ಕುಳಿರನಳಿದು
ಬಲಿಯಲು ಹೊಸಕಾಂತಿ !

ಮೂಡುಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ,
ನಾಡ ಬೆಳೆಯ ಕಸುಕ ಸೋಸಿ,
ಮಾಡಿ ವಿವಿಧಧಾನ್ಯರಾಶಿ,
ಹಸಿವೆಗೀಯೆ ಶಾಂತಿ....
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ! ೧

ಕುಡಿಯೊಡೆದಿದೆ ಬರಲುಮಾವು,
ಗಿಡಗಿಡ ಕಾಡೆಲ್ಲ ಹೂವು,
ಹುಡುಕುತಲಿದೆ ಜೇನ್ನೆ ರಾವು
ಜೇನ್ನೊಣಗಳ ಹಂತಿ !
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ! ೨

ಬಿಸುಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರವಿ,
ಎಸೆವನಿದೋ ತೀವಿ ಭವಿ,
ಹೊಸಹಬ್ಬವಿದೆನಿತು ಸವಿ !
ಬುವಿಯು ಭಾಗ್ಯವಂತಿ....
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ! ೩

೪

ಒಲವಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಗೊಂದು
 ಜೆಲುವಿನ ಗುಡಿಯೆತ್ತಿ ನಿಂದು
 ನಲಿಯುತಲಿದೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು,
 ಇಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ....
 ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ, ತುಳಿದಶಾಂತಿ
 ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ !

೫

ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ಚಿಗುಳಿ ಹದ
 ಒಲ್ದಾಯಿಗೆ ಶ್ರೀಪ್ರಸಾದ್,
 ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸೆಳೆಯುವರು ಮುದ
 ಎನಿದೇನು ಶಾಂತಿ....
 ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
 ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ !

೬

ಎಳ್ಳ ನೇಹ ಎದೆಯೊಳಾಯ್ತು,
 ಬೆಲ್ಲದ ಸಿಹಿ ಸೊಲ್ಲೊಳಾಯ್ತು,
 ಎಲ್ಲಿಯು ಸಮರಸದ ಗುರುತು
 ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ !
 ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
 ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ !

* * *

— ಪಲ್ಲವಿ —

ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೇ,
ಈ ತನುವನು ತೊಳೆಯಲು ನೆಲಕೆ !

೧

‘ ಕಾರಿರುಳನು ಬಿಡಿ, ಬೆಳಕಿಗೆ ಕಾಲಿಡಿ !
ಸಾರುತಿದೆಯಿಂತು ದೈವದ ತಿಳಿನುಡಿ ;
ಆರಯ್ಯುವುದಿಳೆ ನಿನ್ನ ಬರವಿನಡಿ,
ತೂರುತ ಕಿರಣವ ಕೆಲಕೆಲಕೆ....
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !

೨

ಹೊರಗೊಳಗು ಕಳ್ತಲೆಯ ತುಂಬಿಹುದೋ !
ಕಿರುಸೊಡರ ಮಿಣುಕುಮನೆಯಂತಹದೋ !
ಉಗ್ಗ-ಪಂಜುಗಳನೆಂತು ನಂಬುವುದೋ !
ನೀ ಬೇಕೆಂಬುದೆ ಎಲ್ಲರ ಬಯಕೆ....
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !

೩

ಹೊರಟೆಡೆ ಎಲ್ಲುಳಿಯಿತೋ, ಕಾಣದಿದೆ !
ತೆರಳ್ವೆಡೆಯೆಲ್ಲದೆಯೋ ಮರೆಯಲಿದೆ !
ನೆರೆ-ಹೊರೆಗಳ ನೆಲೆಯೂ ತಿಳಿಯದಿದೆ !
ತಿರುಗುತಲಿಹೆ ಏನನ್ನೂ ಹುಡುಕಲಿಕೆ....
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಬೇಗನೆ ಬಾ, ಬರಲಿರುವಾ
ಸವಿದಿನ ನೀನು....
ಸಾಗಿಸುವೆನು ಇಂದಿನ ಈ
ಕಹಿಬವಣೆಯನು !

೧

ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಹೋಯ್ತು ಸಾಗಿ
ಬೇಕಿಹುದನು ಕೊಡಲೆ ಇಲ್ಲ;
ಇಂದಿನ ದಿನ ನಡೆದಿರುವುದು,
ಹೇಗೋ ಕಾಲ ಸವೆಯುತ್ತಿಹುದು,
ಬೇಕಾದುದು ಬರಲೆ ಇಲ್ಲ !
ಬರಡೆ ಬಯಕೆಯೆಲ್ಲ....
ಗುರಿಯೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ !

೨

ಆದರೇನು ಅಲ್ಲ ವೃಥಾ,
ನಿನ್ನೆ-ಇಂದಿಗಿಹುದು ಅರ್ಥ !
ಹೊಸ ಹೊಸ ನೋಟಗಳ ತೋರಿ
ಹೊಸ ಅನುಭವ ಬೀರಿ ಬೀರಿ,
ಕಲಿಸಿರುವುವು ಒಂದನು ;
ಬರಿಯೆ ಬಯಕೆಗಿಂತ ಗೆಮ್ಮೆ
ಹಿರಿಯದೆಂಬ ಹೊಂದನು.

೩

ಕಿವಿಯು ಕೇಳಬೇಕು ಶುಭವ,
ಕಣ್ಣು ನೋಡಬೇಕು ನಿಜವ,
ನಾಲಗೆ ನುಡಿದಾಡಬೇಕು

ಕೆಳೆತುಂಬಿದ ದಿಟವ !

ಕೈ ಒಳಿತಿಗೆ ಗೈಯಬೇಕು,
ಮನ ಶುಭವನೆ ನೆನೆಯಬೇಕು,
ಕಾಲು ನಡೆಯುತಿರಲೇಬೇಕು
ಅನ್ಯತದತ್ತ ತೆರಳಬೇಕು—

ಎಂಬನುಭವವ....

ಕಳೆದ ನಿನ್ನೆ ಕಳೆವ ಇಂದು
ಕೊಟ್ಟಿವೆ ತಿಳಿವ !
ನೀಡಿದೆ ವಿಭವ !

೪

ಬರಲಿಹ ದಿನ ಬರಿಯದೆಲ್ಲ ;
ನನ್ನಯ ಅನುಭವವಿದೆಲ್ಲ—
ನನ್ನ ಗೈಮೆಯೊಂಟೊಂದನು
ಹಣ್ಣಿ ಗಣಿಯ ಮಾಡದೇನು ?
ಅಂದು ನನ್ನ ಮಿಡಿದ ಬಯಕೆ
ಬಯಲಾಗುವ ಭೀತಿಯೇಕೆ ?

ಬರಲಿಹ ದಿನ ನಾಳೆ....

ನಾನು ಗೈಮೆಗೇಳೆ....

ಮನೆಯ ತುಂಬ ಕಾಳೇ !

ಭುವಿಯ ಚೇತನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯ ಬಲಿಯ ನೀಡುವ;
ಅಮೃತಗರ್ಭನಾದ ಸೋಮ
ಸೋಮರಸವನೂಡುವ.

ಅಗಣಿತ ಗ್ರಹ-ತಾರಕಾಳಿ
ಮಧುಹೋಮವ ನಡೆಸಿವೆ;
ವೋಡ-ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು-ಸಿಡಿಲು
ಉದಧಿಗರ್ಭ್ಯ ಕೊಡುತಿವೆ! ೪

ಸಾಗರ ಹೋತಾರನಾಗಿ
ಸೂರ್ಯಗೆ ಬಲಿ ನೀಡುವ;
ಸೂರ್ಯನು ದಾತಾರನಾಗಿ
ಮೇಘಕೆ ಹವಿ ಹಾಕುವ.
ಮೇಘ ಯಾಗಕರ್ತೃವಾಗಿ
ಮಳೆಗೆ ನೀರ ಬೇಳ್ವುದು.
ಮಳೆಯು ಯಾಜಮಾನ್ಯ ವಹಿಸಿ
ಇಳೆಗೆ ಬಾಳನೆರೆವುದು. ೫

ಪಾತಾಳದ ಶಕ್ತಿಮೂರ್ತಿ
ಭೂತಳದೀ ಭೂತಗಣಕೆ
ಸತ್ತ್ವಾಹುತಿ ಕೊಡುತಿದೆ;
ಸತ್ತ್ವಹವನ ಮಹಾಫಲವೆ
ಸಸ್ಯಗಳಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡು,
ಜೀವಕೆ ಕೊಳೆಡುತಿದೆ.

ಜೀವ ಕೂಳನುಣುತಿನೆ ;

ಜೀವನ ಬಲ ಕೊಳುತಿನೆ ;

ಊಟ ಆಟ ಅರಿತಿನೆ—

ಅದರೊಳೆ ಮೈಮರೆತಿನೆ.

೭

‘ ಪ್ರತಿಜೀವವು ಪಡೆಯಬೇಕು

ಯಾಜಮಾನ್ಯ ದೀಕ್ಷೆ! ’

ಎಂದಿರುವುದು ಯಜ್ಞಪ್ರಿಯ-

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸದಪೇಕ್ಷೆ!

ಒಂದು ಜೀವಿಗೊಂದು ಜೀವ

ವಹ್ನಿಯು ಯಜಮಾನ-

ಆಗಬೇಕು; ಅದರೆಯೇ

ಶಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನ!

೭

ಯಜ್ಞಸೂತ್ರದಲಿಯೆ ಕೋದು

ಲೋಕ-ಲೋಕ ನಿಂತಿನೆ ;

ಎಂದೆಂದಿಗು ಚ್ಯುತಿಯು ಇರದ

ಸಮಗತಿಗಳನಾಂತಿನೆ

ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ, ಇದೋ ಇಲ್ಲಿ,

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಯಜ್ಞ !

ಯಜ್ಞವಾಸ್ತಿಯೆಂತಹದಿದು !

ಅರಿತವನೇ ಪ್ರಾಜ್ಞ !

೮

ಹೊಸತೆ ಇರಲಿ, ಹಳತೆ ಇರಲಿ,
 ಒಳಿತು ಯಾವುದೋ, ಬಾಳ್ಗೆ ಬರಲಿ!
 ಮೂಡಲೇನು, ಪಡುವಲೇನು ?
 ಬೆಳಕ ಬದುಕಿಗೆ ಹೂಡಿ ತರಲಿ!
 ಹಳ್ಳ-ತಿಟ್ಟು ಸರಿಯಲಿ—
 ಒಳ್ಳೆದಾರಿ ಸಮೆಯಲಿ! ೧
 ಸೃಷ್ಟಿದೇವಿ ಕೊಟ್ಟು ಪಯಿರ
 ಒಟ್ಟು ಗೂಡುತಲೆಲ್ಲರೊಕ್ಕಲಿ!
 ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರುಂಡು
 ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯನು ತಿಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಲಿ!
 ದುಡಿದು ಒಡಲು ಸೊಕ್ಕಲಿ—
 ಅಲಸಿಕೆಯದು ಬಿಕ್ಕಲಿ! ೨
 ಇದ್ದ ಜನರ ಕೊಡುವ ಕೈಯಿ
 ಇಲ್ಲದವರನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಲಿ!
 ಬಿದ್ದ ಜನರು ಮೇಲಕೆದ್ದು
 ಮುಂದೆ ಇದ್ದವರನ್ನು ಬಿರೆಯಲಿ!
 ಶ್ರದ್ಧೆ ಸ್ನೇಹ ಮೆರೆಯಲಿ—
 ಹಿಗ್ಗು ನೆಲವ ಹೊರೆಯಲಿ! ೩
 ದನಿಯನೆತ್ತಿ ಕೊಳಲು ವೀಣೆ
 ಇನಿದು ಗಾನವ ಬಿಡದೆ ಮಾಡಲಿ!
 ಜನರು ಜಗಳ-ವಾದವುಳಿದು
 ಸರಸ ಕವನವ ಸತತ ಹಾಡಲಿ!
 ಧರೆಯೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಲಿ--
 ನರರೆ ಅಮರರಾಗಲಿ! ೪

ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳ ಸೂಚಿ

ಅಕೋ ಅಲ್ಲಿ, ಇಕೋ ಇಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞ . . .	೧೧೩
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ ! . . .	೯೫
ಇದೋ ಬಂದ, ಭಾನು ತುಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ . . .	೮೪
ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಇರುವವರೆ ಬಹುಜನರು . . .	೧೦೦
ಇರುಳ್ಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ತಿರಿಗೆ ಚೆಲುವನು ಬೀರಿ . . .	೨೫
ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೆ . . .	೮೬
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ—ಶ್ರೀ ಯಾದವೇಂದ್ರನಿಂದು . . .	೯೧
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮನದ ಮಾತುಗಳೆ ಮುಂಬರಿದು . . .	೬
ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ—ಪರಾತ್ ಪರ ! . . .	೨೧
ಎನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ, ನೀನಿಂತು ಮಾಡಿದರೆ ? . . .	೧೧
ಎನು ಮುನ್ನಿನ ಜನ್ಮದಲಿ ಪುಣ್ಯಗೈದಿರುವೆ ? . . .	೧೯
ಎರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ ! . . .	೭೫
ಬಳ್ಳೆ ಬೆಳೆಗಳ ತಿಂದು ಜೊಳ್ಳುಪೊಳ್ಳಾಗಿಸುತ . . .	೬೪
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತವಿಹಗಕುಲ ! . . .	೮೩
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ, ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ! . . .	೧೦೭
ಕಾಳನು ಎಳೆಂಟು ವರುಷದ ಹುಡುಗ . . .	೬೦
ಕುಣಿ ಕುಣಿ ಹಣವೇ ಝಣಾ ಝಣಾ . . .	೬೨
ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ ! . . .	೯೮
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು ! . . .	೪೨
ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ ! . . .	೯
ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಡೆದಿದ್ದ ಪೂಜೆಯೈಸಿರಿಯಿಂದು . . .	೫೬
ಚೆಲುವು ಹಿರಿಯದೋ—ಹೃದಯದೊಲವು ಹಿರಿಯದೋ ? . . .	೩೦
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೆ ! . . .	೭೨
ಜಯವು ಶಾಂತಿಯ ಶರಣ, ಭಾರತ . . .	೭೮
ತಿರುಗುತ ತಿರುಗುತ ಹೊರಟೆನು ಕುಮಾರಿಯ ಹೊಲದ ಕಡೆಗೆ ನಾನು . . .	೩೯

ಧೀರುರೇ, ಭಲಭಲರೆ, ಶಕುನಿಯೇ ನಾ ನಿನಗೆ . . .	೩೬
ನಡುಹೊಳೆಯ ಮಡುವಿನೊಳು ತೊಡಕಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಲಿಹೆನು . . .	೧೭
ನಮನವಿದೋ ನಮನವಿದೋ ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ . . .	೮೧
ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು ! . . .	೧೩
ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಬಂದಿತಂತೆ ಸಕಲಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ! . . .	೬೬
ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೆ ! . . .	೯೦
ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೇಯಾ—ನೊರೆಯ ಕೇಳಿ . . .	೧೫
ಬಾಡದಿರುವಲರಂತೆ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ . . .	೮
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ . . .	೧೦೯
ಬಾ ಬಾರ ಸಾಂತಿ ಈ ಊರ ಸಂತಿ ಯಾವಾರವೇನೊ ಅಂತಿ ! . . .	೬೮
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ, ದೈವದ ಕಾರುಣ್ಯವೆ ! . . .	೧
ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! . . .	೯೫
ಬೆಳಕನೆರಚು, ಚೆಳಕನೆರಚು ಯುಗಯುಗಾಂತ ತೊಳಗಲಿ ! . . .	೪೬
ಬೇಗನೆ ಬಾ, ಬರಲಿರುವಾ ಸವಿದಿನ ನೀನು ! . . .	೧೧೦
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ . . .	೬೭
ಮನವು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ ಚೆನ್ನ ! . . .	೫೧
ಯಾರ ಅಭಿಶಾಪವೋ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರುತಿಗೆ ? . . .	೫೩
ರಾತ್ರಿಸತೀಪತಿ ಚಂದಿರನು—ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬಾ ಕುಲಟಿಯಲಿ . . .	೨೨
ಶಕ್ತಿದೈವತದ ಬಲಗೈಯ ಕರವಾಲವೇ ! . . .	೧೦೪
ಸಾಸಿರ ವಕ್ರದ ಸಾಸಿರ ನೇತ್ರದ ಸಾಸಿರ ಪದಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ . . .	೭೬
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಯಿಲೆ ಹುಯಿಲು ! . . .	೭೧
ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಡ ಬೇಡಿದೆಯ ಹಾಡೆ ! . . .	೪
ಸೆಟ್ಟಿಯ ಮನೆ ಸುಲಿಗೆಯಾಯ್ತು . . .	೬೩
ಹಗಲು ಮುಗಿವ ಸಮಯ ; ದಿನವ ಜಿಗಿಯಲಿದ್ದ ಬಾನ್ನಿನಿಂದ . . .	೩೨
ಹಾಳು ಪಟ್ಟಣದ ಬಂಡೆಯ ಬಳಗದ . . .	೪೮
ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೆ ನಾನು ! . . .	೫೮
ಹೊಸತೆ ಇರಲಿ, ಹಳತೆ ಇರಲಿ ! . . .	೧೧೬

